ΤΟΜΟΣ Α΄—ΑΡΙΘ. 7ος καὶ 8ος Σεπτέμβριος—Ὀκτώβριος 1909.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ, ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

ΜΟΥΣΙΚΟΝ & ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ "ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ,,

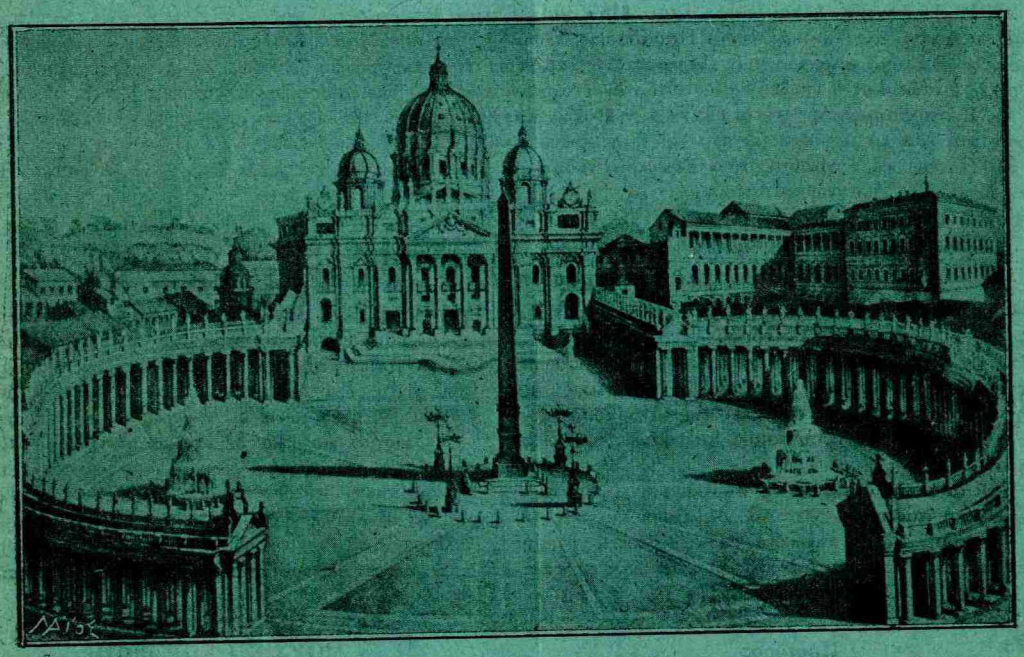

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ρώμῃ (Εἰκών).

ΛΑΚΩΝΙΚΑ (ἄρθρον)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ.—ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΙΣΜΑΤΑ, Χιώτικη ἀγάπη, (δύο ἁγιοβασιλιάτικα) Παλληκαριάτικον καὶ Κοριτσάτικον.—Αἰνίγματα Ἀκαρνανίας.—Παροιμίαι ἐν Δελφοῖς.—Αἱ Λάμιαι τῶν Δελφῶν.—Ὁ «Γκιώνης» (θρῦλος).—Δημοτικὴ Φιλοσοφία περὶ νεότητος καὶ γήρατος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (Ὅσα εἰς μουσικήν). Περὶ τοῦ ἐναρμονίου γένους ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν τῷ Ὠδείῳ διδασκαλίαν.—Ἡ ἐν Κων)πόλει μουσικὴ κίνησις — Σάτυρος ὁ μουσικὸς (ἐπιγραφὴ) Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τῶν Ρουμάνων.— Ἀποτυχοῦσα ἐρωτικὴ ἀπόπειρα ἱεροψάλτου (κωμικὸς μονόλογος)·

ΕΦΗΜΕΡΙΣ.— Εἰδήσεις. Ἑλληνικὰ μουσικὰ χρονικά. Παγκόσμια μουσικὰ χρονικά. Ἀνταποκρίσεις (ἐκ Δελφῶν, Μπελβούρνης, Μιτυλήνης, Λεμεσοῦ, Τσουρμακλῆ).

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ. Χ. ΒΛΑΧΟΣ, ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΒΛΑΧΟΥ, ΑΛ. Ε. ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ, Φ. Διαμαντόπουλος, Ἰω. Θ. Σακελλαρίδης, Θεόφρ. Ι. Σακελλαρίδης, Γ. Παχτίκος, Θεοφ. Παπακωνσταντίνου (ἀρχιμάνδρ.) κλπ.

ΑΘΗΝΑΙ. *ΓΡΑΦΕΙΑ ὁδὸς Φωκυλίδου ἀριθ. 28.*

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΙ ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

Ὄργανον τοῦ ἐν Ἀθήναις «ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ»

Ἐπιμεληταὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς :

ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ () Γ. Ν. ΧΑΪΖΙΔΑΚΗΣ) Ἑταῖροι καὶ Διοικ. Σύμβουλοι
Διευθυντὴς () Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ) τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου.

Γραφεῖα : **Ὁδὸς Φωκυλίδου 28**—Rue Phocylidès No 28.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ) Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐτησία Δρ. 10.) Διὰ τοὺς βουλομένους καταβάλλεται
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ) Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν » φρ.χρ.12.) καὶ εἰς δόσεις ἑξαμήνους

Ἐπιστολαὶ καὶ ἀποστολαὶ χρημάτων ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ

1) Ἡ ἐν γένει Ἑλληνικὴ Μουσική, **Ἐκκλησιαστικὴ** τε καὶ **Δημώδης**, ἡ φιλολογία αὐτῆς καὶ οἱ Ἑλ**ληνικοὶ χοροί**.

2) Ἡ **Ἑλληνικὴ Ἠθογραφία** ἤτοι **Ἤθη** καὶ Ἔθιμα ἐν γένει τοῦ βίου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, Παροιμίαι, Γνωμικά, Αἰνίγματα, Παιδιαί, Μῦθοι, Παραδόσεις, Ἐξόρκια κλπ., ἀνέκδοτα ψαλτῶν, Καλογήρων, Στρατιωτικῶν κλπ.

3) Ἡ συλλογὴ ἁπάντων τῶν **Δημοτικῶν ἀσμάτων** τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους μετὰ τοῦ κειμένου καὶ τῆς μουσικῆς αὐτῶν καὶ ἡ ἐπεξεργασία αὐτῶν δι' ἐναρμονίσεως ὑπὸ τῆς μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου.

4) Ἡ παρασήμανσις γίνεται εἴς τε τὴν **Βυζαντιακὴν** καὶ τὴν **Εὐρωπαϊκὴν** σημειογραφίαν καὶ διά τε τὴν φωνὴν καὶ ὅλα τὰ μουσικὰ ὄργανα (βιολίον, μανδολῖνον, κλειδοκύμβαλον κλπ.).

5) Πᾶσαι αἱ ἐργασίαι τοῦ «**Ἐθνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου**», ἤτοι Διαλέξεις, Ἀνακοινώσεις, Πραγματεῖαι, Μουσικὰ Ἀναγνώσματα κλπ.).

6) Ἡ σύγχρονος μουσικὴ παραγωγὴ (ἐγχώριος καὶ ξένη).

7) Σκοπὸς τὸ μὲν ἡ περισυλλογὴ καὶ διάσωσις καὶ μελέτη, τὸ δὲ ἡ δημιουργία **ἐθνικῆς μουσικῆς**.

Συνεργάται καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς «ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΗΣ»

—Ζητοῦνται ἀντιπρόσωποι τῆς «**Ἐθνικῆς Μούσης**» ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἐξωτερικῷ.

Ἡ «**Ἐθνικὴ Μοῦσα**» δέχεται πρὸς δημοσίευσιν ἐκ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων (μουσικῶν, ὀρχηστικῶν καὶ ἠθογραφικῶν) πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς, γεγραμμένον ὅμως συντόμως καὶ σαφῶς, κατὰ τὸ δυνατόν.

—Οἱ ἀποστέλλοντες πρὸς δημοσίευσιν ᾄσματα ἢ ἠθογραφικὰ παρακαλοῦνται νὰ σημειῶσι καὶ τὸν τόπον τῆς προελεύσεώς των, διὰ νὰ καθίσταται εὐχερὴς ἡ ἀντιπαραβολὴ αὐτῶν πρὸς ἕτερα ὅμοια ἄλλου τόπου.

—Τὰ ᾄσματα, αἱ παροιμίαι καὶ τὰ γνωμικὰ πρέπει νὰ γράφωνται, ὡς προφέρονται, χωρὶς νὰ μεταβάλλωνται ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον, καὶ νὰ διασαφίζωνται ἑρμηνευόμενα δι' ἀναγκαίων σημειώσεων.

—Παρακαλοῦνται δὲ ἰδίᾳ οἱ κ. κ. δημοδιδάσκαλοι, ἁρμοδιώτεροι ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν εἰς ἐπαρχιακὰς πόλεις καὶ χωρία, νὰ περισυλλέγωσι τὸ ἠθογραφικὸν μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πιστῶς καὶ πλήρως.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Πρόεδρος
ΑΝΤ. Γ. ΚΑΡΤΑΛΗΣ (βουλευτὴς)

Ἀντιπρόεδροι
Α. ΜΠΑΣΙΑΣ (βουλευτὴς)
Ι. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Ἀντεισ. ἐφετῶν)

Γεν. Γραμματεὺς
ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ (δικηγόρος)

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τμῆμα Α' (περισυλλογῆς)
Πρόεδρος: ΑΘ. ΕΥΤΑΞΙΑΣ (βουλευτὴς

Τμῆμα Β' (ἐπεξεργασίας-δημιουργίας)
Πρόεδρος: ΣΠ. ΣΑΜΑΡΑΣ (μουσουργὸς)

Διατελέσαντες Πρόεδροι : 1907 Λ. Δεληγεώργης, 1908 Α. Τ. Μπασιᾶς.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἐγγραφῆς Ἑταίρων τοῦ Συλλόγου, πληροφοριῶν κλπ. ἀπευθυντέον πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου κ. **Χρῖστον Γ. Βλάχον** (ὁδὸς Φωκυλίδου ἀριθ. 28),

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ "ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΗΣ,,

Ἐν **Θεσσαλονίκῃ** Ἐλισάβετ Δημητριάδου.
Ἐν **Λευκωσίᾳ** (Κύπρου) Χαρίλ. Παπαϊωάννου.
Ἐν **Μέλμπουρν** (Αὐστραλίας) Θ. Παπακωνσταντίνου.
Ἐν **Καρδίτσῃ** Φώτιος Διαμαντόπουλος (καθ' ἅπαντα τὸν Νομόν).
Ἐν **Λαρίσῃ** Ἀλέξ Α. Μιχαηλίδης.
Ἐν **Μιτυλήνῃ** Ἀλεξ Ταχτατζῆς.
Ἐν **Σάμῳ** Ἀλέξ Ντάνιας.
Ἐν **Σμύρνῃ** Ἑλληνογερμανικὸν Λύκειον Κ. Γιαννίκη.
Ἐν **Περγάμῳ** Εὐάγ. Θ. Τσαμουρτζῆς (περιοδεύων).

ΟΡΓΑΝΟΠΟΙΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Δ. ΜΟΥΡΤΖΙΝΟΣ 67-ὁδὸς Κολοκοτρώνη-67. **ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ** καὶ **ΥΙΟΣ** 56-ὁδὸς Κολοκοτρώνη-56.

ΕΤΟΣ Α'.— ΑΡΙΘ. 7—8. Σεπτέμβριος—Ὀκτώβριος 1910.

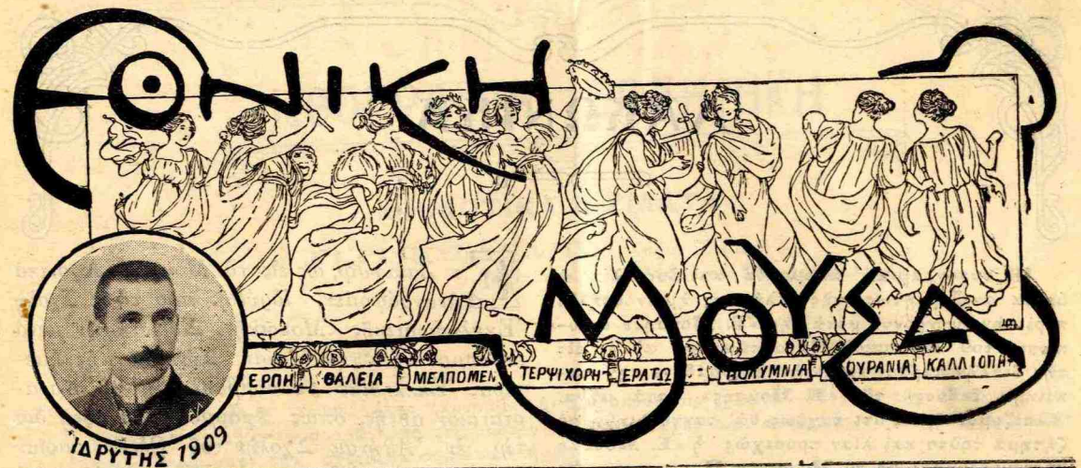

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ **ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ** || ΓΡΑΦΕΙΑ : **Ὁδὸς Φωκυλίδου 28**

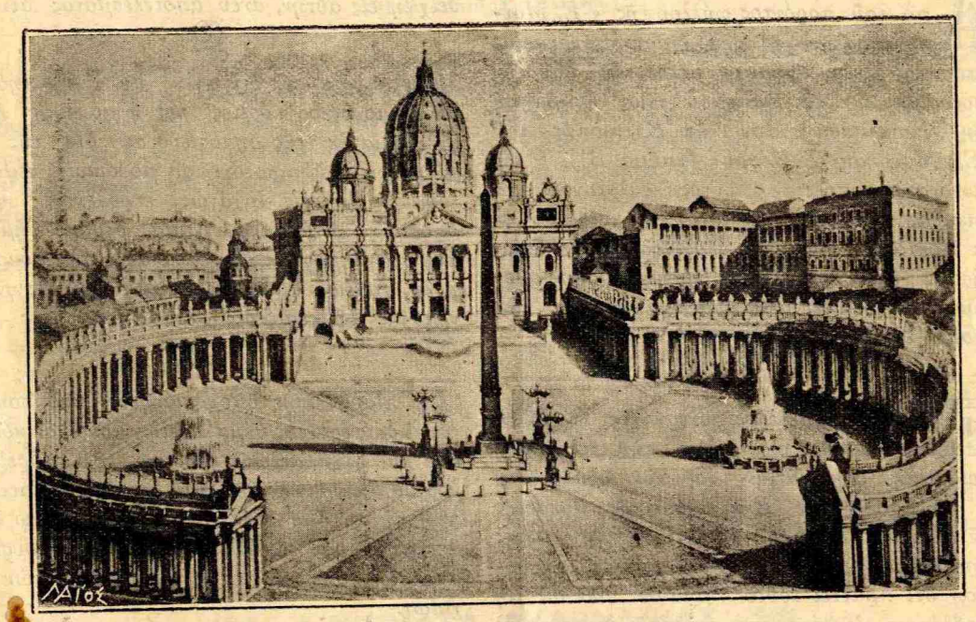

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΕΝ ΡΩΜΗι

(μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιστυλίου του)

Εἶνε ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους, θαυμασιωτέρους καὶ μεγαλοπρεπεστέρους ναοὺς τοῦ κόσμου. Δέκα καὶ τρεῖς ἀρχιτέκτονες, κολοσσοὶ τῆς τέχνης, διεδέχθησαν ἀλλήλους εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτοῦ. Ἡ ἰδέα τῆς ἀνεγέρσεώς του ἀνήκει εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα Bramante. Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος συνεπλήρωσε τὸ ἔργον κατασκευάσας τὸν ὑπέροχον θόλον τοῦ χριστιανικοῦ τούτου κολοσσοῦ. Μέτρα μήκους τοῦ ναοῦ 187, ὕψους 45 καὶ πλάτους 127. Κίονες μαρμάρινοι 229 καὶ ἐκ τιτανολίθου 503. Κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς ἐστοίχισε πλέον τῶν 300,000,000 φράγκων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ' ἡμᾶς δὲ πλέον τοῦ ἑνὸς δισεκατομμυρίου φράγκων.

112 κανδῆλαι ἐκ κεχρυσωμένου ὀρειχάλκου φέγγουν νυχθήμερον περὶ τὸ μαρμάρινον περίφραγμα τοῦ λάκκου (ἐν τῷ κεντρικῷ βωμῷ, ὅπου ὁ τάφος (ὀστᾶ) τοῦ Ἁγίου. Τὸ μέρος τοῦτο ὀνομάζεται Confessione (ἐξομολόγησις).

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

Ἡ τυπογραφικὴ ἀνωμαλία καὶ δυσκολία, ἡ ὁποία ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως ἡμῶν ἐπῆλθε περὶ τὴν σύγχρονον μετὰ τῆς «Ε. Μούσης» ἐκτύπωσιν τοῦ Μουσικοῦ Παραρτήματος αὐτῆς εἰς τὴν διπλῆν παρασημαντικήν, ἐπεβράδυνε τὴν τακτικὴν ἔκδοσιν τῆς «Ε. Μούσης» κατὰ μῆνα. Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ταχέως θὰ τακτοποιηθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ λίαν προσεχῶς ἡ «Ε. Μοῦσα» θὰ συνοδεύηται μὲ τὸ Μουσικὸν Παράρτημα, ὡς καὶ πρότερον

Ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου τῆς «Ἐ. Μούσης ἄρχεται τῆς μεθ' ἡμῶν συνεργασίας αὐτοῦ καὶ ἕτερον ἔγκριτον μέλος τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν κ. Ἀθ. Εὐταξίου (τέως ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν) Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ «Ἐ. Μουσικοῦ Συλλόγου» (ἰμῆμα Β'), ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει γνωστὸς φιλόλογος καὶ μουσικὸς κ. Γ. Δ. Παχίκος. Πεποίθαμεν δὲ ὅτι δεόντως οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται θὰ ἐκτιμήσωσι τὴν ἀρτίαν μουσικοφιλολογικὴν μόρφωσιν αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα θέματα, τῶν ὁποίων θέλει ἐπιλαμβάνηται ἐφεξῆς.

Ἐλέγχων ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. Ι. Θ. Σοκελλαρίδης κατωτέρω τὴν πλημμελῆ θεωρητικὴν διδασκαλίαν τοῦ νῦν διδάσκοντος ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοῦ ἐνταῦθα Ὠδείου, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξηγήσεως σπεύδει, πολὺ ὀρθῶς, νὰ δηλώσῃ ὅτι πράττει τοῦτο πρῶτον μὲν ὡς μὴ ἀποβλέπων εἰς θέσιν τινὰ ἐν αὐτῇ, δεύτερον δὲ καὶ διὰ νὰ μὴ ἰσχυρισθῇ τίς ποτε, ὅτι δὲν εὑρέθη οὐδεὶς τάχα νὰ διαφωτίσῃ περὶ τούτων τὸν σεβασμιώτατον Μητροπολίτην κ. Θεόκλητον. Ἀλλ' ἆρά γε θὰ λάβῃ ταῦτα ὑπ' ὄψιν καὶ νῦν ὁ σεβασμιώτατος ἢ ἡ φωνὴ αὕτη θὰ ἠχήσῃ καὶ πάλιν ἐν ἐρήμῳ; Ἐκφράζομεν τὴν δισταγμὸν τοῦτον, διότι καὶ μετὰ τὴν πρὸς τὴν Ι. Σύνοδον ὑποβληθεῖσαν πρὸ 1 1)2 ἔτοις ἔκθεσιν ἡμῶν, δι' ἧς ἐβροντοφωνήθησαν τὰ δέοντα γενέσθαι ἐν τῇ Σχολῇ, οὐδὲν ἐπράχθη, ὡς μὴ ὤφειλεν.

Ἐν Ζακύνθῳ, ὡς εἰς τὰ Μουσικὰ Χρονικὰ ἀναγράφομεν, ἱδρύθη πρό τινος Σχολὴ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Συνιστῶμεν μετὰ σεβασμοῦ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας νὰ συμβουλευθῇ τὸ Καταστατικὸν αὐτῆς, ὅπως ἐφαρμόσῃ καὶ αὕτη διὰ τὴν ἐν Ἀθήναις Σχολὴν τοῦ Ὠδείου ὁμοίαν ἐξελεγκτικὴν καὶ διοικητικὴν Ἐπιτροπείαν, διὰ τὸν ἀπαιτούμενον ἔλεγχον, διὰ νὰ μὴ λειτουργῇ αὕτη ἀνεξελέγκτως, ὡς πολλάκις τοῦτο ὑπεδείχθη εἰς αὐτήν, ἄνευ ἀποτελέσματος ἀτυχῶς.

Πεποίθαμεν ὅτι πολὺ θὰ ὑπηρετηθῇ ὁ μουσικὸς κόσμος καὶ ἡ μουσικὴ ἡμῶν φιλολογία ἐκ τῆς δημοσιεύσεως διὰ τῆς «Ἐ. Μούσης» τοῦ πρωτοτύπου μουσικοῦ κειμένου τοῦ ἐν Δελφοῖς ἐσχάτως εὑρεθέντος ὕμνου πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα. Καθὰ βεβαιοῖ ἡμᾶς ἡ ἀλλαχοῦ δημοσιευομένη ἐκεῖθεν ἀνταπόκρισις, πολὺ ταχέως θὰ λάβωμεν τὰς σχετικὰς φωτογραφίας τοῦ κειμένου τούτου.

Ἐπίσης ἴσης σπουδαιότητος καὶ ἴσου ἐνδιαφέροντος θέμα διὰ τὸν μουσικὸν κόσμον εἶνε καὶ ἡ ἐν Δελφοῖς εἰς τὸ 1892 εὑρεθεῖσα ἀρχαία ἐπιγραφὴ περὶ τοῦ μουσικοῦ Σατύρου, περὶ οὗ τὰ δέοντα ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ ἐκτίθενται, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς διὰ μουσικῶν ὀργάνων συνοδίας τῆς χορῳδίας τῶν ἀρχαίων.

Τὰ εἰς τοὺς «Καιροὺς» πρό τινος γραφέντα περὶ τῆς κακῆς καὶ ἀνωμάλου διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν τοῦ ἐνταῦθα Ὠδείου πολὺ ἐκλόνησαν παρὰ τῇ συνειδήσει τοῦ μουσικοῦ κόσμου τὴν ἐπικρατοῦσαν ἕως τώρα καλὴν ἰδέαν. Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον περιληπτικῶς θ' ἀναφέρωμεν τὰ οὐσιωδέστερα. Κάκιστα δὲ ἀπήχησεν ἡ κατηγορία, ἥτις δὲν διεψεύσθη, ὅτι τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὠδείου, μὴ ἔχουσαν ἰδίαν βούλησιν, ἄγει καὶ φέρει ὁ Γραμματεὺς αὐτοῦ. *Ἀθῆναι 20)1-1910 Χ.Γ.Β.*

ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΙΣΜΑΤΑ

ΧΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΠΗ (Χορὸς Συρτός)

(Ὅρα σελ. 16 Μουσικοῦ Παραρτήματος)

19ον

Βαρκοῦλα 'ρχέτ' ἀπὸ τὴ Χιὸ
τὴν ἄκρην ἄκρη τὸ γιαλό.
Καὶ φέρνει μέσα Χιώτισσες
Καὶ φέρνει τὴν ἀγάπη μου,
τὸ 'ταῖρι τὸ 'ταιράκι μου.

Σημ. Ε. Μ. Τὸ ᾆσμα τοῦτο, ὅπερ ἠκούσαμεν ἐν Πελοποννήσῳ (χωρίῳ Ρένεσι τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν) ᾀδόμενον συνοδίᾳ ταμπουρᾶ ὑπὸ φιλομούσου γέροντος, ἔχει καὶ συνέχειαν. Ἀτυχῶς ὅμως δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὴν σχετικὴν σημείωσιν ἡμῶν.

ΔΥΟ ΑΓΙΟΒΑΣΙΛΙΑΤΙΚΑ ΑΙΣΜΑΤΑ

(Παρνασσίδος — Δωρίδος)

[Κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Παρνασσίδος καὶ Δωρίδος μετὰ τὸ ᾆσμα τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, ὅπερ ἐστὶ γνωστὸν ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ***Καλήμερα, καλὴ χρονιά***, καὶ τὸ ὁποῖον κατὰ διαφόρους τραγῳδεῖται ἤχους, οἱ ἐπισκέπται τῶν οἰκιῶν, ἐν αἷς ὑπάρχουσι παλληκάρια καὶ κοράσια ἕτοιμα πρὸς γάμον, τραγῳδοῦσι τὰ κατωτέρω δύο ᾄσματα, ***παλληκαριάτικον*** καὶ ***κοριτσιάτικον***, τῶν ὁποίων τὴν ποίησιν ἰδίως θὰ ἐζήλευε καὶ αὐτὸς ὁ Ὅμηρος].

20ὸν

ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑΤΙΚΟΝ

Ἔλα καλὰς τὸ τιμήσωμεν τοῦτο τὸ παλληκάρι,
ποῦ ἔχει πλάτες γι' ἄρματα καὶ ἀρμοὺς γιὰ τὸ λιθάρι,
Καὶ χέρια γοργογύριστα νὰ ρίχνῃ τὴ σαΐτα,
Νὰ σαϊτεύῃ τὰ πουλιὰ νὰ πιάνῃ τὰ περδίκια.
Πέντε ξανθὲς τὸν ἀγαποῦν καὶ δέκα μαυρομμάτες
Κ' ἡ μιὰ τῆς ἄλλης ἔλεγε, ἡ μιὰ τῆς ἄλλης λέγει:
'Ελᾶτε νἀγοράσωμε σέλλα καὶ σαλιβάρι,
Νὰ περπατῇ νὰ χαίρεται 'ς τοὺς κάμπους καβαλλάρης.
'Εκεῖ νὰ πιάνῃ τά πουλιὰ 'ς τὰ πλάγια τὰ περδίκια,
Καὶ μεσ' 'ς τἀγριολάγκαδα νὰ πιάσῃ τἀλαφούσκια,
Τὄνα νὰ πάῃ 'στὴ μάννα του, τἄλλο 'στὴν ἀδεφή του,
Τὸ τρίτο τὸ καλύτερο 'ς τὴν εὐλογητική του.

21ον

ΚΟΡΙΤΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

'Εδῶ σὲ τοῦτες τὲς αὐλὲς τὲς μαρμαροχυμένες,
'Εδῶνε ροῦσα πέρδικα, καθάρια περιστέρα.
Ἔχει τὰ μακρυὰ μαλλιὰ, τὸ φρύδι σὰ γαϊτάνι,
Καὶ τὴν ὀχιὰ τὴν πλουμιστὴ γιορντάνι 'στὸ λαιμό της.
'Η μάννα της τὴν ἔλουζε, ἡ μάννα τὴ χτενίζει,
Νὰ μὴν τηΐδῃ ὁ ἥλιος, 'ς τὸ σύννεφο τὴν κρύβει.
Ραγίσθηκε τὸ σύννεφο κ' ἔλαμψ' ἡ κόρη μέσα.
Τὴν εἶδ' ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλιᾶ, τὴν εἶδ' ὁ υἱὸς τοῦ Ρήγα,
Καὶ συμπεθέρους ἔστειλε γυναῖκα νὰ τὴν πάρῃ.

Χ. Β.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

24 Τέσσεροι στέκονται.
Δύο ἀκουρμαίνονται.
Ἕνας κουνιέται.
Καὶ ἄλλος σκάφτει.
—Ἂν μαντεύῃς, τί εἶνε;

—

25 Ἕνα πρᾶμα, σὰν πᾶσα πρᾶμα,
Γῦρον ἔχει, κόθρον ἔχει,
Κόκκαλα καὶ οὐρὰ δὲν ἔχει.
—Καλὰν μαντεύῃς, τί εἶνε;

—

26 Ἕνα πρᾶμα, σὰν πᾶσα πρᾶμα,
Πῶχει κέρατα σὰ βοΐδι,
Σαμάρι σὰ γαϊδοῦρι
—Καλὰν μαντεύῃς, τί εἶνε;

27 Ἕνα πρᾶμα, σὰν πᾶσα πρᾶμα,
Πάει τὴ ράχη, ράχη.
—Καλὰν μαντεύῃς, τί εἶνε;

—

28 Ἕνα πρᾶμα, σὰν πᾶσα πρᾶμα
Σκεῖ (σχίζει) τὴ γῆ καὶ βγαίνει.
—Καλὰν μαντεύῃς, τί εἶνε;

29 Σανίδα παλαιοσάνιδα,
μεσ' 'ς τὸ νερὸ μουσκεύει.
—Καλᾶν μαντεύης, τί εἶνε;

—

30 Πράσινα τὰ μαντριὰ
Καὶ κόκκινα τὰ γίδια.
—Καλᾶν μαντεύης, τί εἶνε;

—

31 Τἀρνάκι μου τὸ μπίμπιλο
Στὴ μπιμπιλιὰ ἀναιβαίνει
Βρίσκει κλαρὶ καὶ θρέφεται,
Καλᾶν πιῇ νερὸ, ψοφάει.
—Καλᾶν μαντεύης, τί εἶνε;

—

32 Ἕνα πρᾶμα, σὰν πᾶσα πρᾶμα.
Τὰ λυῶ κάθονται,
Τὰ δένω περπατοῦνε.
– Καλᾶν μαντεύης, τί εἶνε;

ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΒΛΑΧΟΥ

Σημ. Ε. Μ. Ἐν τῇ στερεᾷ Ἑλλάδι, καὶ ἰδίᾳ τῇ Ἀκαρνανίᾳ, ἡ λέξις «πᾶσα» προφέρεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀντὶ τῆς λέξεως «κάθε», καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

—

ΛΥΣΕΙΣ **τῶν ἀνωτέρω αἰνιγμάτων.**— 25) γουροῦνι. 25) αὐγόν. 26) μπόβολας (=σαλιάγκος, κοχλίας). 27) ψαλίδιον. 28) σπαράγγιον 29) γλῶσσα. 30) ρόδ ν. 31) φωτιά. 32) παπούτσια (=ὑποδήματα).

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ

Ἐν Δελφοῖς, τῇ 6 Νοεμβρίου 1909.

Ἐλλογιμώτατε κ. Χρῖστε Γ. Βλάχε,

Ἐθεώρησα καθῆκόν μου καὶ ἔργον ἐθνικόν, ἕνεκα τῆς ἐνταῦθα πολυετοῦς διατριβῆς μου, νὰ συλλέξω τὴν γλωσσικὴν ὕλην, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Δελφῶν.

Καὶ τοῦτο, διότι φρονῶ, ὅτι μετά τινα ἔτη εἶνε παντελῶς ἀδύνατον πλέον νὰ γείνῃ τοιαύτη τις συλλογὴ (σπουδαιοτάτη ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν), διότι τὰ ἀπανταχοῦ τοῦ Κράτους Σχολεῖα σχηματίζουσι πλέον τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν νέαν γενεὰν καὶ χάνονται διὰ παντὸς πλέον οἱ ἀρχαῖοι σῳζόμενοι τύποι εἰς τὰ στόματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐκ τῆς γλωσσικῆς ὕλης θὰ λυθῶσι πολλὰ γλωσσικὰ ζητήματα καὶ θὰ ἐξηγηθῶσι πολλὰ χωρία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Παρετήρησα μετ' εὐχαριστήσεως καὶ ἐπισταμένως, ὅτι ἐν Δελφοῖς σῴζονται τύποι ἀρχαιότατοι, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀποσταλείσης πρὸς ὑμᾶς γλωσσικῆς δελφικῆς ὕλης πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῷ περισπουδάστῳ καὶ ἐθνικῷ Περιοδικῷ Συγγράμματι «Ἐθνικὴ Μοῦσα».

Ἀλέξανδρος Ἐμμ. Κοντολέων

—

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

146) Ὁ πλάτανος θέλει νερὸ
κ' ἡ λεύκα θέλ' ἀγέρα
καὶ τὸ κορίτσι φίλημα,
ὄντας χαράζ' ἡ μέρα.

147). Νῆγα καὶ βλόγα.
Πρὶν νὰ ἐπιχειρήσῃ τις μίαν ἐργασίαν πρῶτον νὰ τὴν σκεφθῇ καλῶς.

148). Νὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ λάβῃ τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του.
Ὅταν φιλονεικοῦν περί τινος ἀντικειμένου καὶ δὲν συμβιβάζωνται, λέγεται ἡ ἄνω παροιμία.

149). Ξένος πόγος, ξένος δαρμός.
Ὅταν τις δὲν συμπάσχῃ εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου.

150). Ἡ τρέλλα δὲν πάει στὰ βουνά.
Δηλαδὴ τὰ κακὰ ἐπέρχονται εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

151). Κούτσουρα, λιθάρια, δαυλιὰ καμμένα.
Ἤτοι ὅταν τις λέγῃ πράγματα ἀσυνάρτητα

152). Πρωινὸ φαγεῖ, χαμένο γιόμα.
Ὅταν τις δὲν κάμνῃ τὰς ἐργασίας του καλῶς καὶ συνετῶς.

153). Τοῦ κυνηγοῦ καὶ τοῦ ψαρᾶ τὸ τηγάνι πότε ἄδειο καὶ πότε γεμᾶτο.
Δηλαδὴ λέγεται περὶ ἀνθρώπου ἀκαταστάτου καὶ μὴ τακτικοῦ.

154) Ἐμπρὸς πατήρ, υἱὸς δὲν βλογάει.
Ἐνώπιον ἀνωτέρων οἱ κατώτεροι δὲν ἔχουν θέσιν.

155) Ὄντας κλέβουνε, μὴ κλέβῃς καὶ, ὅταν διαλαλᾶνε, μὴ φοβᾶσαι.
Δὲν πρέπει νὰ ἀναμιγνύηται κάνεὶς εἰς ξένα ζητήματα.

156). Χέστηκε ἡ φοράδα στ' ἁλῶνι (ἢ στ' ἁλώνιο).
Περὶ συμβεβηκότος ἀναξίου λόγου.

157). Ὅλοι γαμήσανε κ' εἷς τὸν πτωχὸν ξημέρωσε.
Τὰ πάντα κακὰ ἀποδίδονται εἰς τοὺς ἀνισχύρους καὶ μικρούς, ἐνῷ ὅσα κάμουν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ κρύπτονται.

158). Ὁ νοῦς σου 'ς τὸ κεγχρί.
Περὶ ἀνθρώπων, οἵτινες ἔχουσι πάντοτε τὸν νοῦν των ἐπὶ ζητημάτων ἐνδιαφερόντων. Ἀνάλογον τῷ ἀρχαίῳ γνωμικῷ: «Ὅπου τις ἀλγεῖ ἐκεῖ καὶ τὸν νοῦν ἔχει».

159). Ὅπως πλάθει ὁ Θεός.
Ὅτι τὰ πάντα ἐκ τοῦ Ὑψίστου ἐξαρτῶνται.

160). Σακκὶ μὲ χαλκώματα.
Ὅταν τις ὁμιλῇ καὶ δὲν λέγει πράγματα ὡρισμένα καὶ σαφῆ, ἀλλ' ἀσυνάρτητα.

161). Αὐτὴ τὴ σκοτοῦρα ἔχω.
Περὶ ἀνθρώπου ὅστις δὲν τὸν μέλλει ὅτι τῷ συμβῇ (πρβλ. τὰς ἀρχαίας λέξεις **σκότωμα** καὶ **σκότος**).

162). Μιμί.
Παιδικὴ λέξις καὶ σημαίνει πόνον· τὰ παιδία λέγουν· ἔχω Μιμί· δηλαδὴ πόνον.

163). Τὰ φείδια κ' αἱ ἀντρογαλιὲς νὰ τοὺς φᾶνε.
Ἐν εἴδει παροιμίας λέγεται, ἀλλὰ εἶνε μᾶλλον φοβερὰ κατάρα κατ' ἐκείνων, οἵτινες καταδιώκουσί τινα ἀδίκως.

164). Ὁ φόβος φυλάει τὰ ἔρμα.
Περὶ ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν κακοποιοῦσιν ἀπὸ φόβον μήπως ἀνακαλυφθῶσι καὶ τιμωρηθῶσι.

165) — Πὲς ἀλεῦρι; = Ἀλεῦρι.
— Ὁ δεῖνας σὲ χαλεύει.
Λέγεται μεταξὺ ἀστεϊζομένων.

Ἀλέξανδρος Ἐμμ. Κοντολέων

ΑΙ ΛΑΜΙΑΙ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ

— *§ 1. Ἡ Λάμια κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν.— § 2. Τὸ σπήλαιον «Παπαδιά». — § 3. Ἡ σημερινὴ Λάμια.*

Ἀρχαία παράδοσις ἀναφέρει, ὅτι Λάμια τις διέτριβεν εἰς σπήλαιον, κείμενον παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ. Τὸ τέρας τοῦτο ἔκαμνε καθ' ἑκάστην ἐκδρομὰς εἰς ἀνοικτοὺς τόπους καὶ ἥρπαζεν ἀνθρώπους καὶ ζῷα. Οἱ κάτοικοι τῶν Δελφῶν, καταθλιβόμενοι ὑπὸ τῆς πληγῆς ταύτης, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον καὶ ἔλαβον ἀπόκρισιν, ὅτι ἤθελον ἀπαλλαγῇ τοῦ κακοῦ, ἂν ἐξέθετον ἔμπροσθεν τοῦ σπηλαίου τινὰ ἐκ τῶν υἱῶν τῶν κατοίκων διὰ νὰ γείνῃ θῦμα τοῦ τέρατος. Ὁ λαχνὸς ἔπεσεν εἰς τὸν Ἀλκυονέα, τὸν παῖδα τοῦ Διόμου καὶ τῆς Μεγανείρας, νέον εἰς ὑπερβολὴν εὐειδῆ καὶ εὐγενῆ. Οἱ ἱερεῖς τοῦ μαντείου τὸν ἐδέχθησαν παρευθύς, τὸν ἔστεψαν καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸ σπήλαιον. Καθ' ὁδὸν τοὺς ἀπήντησεν ὁ Εὐρύβατος, ὁ υἱὸς τοῦ Εὐφήμου, ὅστις, μαθὼν ὅ,τι ἔμελλε νὰ γείνῃ, συνελυπήθη τοσοῦτον τὸν νέον, ὥστε τοῦ ἀφῄρεσε τοὺς στεφάνους, τοὺς ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἱερεῖς νὰ κομίσωσιν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ παιδὸς εἰς τὸ σπήλαιον. Ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸν διωρισμένον τόπον, ὥρμησε κατὰ τοῦ τέρατος, τὸ ἔσυρεν ἔξω καὶ τὸ ἐκρήμνισεν ἐκ τοῦ σπηλαίου. Αὐτοῦ δέ, ὅπου συνέτριψε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἀνεφύη βρύσις, καλουμένη Σύβαρις.

§ 2. Τὸ σπήλαιον «Παπαδιά».

Ἄξιον παρατηρήσεως καὶ ἀναγραφῆς εἶνε, ὅτι ἡ ἀρχαία αὕτη παράδοσις σῴζεται μέχρι σήμερον καὶ εἰς τοὺς σημερινοὺς Δελφοὺς ὑπὸ ἄλλην μορφὴν καὶ ἄλλον τύπον.

Οἱ ἐνταῦθα χωρικοὶ διηγοῦνται, ὅτι μία γυναῖκα ἑνὸς παπᾶ θελήσασα νὰ βοσκήσῃ τὰ ποίμνιά της ἡμέραν Κυριακὴν κατεκρημνίσθη εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἐκ ταύτης ὠνομάσθη ὄχι μόνον τὸ σπήλαιον τοῦτο ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ χαράδρα Παπαδιά. Καὶ μέχρι σήμερον τὸ μέρος τοῦτο ὅπερ κεῖται εἰς τὸν ἐλαιῶνα λέγεται Παπαδιά. (Φαίνεται, ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ εἰς παλαιοτάτην ἐποχὴν ἐτίμων πολὺ τὴν ἀργίαν τῆς Κυριακῆς).

§ 3. Ἡ σημερινὴ Λάμια.

Οἱ σημερινοὶ ἐπίσης Δελφοὶ παριστάνουσιν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι μυθογράφοι, τὰς Λάμιας ταύτας ὡς φαντάσματα θηλυκά, ὡς γυναῖκας, αἵτινες ὑπὸ τὴν μορφὴν ὡραίων παρθένων θέλγουν τοὺς νέους ἄνδρας, τοὺς τρέφουν καὶ ἔπειτα τοὺς κατατρώγουν. Πρὸς τούτοις ὅτι αἱ Λάμιαι μεταμορφώνονται εἰς παντοίας μορφάς, εἰς ζῷα, φυτὰ καὶ λίθους, καὶ ὅτι ἔχουσι πρόσωπα κόκκινα καὶ σώματα μεγάλα καὶ φοβερά. Γραῖά τις μοὶ διηγήθη τὰ ἑξῆς περὶ μιᾶς Λάμιας. Γράφω αὐτολεξεὶ τὰς λέξεις της:

«Μία χωρικὴ ἐπῆγε μίαν ἡμέραν εἰς τὴν βρύσιν τὴν Κερνᾶν μὲ τὴν βαρέλλαν διὰ νὰ πάρῃ νερὸ καὶ ἐκεῖ παρετήρησε μία ἀνδρογυναῖκα, ἡ ὁποία ἐκτενίζετο μὲ ὡραῖα καὶ χρυσᾶ κτένια, καὶ ἀμέσως ὅπου εἶδε τὴν χωριάτισσαν ἔφυγε.

Τότε ἡ χωριάτισσα ἀμέσως γεμίζει τὴν βαρέλλαν καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ σπῆτί της διὰ νὰ ἀφήσῃ τὴν γεμισμένην βαρέλλαν καὶ κατόπιν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν βρύσιν Κερνᾶν καὶ εὑρίσκει ἀκόμη εἰς τὸ μάρμαρο τὸ λευκὸ τῆς Κερνᾶς τὰ ὡραῖα καὶ χρυσᾶ κτένια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκτενίζετο ἡ γυναῖκα ποῦ εἶδε, τὰ ἐπῆρε καὶ τὰ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπῆτί της. Τότε ἡ Λάμια ἐπῆγεν εἰς τὸ σπῆτι τῆς χωρικῆς καὶ τῆς εἶπε «νὰ μοῦ δώσῃς γλήγορα τὰ θελήματά μου (θέλημα ἐν Δελφοῖς λέγεται πᾶν ἰδιόκτητον ἀντικείμενον κινητόν), εἰδ' ἄλλως θὰ σὲ ξηράνω (ξηράνω σημαίνει θὰ σὲ καταπιῶ, θὰ σὲ φάγω) καὶ ἀμέσως ἔγεινεν ἀέρας καὶ ἔφυγε. Φοβηθεῖσα ἡ χωριάτισσα ἔτρεξεν ἀμέσως ἀπὸ

τὸ σπῆτί της καὶ ἐπορεύθη (ἀρχαία λέξις) εἰς τὴν βρύσιν Κερνᾶν, διὰ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸ ἄσπρο μάρμαρο τῆς πηγῆς Κερνᾶς [1] τὰ ὡραῖα καὶ χρυσᾶ κτένια τῆς Λάμιας, διὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ κακό».

Τὰ κακοποιὰ ταῦτα στοιχεῖα, εἴτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Λάμιαι, εἴτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἁράπης, παρουσιάζονται πάντοτε εἰς μέρη ἔνυδρα, κατὰ τοὺς χωρικούς, καί, ὡς ἐκ τούτου, ἐπειδὴ εἰς ὅλας τὰς ἐν Δελφοῖς πηγὰς [2] ἀναφαίνονται τοιαῦτα τέρατα, οἱ χωρικοὶ λαμβάνουσι τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις καὶ ἰδίως κατὰ τὸς νύκτας, καθ' ἃς, ὡς λέγουσιν οἱ χωρικοί, ἀρέσκονται νὰ ἐμφανίζωνται.

Ἀλ. Ἐμμ. Κοντολέων

(1) Κερνὰ λέγεται καὶ σήμερον πηγή τις κειμένη εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῶν Δελφῶν πλησίον τοῦ Σταδίου, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ διωχετεύθη διά σωλήνων σιδηρῶν εἰς τὸν νέον συνοικισμὸν τῶν Δελφῶν.

(2) Τοιαῦται πηγαὶ τεράτων εἶνε ἡ Κασταλία πηγή, ἡ Κερνά, ἡ Κασσωτίς, τὸ Κεφαλόβρυσον καὶ ἄλλαι.

ΘΡΥΛΟΙ

Ο "ΓΚΙΩΝΗΣ„

[Ὁ Κατάφλωρος εἶνε βουνόν, τὸ ὁποῖον ἠτό ποτε κατάφυτον ἐκ δένδρων ποικίλων καὶ δρυῶν ὑψικαρήνων. Ἐνδιητῶντο δ' ἐκεῖ δορκάδες, ἔλαφοι, ἀγριόχοιροι καὶ διάφορα εἴδη πτηνῶν. Ὁ θρύλος δ' οὗτος περὶ τοῦ πτηνοῦ Γκιώνη ἐπικρατεῖ εἰς τὰ πλεῖστα μέρη, ἂν μὴ παντοῦ, τῆς Ἑλλάδος. Μάλιστα δ' ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δωρίδος, χωρίῳ Γκομέῳ τοῦ δήμου Εὐπαλίων, ὑπάρχει καὶ βουνὸν κατάχλωρον, καλούμενον Φονικό, ὅπου, κατὰ τὸν θρύλον, ἐγένετο ὁ φόνος τῶν δύο ἀδελφῶν].

Χ. Β.

Στὸ γέρικο βουνὸ —ποῦ στὰ πόδια του εἶνε χτισμένος ὁ Τσαμᾶς— τὸν παλαιὸ καιρό, στὲς ψηλὲς καὶ ἴσιες κορυφές του ἦταν στάνες ἀπέραντες ἀπὸ γιδοπρόβατα, ποῦ τὰ εἶχαν στὴν ἐξουσίαν των δυὸ ἀδέρφια μὲ τὴ μάννα των, ὁ Γεῶργος καὶ ὁ Ἀντώνης, ποῦταν μικρότερος.

Κάθε χρονιὰ τὸ βιός τους ἔβγαινε καλά, καὶ κάθε ἄνοιξι ἔβγαζαν τόσα κατσίκια καὶ ἀρνάκια, ποῦ γιόμιζε ὁ Κατάφλωρος ἀπὸ τὰ γιδοπρόβατά των. Καὶ ὅλοι ἐθαύμαζον τὸ βιὸς τῶν δυὸ ἀδερφιῶν — ποῦ ἦσαν πολὺ ἀγαπημένα — καὶ κολοτύχιζαν τὴν μάννα των, ποῦ εἶχε τέτοιους γιούς.

***

Μιὰ ἀνοιξιάτικη μέρα, ποῦ ὁ κάμπος ἦταν λουλουδιασμένος καὶ ἡ πλαγιὲς τοῦ Καταφλώρου ἦταν στολισμένες μὲ ὁλοπράσινα χορτάρια καὶ τρυφερὰ πουρνάρια, τὰ δυὸ ἀδέρφια, κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο μιᾶς μεγάλης βαλανιδιᾶς, ἐκούρευαν τὰ γιδοπρόβατά των, καὶ ἡ μάννα των ἐμάζευε τὰ μαλλιά, ποῦ ἔπεφταν ἀπὸ τὲς «κουρεύτρες». Ἐκεῖ δὲ ποῦ ἦσαν ἀφωσιωμένοι στὴ δουλειά των, ἀκούστηκε στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, σὰν βέλασμα μικροῦ κατσικιοῦ.

— Σῦρε, Ἀντώνη εἶπε ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς — ὁ Γεῶργος — σῦρε νὰ ἰδῇς ποῦ βελάζει αὐτὸ τὸ κατσίκι καὶ ἀντάμωσέ το μὲ τἄλλα.

Ὁ Ἀντώνης, σὰν μικρότερος ἀδερφός, τὸν ἄκουσε καὶ ἔτρεξε νὰ ἰδῇ ἐκεῖ ποῦ ἀκούσθηκε τὸ βέλασμα καὶ ἀφοῦ ἐγύρισε εἶπε στὸν ἀδερφό του:

— Γεῶργο, δὲν βρῆκα τίποτε.

Ὁ Γεῶργος, ἀφοῦ ἀπόρησε λιγάκι, εἶπε;

— Μπορεῖ νὰ ἦταν ἀπόφωνος.

Κι' ἐρρίχθηκαν στὴ δουλειά των.

Μὰ καὶ πάλι, ἐκεῖ ποῦ σκυμμένοι βρίσκονταν στὲς κουρεύτρες, ἀκούσθηκε σὰν βέλασμα ἀρνιοῦ ποῦ τάρπάζει ὁ λύκος.

— Τρέξε, Ἀντώνη, λέγει ὁ Γεῶργος· ὁ λύκος πέρνει ἕν' ἀρνί.

Ὁ Ἀντώνης πάλι ἔτρεξε νὰ ἰδῇ... μὰ γύρισε χωρὶς νὰ βρῇ τίποτε.

Καὶ μὴ μπορῶντας νὰ δώσουν ἐξήγησι στὴν ἱστορία αὐτή, τὰ δυὸ ἀδέρφια, σκεπτικὰ καὶ μὲ κἄποιο προαίσθημα, ἄρχισαν πάλι τὴ δουλειά των.

Καὶ νά, πάλι τὸ ἴδιο βέλασμα ἀκούσθηκε δυνατώτερο καὶ πειὸ σιμά, καὶ πάλι ὁ Ἀντώνης, στὸ πρόσταγμα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔτρεξε νὰ κυττάξῃ ποῦ ἀκούγιεται αὐτὸ τὸ βέλασμα... Μὰ γύρισε καὶ τὴν τρίτη φορὰ χωρὶς νὰ μπορέσῃ νὰ ξακριβώσῃ τίποτε καὶ εἶπε τοῦ ἀδελφοῦ του:

— Γεῶργο, δὲν εἶνε τίποτα.

Ὁ Γεῶργος νόμισε πῶς ὁ ἀδελφός του παίζει μ' αὐτόν. Ἀγρίεψε καὶ θύμωσε ἐναντίον τοῦ ἀδερφοῦ του — ποῦ νόμιζε πῶς τὸν κοροϊδεύει — καὶ γιὰ ἄλλη ἀπάντησι βύθισε στὰ στήθη τοῦ Ἀντώνη τὸ ψαλίδι ποῦ κούρευε... κι' ἔτρεξε πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἀκούγοταν τὸ βέλασμα... Κι' ἐνῷ ἔτρεχε ὁλόϊσια πρὸς τὸ βέλσσμα, ἀντίκρυσε ψηλὰ σ' ἕνα κουφαλιασμένο δένδρο... ποῦ βέλαζε σὰν ἀρνί, ποῦ τὸ ἁρπάζει ὁ λύκος.

Βαρυομετανοημένος ὁ ἀδερφοκτόνος Γεῶργος — γεμᾶτος κλᾶμα — γύρισε στὸν τόπο, ποῦ τὸ αἷμα τῆς ἀθῴας καρδιᾶς πλημμύριζε τὸ πτῶμα τοῦ Ἀντώνη, ἐπῆρε μὲ λύσσα τὸ ψαλλίδι καὶ τὸ βύθισε βαθειὰ στὴν ἀχάριστη καρδιά του καὶ ἔγειρε πικρὸς δίπλα στὸν ἀθῷο ἀδελφό του...

Ἡ Κίσσα — αὐτή, ποῦ μὲ τὸ διάφορο λάλημά της ἔγεινεν αἰτία νὰ σκοτωθοῦν ἄδικα δυὸ ἀγαπημένα ἀδέρφια — σκιασμένη ἐπέταξε ἀπὸ τὸ δένδρο ψηλὰ ἀπὸ τὰ πτώματα, καὶ χάθηκε μέσα στὸ λόγγο.

Ἡ μάννα ἡ ἄμοιρη ποῦ ἦταν τὴν στιγμὴν τοῦ μακελειοῦ τῶν ὑιῶν της μέσα στὸ κονάκι, ἅμα εἶδε τὰ δυό της στηρίγματα κάτω πεσμένα ἀπὸ τὸ ψαλλίδι, σωριάσθηκε λιποθυμισμένη.

Ἀπηλπισμένη πειὰ ἡ μάννα τῶν δύο ἀδερφιῶν, γιὰ τὴν ἀναπάντυχη συμφορά της, σαλάγιζε στ' ἀπόκρημνα φαράγγια τὰ γιδοπρόβατα τῆς ἀπέραντης

στάνης τῶν ὑιῶν της καὶ πῆρε τὰ μαλλιά, ποῦ ἀπὸ χρόνια εἶχε στιβαγμένα στὸ κονάκι, καὶ βούλωσε τὴ βρύσι ποῦ ἔτρεχε τὸ γάργαρο νερό.

Ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς της καταράστηκε μὲ ὅλη τὴν πίκρα τἄχαρο καὶ γρουσούζικο τώρα βουνό:

— Στοῦ Καταφλώρου τὸ βουνὶ πουλὶ νὰ μὴ περάσῃ·

καὶ ἂν περάσῃ καὶ σταθῇ, φωλίτσα νὰ μὴ φκιάσῃ.

Μ' ὅλη δὲ τὴ δύναμι τῆς βασανισμένης ψυχῆς της παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ κάμῃ τὸ ἄσπλαχνο καὶ ἀχάριστο παιδί της, γιὰ τὴν μητρικὴ ἐκδίκησι, ἄχαρο πουλί.

Καὶ τώρα, ὅταν τὸ φεγγάρι χρυσώνῃ τὲς φαλακρὲς πλαγιὲς τοῦ Καταφλώρου, ἀκούγεται νὰ σκούζῃ στὴ νεκρική, ἀπόλυτη ἡσυχία ἡ πένθιμη καὶ λυπηρὰ φωνὴ τοῦ νυχτολάλου Γκιώνη:

— Ἀντώνη-Ἀντώνη!...

Καρδίτσα *Φ. Διαμαντόπουλος*

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

[Ὁ γνωστὸς παρ' ἡμῖν δικηγόρος, γνώστης δὲ καὶ λάτρης τῶν πατρίων καὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ λαοῦ, Ν. Παπαλεξανδρῆς διηγήθη ἡμῖν τὸν ἀκόλουθον διάλογον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ θείου του Σπυρίδωνος Βλάχου, πατρὸς τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας τμηματάρχου Εὐθυμίου Βλάχου.

Ἡ τελευταία παρατήρησις τοῦ θαυμασίου, ὡς κατωτέρω, διαλόγου ὅστις παριστᾷ ζωντανὴν τὴν φιλοσοφίαν τοῦ λαοῦ, ὑπομιμνήσκει ἡμῖν τὸν Ὅμηρον, ὅστις, διὰ νὰ παραστήσῃ ὅτι ὁ λαὸς αἰσθάνεται μέγαν πόθον πρὸς τὴν ζωήν, ἐνόσῳ εὑρίσκεται ἐν τῇ νεότητί του, ὅπως ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον διὰ τῶν ἀθανάτων αὐτοῦ ᾠδῶν ζωογραφεῖ, παρουσιάζει τὸν Ὀδυσσέα εἰς τὸ ἄκρον τῆς γῆς, ὅθεν ἐξήρχοντο οἱ νεκροὶ οἵτινες ροφῶντες αἷμα βόειον ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ζωήν. Ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς οὗτος ἀνέσκαψε τάφρον, ἣν ἐπλήρωσεν αἵματος πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπόν. ὅτε δὲ εἶδε μεταξὺ τῶν νεκρῶν καὶ τὸν Ἀχιλλέα, στρέψας πρὸς αὐτὸν ἔκθαμβος τῷ εἶπε·

— Καὶ μεταξὺ τῶν ζώντων, Ἀχιλλεῦ, ἐβασίλευες καὶ μεταξὺ τῶν νεκρῶν βασιλεύεις.

— Ὦ, ὁπόσον ἐπεθύμουν, ἀπαντᾷ ὁ Ἀχιλλεύς, νὰ ἤμην οἰκέτης εἰς ζῶντα παρὰ βασιλεὺς μεταξὺ τῶν νεκρῶν.

Τί ἄλλο μαρτυρεῖ ἡ ἀνωτέρω ἀπάντησις τοῦ Ἀχιλλέως, ἢ τὸν πόθον πρὸς τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅταν αὕτη εὑρίσκηται ἐν τῇ νεανικῇ αὐτῆς ἡλικίᾳ; Καὶ τί ἄλλο ἀποδεικνύει ἡ εἰκὼν τοῦ Βιργιλίου, καθ' ἣν ὁ Αἰνείας βλέπων ἐν τῷ Ἅδῃ ψυχὰς ἑτοίμους ὅπως ἐξέλθωσιν, ἐρωτᾷ διὰ ποῦ ἑτοιμάζονται αὗται νὰ ἀπέλθωσιν; Ὅταν δὲ μανθάνῃ ὅτι ἑτοιμάζονται, ὅπως ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἀνεφώνησεν:

— Ὦ! τί ἀνήκεστος ἐπιθυμία!

Πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης μετὰ πάροδον χιλιάδων ἐτῶν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου γηράσασα καὶ παρακμάσασα ἀηδίασε τὴν ζωήν].

«Τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους συναντήσας καθ' ὁδὸν τὸν γέροντα θεῖον αὐτοῦ Σπυρίδωνα ηὐχήθη αὐτῷ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει χρόνους πολλοὺς καὶ καλούς. Εἰς τὴν εὐχὴν ταύτην ἀπαντῶν ὁ γέρων Βλάχος,

— Εὐχαριστῶ, παιδί μου, τῷ λέγει. Δόξα νὰ ἔχῃ ὁ Θεός, ποῦ ξεφορτώθηκα καὶ αὐτὸν τὸν χρόνον.

— Τὸν ἐξεφορτώθης, μπάρμπα Σπῦρο, ἢ τὸν ἐφορτώθης;

— Ὄχι, παιδί μου, τὸν ἐξεφορτώθην. Γιατί ἡ ζωή μας δὲν εἶνε παρὰ ἕνας δρόμος ἀπ' ἐδῶ (Ἀμφισσα) εἰς τὴν Σιγδίτσαν (χωρίον τῆς Ἀμφίσσης). Ἐγὼ ἔχω φθάσῃ πλέον εἰς τὴν τελευταίαν ραχούλαν καὶ τοῦ χρόνου ἢ καὶ τῶν ἄλλων χρόνων. Θὰ ἀράξω εἰς τὴν Σιγδίτσαν καὶ θὰ ἐξαπλώσω τὴν ἀρίδα μου διὰ νὰ ἀναπαυθῶ πλέον.

— Ἔχεις δίκαιον, μπάρμπα Σπῦρο Πόσον ὅμως θὰ ἐπεθύμεις νὰ ἐπανήρχεσο ἀπὸ τὰ ὀγδοήκοντα, τὰ ὁποῖα φέρεις ἐπὶ τῆς ράχεώς σου, εἰς τὰ εἴκοσι καὶ ἐγίνεσο πάλιν παλληκάρι.

Ὁ μπάρπα Σπῦρος σταυροκοπούμενος,

— Ὁ Θεὸς νά με φυλάξῃ, τῷ παρατηρεῖ. Ἐγώ, πσιδί μου, ἔκαμα τὸν δρόμον αὐτὸν καὶ ἐπλησίασα σχεδὸν εἰς τὸ τέλος τοῦ δρόμου τῆς ζωῆς εἰς ἐποχὴν ποῦ ἦτο σπαρμένος ἄνθη, ποῦ τὸ ψωμὶ καὶ τὸ τυρὶ εἶχε ἡ ὀκᾶ μιὰ δεκάρα, τὸ κρέας 20 λεπτά, ποῦ μεταξύ μας ὑπῆρχεν ἀγάπη καὶ ὁμόνοια, καὶ μ' εὔχεσαι νὰ ἐπαναλάβω τὸν δρόμον αὐτὸν σήμερα ποῦ εἶνε γεμᾶτος ἀγκάθια καὶ τριβόλια, ποῦ ἡ ἀκρίβεια εἰς ὅλα τὰ πράγματα ἔκαμε τὸν πτωχὸν νὰ κοιμᾶται πολλὲς φορὲς νηστικὸς καὶ νὰ μὴν εὑρίσκῃ συνδρομὴν ἀπὸ κανένα; Αὐτὴ δὲν εἶνε εὐχή, παιδί μου, ἀλλὰ κατάρα.

— Ἀναγκάζομαι καὶ πάλιν, μπάρπα Σπῦρο, νὰ σοῦ εἰπῶ πῶς ἔχεις καὶ εἰς τοῦτο δίκαιον. Ἀλλ' ἐγὼ σὲ ηὐχήθην νὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὴν νεότητα μὲ τὰ μυαλὰ ποῦ ἔχεις τώρα.

Ὁ μπάρπα Σπῦρος μειδιάσας τῷ λέγει:

— Μὲ θέλεις λοιπὸν τέρας· διότι, ἐὰν εἰς

τὸν νέον βάλῃς τὰ μυαλὰ τοῦ γέρου, ὁ νέος πλέον παύει νὰ εἶνε νέος,ἀλλ' οὔτε καὶ γέρος εἶνε. Διότι ἐκεῖνο ποῦ διακρίνει τὸν νέον ἀπὸ τὸν γέροντα εἶνε ἡ ἔλλειψις τοῦ γεροντικοῦ μυαλοῦ καὶ τῆς πείρας.

Ὁ Παπαλεξανδρῆς θυμάσας τὰς φιλοσοφικὰς ταύτας παρατηρήσεις τοῦ γέροντος θείου του ἠσπάσθη τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ ἀνεχώρησεν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀπομακρυνθῇ στρέφει πρὸς αὐτὸν καί τον ἐρωτᾷ, ἐὰν δὲν εἶνε καλὸν νὰ συντομευθῇ ὁ δρόμος τῆς ζωῆς καὶ δι' αὐτόν.

— Εἰς κακὴν ἐποχήν, τῷ ἀπαντᾷ, ζῶμεν καὶ τὸ σύντομον τῆς ζωῆς δὲν εἶνε πολὺ δυσάρεστον. Ἀλλ' ἐγὼ σὲ εὔχομαι νὰ ζήσῃς χρόνους πολλοὺς καὶ νὰ δοκιμάσῃς ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρας πικρίας εἰς τὸν βίον σου. Εἰς τὰ πολλὰ χρόνια, παιδί μου, τὴν ζωὴν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀγαπούσανε περισσότερον ἀπ' ὅσον τὴν ἀγαποῦν τώρα». Χ. Β.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΟΣΑΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΗΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΑΡΜΟΝΙΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝ ΤΩ ΩΔΕΙΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ

(Ἀφιεροῦται τῷ πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτῳ).

[§ 7.Οἱ πρόγονοι ἡμῶν διδασκάλους τῆς ᾠδῆς διώριζον τοὺς ἀρίστους ἀοιδούς. Διατί;—§ 8. Τὸ ἐναρμόνιον γένος δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ πράξει.—§ 9. Τὸ ἡμιτόνιον εἶνε τὸ ἐλάχιστον μελῳδητὸν διάστημα.—Τί φρονοῦσι περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ οἱ Πυθαγόρειοι, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστόξενος καὶ Ἀριστοτέλης.—§ 10. Ὁ Ἀσκληπιόδοτος περὶ τοῦ ἐναρμονίου γένους κατὰ τὸν Πατριάρχην Φώτιον.—§ 11.Οἱ λεγόμενοι ἐναρμόνιοι ἦχοι Τρίτος καὶ Βαρὺς εἶνε διατονικοί.—§ 12 Μία ἀπορία περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'.]

§ 7. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν διδασκάλους διώριζον τοὺς ἀρίστους ἀοιδούς. Διατί ;

Ἐπαινοῦντες,Πανιερώτατε,καὶ εὐλογοῦντες τὴν ἀρίστην ὑμῶν ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἱδρύσητε σχολὴν ἐκκλησιαστ. μουσικῆς πρὸς παραγωγὴν ὑμνῳδῶν ἀξίων τοῦ ὑψίστου θεωροῦμεν καθῆκον ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῆς τέχνης νὰ εἴπωμεν μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας, ὅτι τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἀνεθέσατε τὴν διδασκαλίαν τῆς τέχνης ταύτης εἶναι τὸ ἥκιστα ἁρμόζον καὶ φύσει καὶ τέχνῃ. Φύσει μὲν ὡς στερούμενον καὶ ἄλλων μὲν ψαλτικῶν χαρισμάτων, ἰδίᾳ δὲ φωνῆς δι' ἧς νὰ ζωοποιῇ, οὕτως εἰπεῖν,τὰ ῥήματα τὰ ἱερὰ διὰ τῶν φθόγγων τῆς μουσικῆς, οὕτως ὥστε νὰ ποιῇ ἐνθουσιαστικὰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν, παρέχων αὐτοῖς τελείαν εἰκόνα τοῦ μουσικοῦ καλοῦ. Σημαίνει δὲ τοῦτο πολύ. Καὶ τούτου ἕνεκα οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι δὲν διώριζον τοὺς τυχόντας διδασκάλους τῆς ᾠδῆς, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους ἀοιδοὺς τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ὧν ἡ ἐμπειρία, ἡ φιλοκαλία καὶ ἡ εὐφωνία ὑπὸ πάντων ὡμολογεῖτο. Διότι κατὰ τὸν σοφὸν Πλούταρχον «οἱ τὰ γράμματα καὶ τὴν μουσικὴν »διδάσκοντες αὐτοὶ προανακρούονται καὶ προαναγινώσκου ιν ὑφηγούμενοι τοῖς μανθάνουσιν, καὶ ὑπόδειγμα »μιμήσεως παρέχοντες ἑαυτούς». Ὅταν δὲ ὁ καθηγητὴς ἢ ὁ ὑφηγητὴς εἶναι κάκιστον ὑπόδειγμα ψαλτικῆς, ὁποῖος θἀποβῇ ὁ μαθητής; Ὅμοιος τῷ ὑποδείγματι. Τίς δὲ φιλόκαλος ἄνθρωπος θὰ ἠνείχετο ὡς ἱεροψάλτην τὸν κ. Ψάχον, ὃν οὐδ' ὁ ναΐσκος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἠνέσχετο;Ἐρωτηθήτω δὲ αὐτὸς οὗτος,ἂν δύναται εἰλικρινῶς νὰ εἴπῃ τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς τὸ τοῦ Παύλου:

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς μιμηταί μου γίνεσθε.

Ἀλλὰ καὶ θεωρητικῶς εἶνε ἀτελῶς καὶ ἀνεπαρκῶς κατηρτισμένος, ὡς θἀποδείξωμεν διὰ σειρᾶς ἄρθρων ἐν τῇ «Ἐθνικῇ Μούσῃ».

Ἐπειδὴ δ' ὑμεῖς, Πανιερώτατε, εἴσθε τῆς προόδου ἀνὴρ ζητοῦντες ἀείποτε τὸ ἄμεινον καὶ δὲν ἀποκρούετε πᾶσαν φωτιστικὴν γνώμην ὅθεν δήποτε προερχομένην, διὰ τοῦτο γράφοντες ταῦτα παρακαλοῦμεν ὅπως τύχωσι τῆς ὑμετέρας μετὰ προσοχῆς ἀναγνώσεως. Δηλοῦμεν δὲ ὅτι ταῦτα γράφοντες οὐδαμῶς ζητοῦμεν θέσιν τινά.

[§ 8. Τὸ ἐναρμόνιον γένος δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ πράξει].

Τὸ ἐναρμόνιον γένος ὅπερ θεωρητικῶς βιίνει ἐπὶ τὸ ὀξὺ κατὰ δίεσιν καὶ δίεσιν καὶ δίτονον ἤτοι 3+3+24 οὐδὲ ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἀριστοξένου (Δ' αἰὼν π. χ.) ἐψάλλετο, μόνον δ' ὡς θεωρία ἐδιδάσκετο, οὐδέποτε δ' ὡς πρᾶξις, ὡς λέγει καὶ ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοξένου Μάρκβαρτ «dass diesso inter valle in der Praxis nicht vorkamen» Ἀριστοξ. Μαρκ. σελ. 241.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ἐναρμόνιον γένος, τὸ ὁποῖον παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐψάλλετο καὶ ἦτο ἐν χρήσει μέχρι τινὸς καὶ προῖξένει εὐάρεστον ἄκουσμα καὶ οὗτινος ἀμυδρὰ ἴχνη σῴζονται ἔν τε τῇ ἱερᾷ καὶ τῇ δημώδει μουσικῇ, ὡς ἄλλοτε θἀποδείξωμεν, ἦτο τὸ τοῦ ἀρχαίου μουσικοῦ Ὀλύμπου, ὅπερ ἦτο ἐντελῶς διάφορον τοῦ Ἀριστοξενείου, καὶ οὗ μνείαν ποιεῖται ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ περὶ μουσικῆς· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔκπαλαι ἐσιγήθη.

Ὁ Ψάχος δὲ, πανιερώτατε, ὅστις ἦλθε καὶ ἔρχεται ἔτι καὶ νῦν πρὸς ἡμᾶς κομίζων ὑπὸ μάλης μονόχορδον καὶ πείθων ὅτι δύναται νὰ ᾄσῃ κατὰ τὸ Ἀριστοξένειον σύστημα, διαιρῶν τὸς ὑφέσεις καὶ διέσεις (σημεῖα μουσικὰ εἰσαχθέντα ἀπὸ τοῦ 1819 καὶ ληφθέντα ἐκ τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς) εἰς διαστήματα ἐλάσσονα καὶ τοῦ τεταρτημορίου!! πλανᾶται οἰκτρῶς, ἂν μὴ ψεύδηται σκοπίμως.

Τὸ δὲ θάρρος αὐτοῦ ἐμπνέει τὸ μὲν ἡ ἀμάθεια αὐτοῦ διότι κατὰ Θουκυδίδην

Ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει

Τὸ δὲ ἡ ἔμφυτος Ὑμῶν καλοκαγαθία, ἧς δὲν ἦτο ἄξιος.

[§ 9. Τὸ ἡμιτόνιον εἶνε τὸ ἐλάχιστον μελῳδητὸν διάστημα.—Τί φρονοῦσι περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ οἱ Πυθαγόρειοι, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστόξενος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης].

Πανιερώτατε.Οἱ πυθαγόρειοι ὡς ἐλάχιστον μελῳδητὸν διάστημα ἢ μέτρον, δυνάμενον νὰ γείνῃ αἰσθητὸν διὰ τῆς ἀκοῆς, ἐλάμβανον τὸ ἡμιτόνιον, καὶ τοῦτο μάλιστα ἐκάλουν δίεσιν. Ἔλεγον δὲ ὅτι, «ἔλαττον τούτου οὐδὲν μελῳδεῖται». Ταῦτα λέγει ὁ Θέων καὶ ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοξένου καὶ πλεῖστοι ἄλλοι.

Ὅσοι δὲ ἐπεχείρουν νὰ ὁρίσωσι μικρότερα τοῦ ἡμιτονίου διαστήματα,ἅτινα καὶ «γελοίως πυκνώματα»ἐκαλοῦντο,κατεγελῶντο καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ λέγοντος τοὺς τοιούτους «ἀνήνυτα (=ἀκατόρθωτα) μοχθοῦντας»

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστόξενος, ὅστις ὡς ἐλαχίστην *θεωρητικὴν* καὶ οὐχὶ αἰσθητὴν μονάδα ἢ μέτρον ἔλαβε τὸ ἥμισυ τοῦ ἡμιτονίου ἤτοι τὸ τεταρτημόριον (3), καλεῖ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ τοιαῦτα διαστήματα ἔν τινι ἀποσπάσματι αὐτοῦ παρὰ Πλουτάρχῳ «πεφλυαρηκότας».

Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι «ὁ φθόγγος ὁ τῆς διέσεως λανθάνει», ἤτοι διαφεύγει τὴν ἀκοήν. Διὸ καὶ ἡ δίεσις ἐθεωρεῖτο *οἱονεὶ διάλυσις τῆς φωνῆς* κατ' Ἀριστείδην. Πλὴν δὲ τοῦ τόνου καὶ τοῦ ἡμιτονίου οὐδὲν ἄλλο διάστημα ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῆς ἁρμονικῆς· λέγει δὲ ὁ Γ. Παχυμέρης (ΙΔ' αἰών),ὅτι «Διὰ τοῦτο ἡ ἁρμονικὴ τῶν πάντη λεπτοτάτων καὶ τῶν περὶ τοὺς φθόγγους βραχυτάτων διαφορῶν πάντη ἀπέσχετο».

[§ 10. Ὁ Ἀσκληπιόδοτος περὶ τοῦ ἐναρμονίου γένους κατὰ τὸν Φώτιον]

Παραλείπων δὲ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων προγόνων, ὡς ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐθνικὴν θρησκείαν, φέρω μάρτυρα καὶ βεβαιωτὴν ἄνδρα τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην πᾶς τις ἔχει καθῆκον νὰ σεβασθῇ, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος καὶ ἀξιώματος οὗπερ ἠξιώθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἔθνους. Ὁ ἀνὴρ δὲ οὗτος εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης τοῦ Μεσαίωνος, ὁ μέγας τοῦ Θ' αἰῶνος Πατριάρχης, ὁ πολὺς Φώτιος, Ἰδοὺ δὲ τί γράφει ὁ σοφώτατος ἀνὴρ ἐν βίῳ Ἰσιδώρου:

«Ἀσκληπιόδοτος, εὐφυέστατος περὶ μουσικὴν γεγονώς, τὸ ἐναρμόνιον γένος ἀπολωλὸς οὐχ οἷός τε ἐγένετο ἀνασώσασθαι, καίπερ τὰ ἄλλα δύο γένη κατατεμὼν καὶ ἀνακρουσάμενος, τό τε χρωματικὸν καὶ τὸ διατονικόν. Τὸ δὲ ἐναρμόνιον οὐχ εὗρε· καίπερ μαγάδας (ἔγχορδα ὄργανα) ὑπαλλάξας καὶ μεταθεὶς οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι καὶ διακοσίων. Αἴτιον δὲ τῆς μὴ εὑρέσεως, τὸ ἐλάχιστον μέτρον τῶν ἐναρμονίων διαστημάτων, ὅπερ δίεσιν ὀνομάζουσι. Τοῦτο δὲ (τὸ ἐλάχιστον διάστημα) ἀπολωλὸς ἐκ τῆς ἡμετέρας αἰσθήσεως καὶ τὸ ὅλον γένος προσαπώλεσε». (σημ. ὁ Ἀσκληπιόδοτος ἔζησεν ἐπὶ Λέοντος 457—490.)

Παραβάλετε τἀνωτέρω. Πανιερώτατε, πρὸς τὴν ἀνόητον καὶ ἀμαθῆ διδασκαλίαν τοῦ κλεινοῦ ἐν τῷ Ὠδείῳ ἱεροψάλτου ἐκ Κ)πόλεως καὶ κρίνατε. Πιστεύω δὲ ὅτι οὐδέποτε θὰ θέσητε τὸν Ψάχον ὑπέρτερον τοῦ ἀνικήτου ἥρωος τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ δι' ἀρετὴν καὶ διὰ κριτικωτάτην πολυμάθειαν, ἀοιδίμου Πατριάρχου Φωτίου. Μὴ γένοιτο!

Ὁ Πλάτων ἀποκαλεῖ αὐτὸν «ἀνήνυτα μοχθοῦντα», ὁ δ' Ἀριστοτέλης «πεφλυαρηκότα».

[§ 11. Οἱ λεγόμενοι ἐναρμόνιοι ἦχοι Τρίτος καὶ Βαρὺς εἶναι διατονικοὶ]

Ἀλλ' ἴσως ἐρωτήσει τις: τότε διατὶ οἱ ἦχοι Τρίτος καὶ Βαρὺς λέγονται ἐναρμόνιοι ἐν τοῖς θεωρητικοῖς βιβλίοις; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπαντᾷ ὁ Λουκιανὸς λέγων τό: «Δεινόν γε ἡ ἄγνοια καὶ πολλῶν κακῶν τοῖς ἀνθρώποις αἰτία».

Ὅτι δὲ οἱ φέροντες μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα ἐναρμόνιοι μόνον τὸ ὄνομα εἶναι τοιοῦτοι, πράγματι δε διατονικοί, μικρὰ μόνον δοκιμὴ ἀποδεικνύει τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ οἱ εὐρωπαῖοι δὲ μουσικοί, οἱ τὴν ἡμετέραν μουσικὴν μελετήσαντες καὶ περὶ αὐτῆς γράψαντες, ἰδοὺ πῶς ἀποφαίνονται διὰ στόματος τοῦ Δυκουδράϋ (Dncoudray).

«Οἱ 2 οὗτοι ἦχοι τοῦ πλημμελῶς καλουμένου ἐναρμονίου γένους, μόνον τὸ ὄνομα ἔχουσιν ἐναρμόνιον· διότι δὲν διαφέρουσι τοῦ μείζονος τρόπου τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ὅστις εἶναι διατονικὸς ἦχος». Ὅτι δὲ εἶνε διατονικὰ τὰ διαστήματα τῶν ἤχων τούτων ἀποδεικνύει καὶ ἡ χρῆσις τοῦ σημείου τοῦ πλ. δ' εἰς τὰ μέλη τοῦ τρίτου ἤχου.

[§ 12 Μία ἀπορία περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ.']

Ταῦτα λέγομεν καὶ γράφομεν χάριν τῆς τέχνης καὶ ἵνα μὴ εἴπωσιν οἱ μεταγενέστεροι, ὅτι δὲν εὑρέθη κἀνεὶς νὰ εἴπῃ τῷ Παν. Μητροπολίτῃ τὰ δέοντα. (Βλέπε καὶ ἔκθεσιν Χ. Βλάχου πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος ἐν σελ. «Ε. Μούσης»).

Ἀποροῦμεν δὲ καὶ σφόδρα λυπούμεθα ὅτι ὁ φωτεινότερος νοῦς τῆς Ἑλληνικῆς χριστιανικῆς ἱεραρχίας, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ.', οὗ ἡ ἀνάμνησις ζωηροτάτη καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης ἐνδιαιτᾶται ἐν τῷ ἀδύτῳ τῆς ψυχῆς μου ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐποίμαινε τὴν Μητρόπολιν τῶν Θεσσαλονικέων, παρέχει τὴν πανσθενῆ Αὐτοῦ εὔνοιαν εἰς τοιοῦτον ἀνάξιον λόγου ἱεροψάλτην, τοῦ ὁποίου ἀνωτέρους καὶ κρείττους πλείστους ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἐλεύθερον βασίλειον καὶ εἰς γνῶσιν καὶ εἰς χαρίσματα.

Εἰς τὸ ἑπόμενον φύλλον θὰ ἐξετάσωμεν περὶ τοῦ ὁποῖα θαυμαστὰ πράγματα φρονεῖ περὶ τοῦ ῥυθμοῦ ὁ νέος οὗτος Τέρπανδρος, ὅστις ἀποδεικνύει παιδία πάντας τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους μουσικούς φρονῶν ὅτι περὶ τούτων μόνος αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπαΐων, · **Οἶος πέπνυται.**

Ι. Θ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Η ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

[Προσφώνησις ἀπαγγελθεῖσα ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «Ὁμίλου τῶν ἐρασιμόλπων» ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. **Γ. Δ. Παχτίκου.**]

[§ 13·Τὰ Ἑλληνικὰ ἰδεώδη καὶ ἡ μουσική. —Οἱ ἄμουσοι ἐπωνομάζοντο ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν ἀγροικώδεις, θηριώδεις καὶ βοσκηματώδεις.— § 14.Οὐδεμία πρᾶξις ἄνευ μουσικῆς ἐτελεῖτο.—§ 15.Ἡ μουσικὴ ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ τῷ Θεάτρῳ—Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Μέγας Ἀλέξανδρος.— § 16.Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὁδηγοὶ τῶν πεπολιτισμένων κοινωνιῶν.—Τί εἶπεν ὁ Βάγνερ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης.—§ 17.Ὁποία πρέπει νὰ εἶνε ἡ μουσικὴ παρ' ἡμῖν.—§ 18.Ἡ δύναμις τῆς μουσικῆς.— Πῶς τὴν διετύπωσεν ὁ Μ. Βασίλειος.—§19.Ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἐν Κων)πόλει καὶ Ἀθήναις —§ 20 Παραδόσεις, Γλῶσσα, Θρησκεία· Χριστὸς καὶ Προμηθεύς.—§ 21.Ἀνάγκη ἡ μουσικὴ νὰ καταστῇ κτῆμα τοῦ λαοῦ].

[§ 13. Τὰ ἑλληνικὰ ἰδεώδη καὶ ἡ μουσική. – Οἱ ἄμουσοι ἐπωνομάζοντο ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν ἀγροικώδεις, θηριώδεις καὶ βοσκηματώδεις.]

Φίλτατοι ἐρασίμολποι,

Ἄνθρωπος ἐστερημένος ἰδεωδῶν φρονημάτων τυγχάνει γυμνὸς παντὸς εὐγενοῦς αἰσθήματος. Ὁ ὑπὸ ἰδεωδῶν ἐμφορούμενος παροτρύνεται πρὸς σκόπιμον δρᾶσιν καὶ ἐνέργειαν· διαπερᾷ οὐρεά τε σκιόεντα καὶ θάλασσαν ἠχήεσσαν ὡς πυξίδα τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ· ἔχων τὴν πλήρη τοῦ εὐγενοῦς αὐτοῦ σκοποῦ ἐπίτευξιν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἰδίων ἑκάστου ἰδανικῶν βλέψεων ὑπάρχουσι καὶ τὰ ἰδεώδη τῶν λαῶν, δι' ὧν οἱ τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ ἐθνότητα, τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα ἔχοντες ἀποτελοῦσι μίαν μεγάλην ἀδιάσπαστον καὶ ἰσχυρὰν οἰκογένειαν, τὴν φυλήν, τὸ Γένος, τὸ Ἔθνος, τὸ

Κράτος. Ὅσον δὲ περισσότερον ὁ βίος ἑνὸς λαοῦ τὴν ἐξύψωσιν αὐτοῦ καὶ δύναμιν ἐξάγει ἐκ τῆς ῥίζης τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐθνότητος, τόσον σπουδαιότερος καθίσταται οὗτος καὶ διαρκέστερος καὶ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις σεβαστός. Ὀφείλομεν δὲ μετά τινος ἐγκαυχήσεως νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὰ ἑλληνικὰ ἰδεώδη διὰ τῆς μουσικῆς μᾶλλον ἢ δι' ἄλλου τινὸς καλλιτεχνικοῦ κλάδου διειυπώθησαν καὶ διεκοσμήθησαν. «***Πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου***, κατὰ τὸν καὶ περὶ μουσικῆς φιλοσοφήσαντα Πλάτωνα, ***εὐρυθμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖται***». Ὁ Ἕλλην ἀνέκαθεν διὰ τῆς μουσικῆς ἐναργέστερον ἐξῳκειώθη πρὸς τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα. Διὸ καὶ οἱ μουσικώτατοι ἡμῶν Πρόγονοι τὴν μουσικὴν παίδευσιν καὶ ἀγωγὴν ὑπεχρέωνον διὰ νόμου οὐ μόνον εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς πολίτας. Ἄνθρωπος μὴ φιλῶν τὴν μουσικὴν ἦτο, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἡμετέρων Προγόνων, σαθρὸν τῆς κοινωνίας μέλος, οὐ μὴν δ'ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν κοινωνικὴν εὐρωστίαν καὶ εὐαρμοστίαν. Διὸ καὶ τοὺς ἀδαεῖς τῆς μουσικῆς δὲν κατώκνουν νὰ ἐπονομάζωσιν ***ἀγροικώδεις, θηριώδεις καὶ βοσκηματώδεις.***

[§ 14. Οὐδεμία πρᾶξις ἄνευ μουσικῆς ἐτελεῖτο.— Οἱ ἐν Δελφοῖς μουσικοὶ ἀγῶνες].

Ἀπὸ μεγάλης δὲ ἰδανικῆς περὶ μουσικῆς ἀρχῆς ὁρμώμενοι οἱ ἡμέτεροι Πρόγονοι ἐδέχθησαν καὶ ἰδιαίτερον τῆς μουσικῆς θεόν, τὸν Μουσηγέτην Ἀπόλλωνα, ἐν ᾧ τῆς τοιαύτης ἐξαιρετικῆς τιμῆς οὐδεὶς ἄλλος τῆς καλλιτεχνίας κλάδος ἠξιώθη. Εἰς τιμὴν τοῦ μουσηγέτου θεοῦ καθώρισαν ἐν Δελφοῖς καὶ ***Πανελληνίους μουσικοὺς ἀγῶνας***, ἐν οἷς παντοχόθεν τοῦ ἑλληνικοῦ διαπρεπεῖς τῆς ᾠδικῆς καὶ τῶν ὀργάνων μουσικοὶ συρρέοντες, ἐδείκνυον τὰ κάλλη τοῦ ἰδανικοῦ αὐτῶν πνεύματος. Ἐν τοῖς ἀγῶσι τούτοις εἶχε στήσῃ τὴν καλλίμολπον αὐτοῦ φωλεὰν καὶ ὁ μουσοποιὸς τῶν Θηβῶν κύκνος Πίνδαρος, ἐξ ἧς ἐξέπεμπε τὰς καλλιφθόγγους αὐτοῦ ᾠδάς. Οὐδεμία ἐν γένει πρᾶξις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἢ τελετή, σχετιζομένη πρὸς τὴν δόξαν τῆς θρησκείας ἢ τῆς Πατρίδος, ἄνευ μουσικῆς ἐτελεῖτο.

[§ 15. Ἡ μουσικὴ ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ τῷ Θεάτρῳ.— Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Μέγας Ἀλέξανδρος].

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ σχολείῳ τῶν μεγάλων, ἐν τῷ ἐθνοποιῷ καὶ ἠθοποιῷ ***θεάτρῳ***, διὰ γνησίου ἐθνικοῦ μουσικοῦ μέλους μετωχετεύοντο τῷ λαῷ τῶν τραγικῶν ποιητῶν τὰ γενναῖα διδάγματα. Αἱ τραγῳδίαι τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου προσεφέροντο τῷ λαῷ ὑπὸ μελοδραματικὸν μᾶλλον τύπον, καὶ τοῦτο πρὸς εὐχερεστέραν μέν, ἀλλὰ καὶ σκοπιμωτέραν μόρφωσιν γενναίου χαρακτῆρος καὶ ἐθνικοῦ φρονήματος. Καὶ πῶς ὄχι, ἀφοῦ ἐκ τῶν τριῶν τούτων δραματικῶν ποιητῶν ὁ μὲν Αἰσχύλος ἦτο Μαραθωνομάχος, ὁ Σοφοκλῆς ἔφηβος ὢν ἐστεφάνου τοὺς Σαλαμινομάχους, ὁ δὲ Εὐριπίδης ἐγεννᾶτο κατὰ τὴν κοσμοσώτειραν ἡμέραν τῆς ἐνδόξου ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας; Ἀλλὰ καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ Πλουτάρχου μαρτυρίαν, διὰ Φοινίσσας καὶ Οἰδίποδας καὶ τὰ Μηδείας καὶ Ἠλέκτρας κακὰ πλείονα ἐχορήγει χρήματα ἢ εἰς στρατεύματα καὶ πολέμους. Ὁ δὲ Μ. Ἀλέξανδρος τὰ πλήθη τῶν κατακτωμένων λαῶν ἐξημέρωνε κυρίως διὰ τῆς μουσικῆς καὶ διὰ τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, ἐν αἷς ὑπῆρχον τοσαῦται θελκτικαὶ μελῳδίαι μετὰ ὑγιοῦς καὶ διδακτικωτάτου περιεχομένου. Διὸ καὶ ὁ Χαιρωνεὺς φιλόσοφος μετὰ δικαίας ἐγκαυχήσεως λέγει, ὅτι «***Ἀλεξάνδρου Ἀσίαν ἐξημεροῦντος Ὅμηρος ἦν ἀνάγνωσμα καὶ Περσῶν καὶ Σουσιανῶν καὶ Γεδρωσίων παῖδες τὰς Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου ᾖδον τραγῳδίας***», Διὰ τὴν γενικὴν δὲ ταύτην μουσικὴν παίδευσιν καὶ μόρφωσιν δικαίως τὸ ἑλληνικὸν ἐκαυχᾶτο ἐπὶ ὑπερόχῳ φιλανθρωπίᾳ καὶ τῇ πρὸς ἀρετὴν ὠφελείᾳ.

[§ 16. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὁδηγοὶ τῶν πεπολιτισμένων κοινωνιῶν.— Τί εἶπεν ὁ Βάγνερ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης].

Ἀλλὰ καὶ αἱ νεώτεραι πεπολιτισμέναι κοινωνίαι βαίνουσιν ἐπὶ τὰ γενναῖα βήματα τῶν μεγάλων ἡμῶν Προγόνων. Παραλείπων τὴν χορείαν τῶν θαυμαστῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος μνημονεύω μόνον τὸν Τιτᾶνα τῆς νεωτέρας μουσικῆς τέχνης, τὸν διάσημον Γερμανὸν Βάγνερ, τὰ ἔργα τοῦ ὁποίου τοσοῦτον ἀποθαυμάζονται ἀπὸ τὰ σύγχρονα μελοδραματικὰ θέατρα. Ἀλλὰ τὰ μελοδράματα αὐτοῦ ὁ κλεινὸς Γερμανὸς μουσουργὸς συνέθεσεν ὁδηγούμενος ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. Τὸ μελόδραμα παρ' αὐτῷ ἀνεβλάστη-

σεν ἐκ τῆς ἐθνικῆς συναισθήσεως, ὅπως καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ ***τραγῳδία***. Τὴν κατάπτωσιν δὲ τῆς συγχρόνου μουσικῆς τέχνης ἀνέστησεν ὁ Βάγνερ ἀποβλέπων πρὸς τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας. Ὡς τοιαῦτα δὲ φρονῶν δικαίως ἀνεφώνει ὁ μέγας οὗτος μουσουργός, ὅτι «Ἀδύνατον, ἀδύνατον νὰ ἐμβαθύνῃ τις πρὸς τὴν νεωτέραν τέχνην χωρὶς πρότερον ν' ἀναδράμῃ πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ νεωτέρα ὡς ἀλυσσόδετος κρίκος ἔχει τὰς πηγὰς αὐτῆς ἐξ ἐκείνης».

*[§ 17. **Ὁποία πρέπει νὰ εἶνε ἡ μουσικὴ παρ' ἡμῖν**].*

Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ἔχομεν τοιαύτην πολύτιμον μουσικὴν κληρονομίαν, ἐν τούτοις ἡ μουσικὴ παρ' ἡμῖν δὲν εὑρίσκεται εἰσέτι εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν Καθόσον ἡ ὡραία τοῦ Ὀρφέως τέχνη θεωρεῖται ὡς πάρεργον μᾶλλον πρὸς διασκέδασιν μέσον καὶ ὡς ταπεινὴ εὐτελῶν ἐρωτοτροπιῶν θεραπαινίς, παρὰ ὡς καθαρτικὴ δύναμις παρὰ τῷ λαῷ, ἐγκλείουσα ἀριπρεπὲς ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν μεγαλεῖον, ὡς τοιαύτη ἦτο τὸ πάλαι καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις. Ἐν τοῖς ᾄσμασι πρέπει νὰ ἐκδηλῶται τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἐν τῷ ἁρμοδίῳ φυσικῷ τόπῳ. Πρέπει ἡ μουσικὴ νὰ εἶνε ὑγιὲς στοιχεῖον ἀνυψώσεως καὶ πνευματικῆς ἐπιρρώσεως καὶ νὰ καταστῇ ἀντικείμενον καλλιτεχνικῆς ἀσκήσεως ἔν τε τῷ ἰδιωτικῷ καὶ τῷ κοινωνικῷ βίῳ. Ἐθνικὴ δηλονότι καὶ κοινωνικὴ δύναμις. Διὰ τοὺς βιοπαλαιστὰς δὲ τῶν κοινωνιῶν ἡ μουσικὴ πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἑορτάσιμος αὐτῶν στολή.

*[§ 18. **Ἡ δύναμις τῆς μουσικῆς.— Πῶς τὴν διετύπωσεν ὁ Μ. Βασίλειος**].*

Διὰ τῆς ἐξασκήσεως τῆς ὑγιοῦς μουσικῆς δύνανται νὰ συνενωθῶσι πᾶσαι αἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρχουσαι δυνάμεις δράσεως καὶ παραγωγῆς ἄνευ διακρίσεως κοινωνικῆς τάξεως καὶ περιουσίας. Ἐν τῷ μουσικῷ ᾄσματι διατηρεῖται ἄγρυπνον τὸ συναίσθημα τῆς ἑνότητος καὶ τῆς ἀμοιβαίας οἰκειότητος ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τοῦ λαοῦ καὶ διαρρήγνυται ὁ φραγμὸς ὁ εἰς κοινωνικὰς τάξεις χωρίζων. Τὴν τοιαύτην δ' ἑνωτικὴν τῆς μουσικῆς ἰδιότητα λίαν προσφυῶς διετύπωσεν ὁ Μέγας τῆς Καππαδοκίας ἀστήρ, Βασίλειος ὁ Μέγας, λέγων·

«Ψαλμὸς φιλίας συναγωγός, ἕνωσις διεστώτων, ἐχθραινόντων διαλλακτήριον. Τίς γὰρ ἔτι ἐχθρὸν ἡγεῖσθαι δύναται, μεθ' οὗ μίαν ἀφῆκε πρὸς Θεὸν τὴν φωνήν; *Ὥστε καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἀγάπην, ἡ ψαλμῳδία παρέχεται, οἱονεὶ σύνδεσμόν τινα πρὸς τὴν ἕνωσιν τὴν συνῳδίαν ἐπινοήσασα, καὶ εἰς ἑνὸς χοροῦ συμφωνίαν τὸν λαὸν συναρμόζουσα*».

*[§ 19. **Ἡ Ἐθνικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἀθήναις.**]*

Εἰσερχόμενοι σήμερον, φίλτατοι ἐρασίμολποι, εἰς τὸ 15ον ἔτος τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἡμετέρου Ὁμίλου θέλομεν καὶ ἐφέτος ἀσχοληθῇ περὶ τὴν καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐν γένει μουσικῆς— ἀρχαίας, βυζαντιακῆς καὶ νεωτέρας, λογίας τε καὶ δημώδους—, ὑπὲρ ἧς ἐπὶ 14 συναπτὰ ἔτη ἠσχολήθημεν ἀποκλειστικῶς διὰ τῶν δυνατῶν ἡμῖν μέσων. Κατὰ τὰς διαφόρους δὲ ὑφ' ἡμῶν διδομένας μουσικοφιλολογικὰς ἑσπερίδας θὰ παρετηρήσατε, ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔργον ἤρξατο ἤδη ἐκτιμώμενον οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ὑγιῶν στοιχείων τῆς ὁμογενοῦς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συνοίκων λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἀναφανδὸν πλέον διαπιστοῦσι τὴν ὕπαρξιν ἐθνικῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς μεθ' ὅλων τῶν ἰδιορρύθμων αὐτῇ τεχνικῶν ἰδιοτήτων καὶ κανόνων. Ἡ αὐτὴ δὲ καὶ ἔτι μείζων μάλιστα ἐκτίμησις ἐξεδηλώθη εἰς τὸ ἡμέτερον ἔργον καὶ ἐν τῇ κλεινῇ τῶν ἐθνικῶν ὀνείρων καὶ τῶν ἰδανικῶν φρονημάτων καὶ σκέψεων πρωτευούσῃ, ὅπου ἔν τε τῷ Βασιλικῷ θεάτρῳ καὶ κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας παρέσχομεν δείγματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμῶν ᾀσματολογίου κατὰ τὰς δὶς γενομένας αὐτόθι ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Ὁμίλου ἐκδρομάς.

*[§ 20. **Παραδόσεις, Γλῶσσα, Θρησκεία. — Χριστὸς καὶ Προμηθεύς**.]*

Ἐφέτος, πλὴν τῶν θελκτικῶν ἡμῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, θ' ἀσχοληθῶμεν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίαν τοῦ «***Προμηθέως δεσμώτου***» τοῦ Αἰσχύλου μεθ' ὅλης τῆς μελοποιίας τῶν χορικῶν αὐτοῦ ᾀσμάτων. Μὴ λησμονεῖτε, ἀγαπητοὶ ἐρασίμολποι, ὅτι «Αἱ ἐθνικαὶ ***παραδόσεις***, ὡς λέγει καὶ ὁ ἐνθουσιώδης τῶν ἑλληνικῶν δραμάτων ψάλτης κ. Γ. Μιστριώτης, ἡ θεία ἡμῶν ***γλῶσσα*** καὶ ἡ ***θρησκεία*** εἶναι αἱ τρεῖς ἐπάλξεις, ἐφ' ὧν αἰωρεῖται ἡ τρισχιλιετὴς τοῦ ἔθνους σημαία. Αἱ ἐπάλξεις αὗται εἶναι ἀπόρθητοι, διότι ἔκτισεν αὐτὰς ὁ ἐν Γολγοθᾷ σταυρωθεὶς λυτρωτὴς τοῦ κόσμου καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ὑψηλοκρήμνων κορυφῶν τοῦ Καυκάσου προσηλωθεὶς Τιτὰν Προμηθεύς, ὁ ἥρως τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, οὗ τὸ κορύφωμα εἶνε τὸ δρᾶμα».

Τοιοῦτον λοιπὸν δραματικὸν ἀδάμαντα τοῦ κορυφώματος τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ θέλει ἑρμηνεύσῃ ἐφέτος ὁ ἡμέτερος Ὅμιλος μεθ' ὅλων τῶν ᾀσμάτων τοῦ Χοροῦ τῶν Ὠκεανίδων Παρθένων, αἱ ὁποῖαι τοὺς σκληροὺς καὶ βιαίους τυράννους ἀποστρεφόμεναι, τολμῶσιν ἐν μέσῳ τῶν βροντῶν καὶ τῶν κεραυνῶν τοῦ Διὸς νὰ συναποθάνωσιν ἐνδόξως μετὰ τοῦ ὑπὲρ ἰδεωδῶν πάσχοντος ἥρωος τοῦ Μαραθωνομάχου Αἰσχύλου.

*[§ 21. **Ἀνάγκη ἡ μουσικὴ νὰ καταστῇ κτῆμα τοῦ λαοῦ.—Τί λέγει ὁ** Cöstlin].*

Μέγας καὶ ὑψηλὸς ὁ ἡμέτερος ἀγών, ἀγαπητοὶ ἐρασίμολποι, διότι τὰ πυργώδη ρήματα καὶ τὰ θεῖα δραματικὰ τῶν ἡμετέρων Προγόνων διδάγματα προσπαθοῦμεν νὰ μετοχετεύσωμεν εἰς τὸν ἡμέτερον λαόν, ὅπως καταστήσῃ αὐτὰ ἐσαεὶ κτῆμα καὶ σέμνωμα, διὰ τοῦ πλέον ἐπαγωγοῦ καὶ τοῦ πλέον μαγευτικοῦ τῆς καλλιτεχνίας κλάδου.

Διὰ τοιούτων δὲ προσπαθειῶν παρέχεται ἐλπίς, ὡς λέγει καὶ ὁ μέγας τῆς Γερμανίας μουσικὸς ἱστοριογράφος Cöstlin, ὅτι «ἡ μουσικὴ μέλλει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον νὰ καταστῇ ἐκεῖνο, πρὸς ὃ καὶ προωρισμένη εἶνε, ἤτοι μορφωτικὴ ἐν τῷ λαῷ δύναμις. Πρὸς τοῦτο δὲ βεβαίως ἐπαρκεῖ ἡ ἵδρυσις εἰδικῶν μουσικῶν σχολῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἀκαδημειῶν. Πρὸ παντὸς ἄλλου ἀπαιτεῖται πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἵνα αὐτὴ ἡ μουσικὴ τέχνη ἀχθῇ πλησιέστερον καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτῆς σημασία μεταδοθῇ εἰς τοὺς διαφόρους κύκλους καὶ τάξεις τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποίου πρέπει αὕτη νὰ ὑποβληθῇ.

Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

ΣΑΤΥΡΟΣ Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ

ΤΑ ΧΟΡΙΚΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΝΩΔΕΥΟΝΤΟ ΔΙ' ΟΡΓΑΝΩΝ

(Ἐπιγραφὴ εὑρεθεῖσα ἐν Δελφοῖς τῇ 17 Νοεμβρίου 1892)

«ΣΑΤΥΡΟΣ ΕΥΜΕΝΟΥΣ ΣΑΜΙΟΣ·
ΤΟΥΤΩι ΠΡΩΤΩι ΣΥΜΒΕΒΗΚΕ ΜΟΝΩι
ΑΝΕΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΑΥΛΗΣΑΙ
ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ, ΚΑΙ ΑΞΙΩΘΕΝΤΑ ΕΠΙΔΟΥ-
ΝΑΙ ΤΩι ΘΕΩι ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΜΕΤΑ
ΤΟΝ ΓΥΜΝΙΚΟΝ, ΤΗι ΘΥΣΙΑι ΕΝ ΤΩι ΣΤΑΔΙ-
Ωι ΤΩΝ ΠΥΘΙΚΩΝ ΑΙΣΜΑ ΜΕΤΑ ΧΟΡΟΥ
ΔΙΟΝΥΣΟΝ ΚΑΙ ΚΙΘΑΡΙΣΜΑ ΕΚ ΒΑΚΧΩΝ
ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ».

Ἀνέγραψα τὴν ἐπιγραφὴν ὡς ἔχει ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἡ χρονολογία τῆς ἐπιγραφῆς ἀνήκει εἰς τὸν δεύτερον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ.

Ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς ἄνω ἐπιγραφῆς, ὁ Σάτυρος, ὁ υἱὸς τοῦ Εὐμένους ὁ ἐκ Σάμου καταγόμενος ἦτο τὸ ἐπάγγελμα μουσικὸς καὶ ἰδίως αὐλητής.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἡ ἐπιγραφή ἐγένετο ἐν Δελφοῖς πρὸς τιμὴν τῶν πολυαρίθμων προσκυνητῶν μία δραματικὴ παράστασις, ἢ μᾶλλον μουσικὴ συμφωνία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σάτυρος δὲν εἶχεν ἀνταγωνιστήν.

Εἰς τοῦτον πρῶτον καὶ μόνον τὸν Σάτυρον τὸν ἐκ Σάμου καταγόμενον συνέβη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ αὐλοῦ ἄνευ ἀνταγωνιστῶν, διότι οὐδεὶς ἕτερος μουσικὸς καὶ ἰδίως αὐλητὴς ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἱκανὸν νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τὸν ἔξοχον αὐλητὴν Σάτυρον. Οὗτος ἠξιώθη νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὸν θεὸν (ὑψίστη τιμὴ δι' αὐτὸν) καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐν Δελφοῖς συναθροισθέντας Ἕλληνας εἰς τὸ πυθικὸν Στάδιον ᾄσμα τετονισμένον (διὰ χορῳδίαν), ὅπερ ὠνόμασε **Διόνυσον**, καὶ νὰ παίξῃ μὲ τὴν Κιθάραν του τὰς «Βάκχας» τοῦ Εὐριπίδου.

Ὥστε δηλοῦται πασιφανῶς ἐκ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης καὶ μοναδικῆς ἐπιγραφῆς, ὅτι τὰ χορικὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ἐπαίζοντο μὲ ὄργανα καὶ ἰδίως μὲ τὴν κιθάραν καὶ τὸν αὐλόν, καὶ ὅτι ὁ διαπρεπὴς αὐλητὴς καὶ κιθαριστὴς Σάτυρος δὲν ἦτο μόνον τὸ ἐ π ά γ γ ε λ μ α μουσικός, ἀλλὰ καὶ διάσημος σ υ ν θ έ τ η ς μουσικῶν ἔργων.

Ἀλ. Ἐμμ. Κοντολέων

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΩΝ ΡΩΜΟΥΝΩΝ

[Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς ἐν τῇ «Καλλιτεχνικῇ Ἐπιθεωρήσει» τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπιδράσεως εἰς τὸν ρουμανικὸν πολιτισμόν, ὡς καὶ τὴν ρουμ. ἐκκλ. μουσικήν]

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τῶν Ρωμούνων εἶνε ἐπίσης ἀρχαία ὅπως καὶ ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ θρησκεία.

Μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος, ἡ ἐκτέλεσις τῶν θρησκευτικῶν ᾀσμάτων ἐγίνετο Ἑλληνιστὶ καὶ Σλαυϊστί. Κατὰ τὸ 1500 μ. Χ. τὰ Σλαυϊκὰ βιβλία τῆς θείας λατρείας ἀντικατεστάθησαν διὰ Ρωμουνικῶν· ὑπάρχουσιν ἀκόμη εἰς τὸ τέλος τῆς φράσεως μουσικὰ σημεῖα, ὡς π. χ. γραμμὴ ὁριζοντία—, σταυρὸς +, ἡμίσταυρος ⊥, κάθετος |.

Ἀπὸ τὰ ἴχνη τῶν ἀρχαίων τούτων ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων, ἅτινα ἑκάστη γενεὰ ἱεροψαλτῶν ἐκληροδότει ἐκ παραδόσεως εἰς τὴν ἑπομένην γενεάν, δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ ἀρχαία θρησκευτικὴ μελῳδία ἀφωμοιώθη μὲ τὴν λαϊκὴν ἐθνικὴν μελῳδίαν

Αἱ μελῳδίαι αὗται εἶνε οὐσιωδῶς Ρωμουνικαί, διότι δὲν ἀπαντῶνται οὔτε παρὰ τοῖς Σλαύυις.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κων]πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (1453), ἡ Ἑλληνικὴ ἐπίδρασις εἰς τὰς Ρουμανικὰς χώρας κατέστη σημαντική. Οἱ σοφοί, οἱ ἱερεῖς, οἱ μοναχοὶ Ἕλληνες καταδιωχθέντες καὶ στερηθέντες τῶν δικαιωμάτων των, ἐζήτησαν ἄσυλον ἐν Ρουμανίᾳ ἔνθα καὶ ἀποκατεστάθησαν.

Οἱ ὕμνοι τοὺς ὁποίους ἔψαλλον Σλαυϊστὶ εἰς τὰ μοναστήρια τὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Σλαύων, καὶ Ἑλληνιστὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια τὰ ἐξυπηρετούμενα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἦσαν παρὰ οἱ ὕμνοι τῆς μεγάλης ὀρθοδόξου χριστιανικῆς ἐκκλησίας Κων)πόλεως. Ἔφθασαν δὲ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Βυζαντίου, ὥστε ὁ Μέγας Βλαδίμηρος, ὅστις ἔθεσε τὰ πρῶτα θεμέλια τοῦ Ρωσσικοῦ κράτους, κατόπιν τῆς λαμπρᾶς ἀφηγήσεως τῶν ἀπεσταλμένων του περὶ τῆς ἐν Κων)πόλει ἐκκλησίας, ἀπεφάσισε νἀσπασθῇ τὸν Ἑλληνο-Ἀνατολικὸν χριστιανισμὸν τὸ (988).

Περὶ τὸν 17ον αἰῶνα εἰς τὴν Ρουμανικὴν ἐκκλησίαν εὑρίσκομεν ἱεροψάλτας ἀξίους λόγου ἔνθα ἡ θεία λειτουργία ἐξετελεῖτο μετὰ μεγαλυτέρας λαμπρότητος ἀπὸ τὴν τῆς Μητροπόλεως τοῦ Πατριάρχου Κων)πόλεως. Οἱ πλέον περίφημοι Ἕλληνες ἱεροψάλται ὅλου τοῦ κόσμου μετέβαινον εἰς τὰς κυριωτέρας ἐκκλησίας τῆς Ρωμουνίας, ὅπως ἀκροασθῶσι τὴν λειτουργίαν, ὅπου ἀπεκόμιζον τὰς καλυτέρας ἐντυπώσεις.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν θλιβερῶν ἀναμνήσεων, ἅπας ὁ πολιτισμὸς ἐξηλληνίσθη· οἱ πρίγκιπες καὶ οἱ ἱερεῖς ἦσαν Ἕλληνες. Εἰς τὰ σχολεῖα δὲν ἐδίδασκον πλέον ἢ τὴν Ἑλληνικήν. Τέλος πανταχοῦ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς συναναστροφὰς μετεχειρίζοντο τὴν Ἑλληνικήν. Οἱ μόνοι ἐναπομείναντες Ρωμοῦνοι ἦσαν ὁ χωρικὸς καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου.

Ἀλλ' αἱ μεγάλαι ἰδέαι τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπεκίνησαν μικρὸν κατὰ μικρὸν τοὺς Ρωμούνους, οἵτινες ἐφέροντο πρὸς τὴν πρόοδον ἐξ ἐθνικῆς δόξης. Ἐπεθύμουν νὰ ἔχωσι σχολεῖον, ἐκκλησίαν, φιλολογίαν, πρίγκιπας καὶ Μητροπολίτας Ρωμούνους, παρὰ τὴν λυσσώδη ἀντίστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου.

Τέλος εὑρέθη ἀρχιερεύς τις Ρωμοῦνος ὀνόματι Διονύσιος Λούπου, Μητροπολίτης τῆς Οὐγγαρο-Βλαχίας (1819—1823), ὅστις ἵδρυσε σχολεῖον ἐπιστημῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, ὡς καὶ ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν Σχολὴν πλησίον τῆς Ἐπισκοπείας. Ὑπῆρξαν δὲ καὶ μερικοὶ ἀρχικαλόγηροι Ρωμοῦνοι, μεταξὺ ἄλλων, οἵτινες ἀπεμάκρυναν τὰ ἐκκλησιαστικὰ ᾄσματα ἀφ' ὅλα τὰ ξένα στοιχεῖα καὶ καθιέρωσαν τὸ Ρωμουνικὸν κείμενον. Εἰργάσθησαν δὲ μὲ τοσοῦτον ζῆλον, ὥστε κατώρθωσαν νὰ διευθετήσωσι τὰς μελῳδίας συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1865 μετεχειρίζοντο δύο εἴδη ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων, τὸ ἓν Ἑλληνο-Ρουμανικὸν γεγραμμένον ὁμοφώνως μὲ συνθηματικὰ σημεῖα, ἀναλογοῦν ὁπωσδήποτε μὲ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Ἀραβικοῦ ἀλφαβήτου, τὸ ἕτερον χορῳδι-ἁρμονικὸν εἰς πολλὰς φωνὰς καὶ γεγραμμένον ἐπὶ πενταγράμμου. Τὰ μονόφωνα ᾄσματα ἦσαν τὰ μόνα, ἅτινα μετεχειρίζοντο εἰς τὰς Ρωμουνικὰς ἐκκλησίας μέχρι τοῦ 1840, ὁπότε ἐδημιουργήθησαν αἱ πρῶται χορῳδίαι εἰς Βουκουρέστιον καὶ Ἰάσιον. Ὁπρίγκιψ Κούζα τὸ (1859—1866) ἐδημοσίευσε τὴν σχετικὴν διακανόνισιν τῶν χορῳδιῶν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, καὶ ἔθεσεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μουσικῶν τούτων σωμάτων τὸν καθηγητὴν τῆς ἁρμονίας Ἰωάννην Κάρτ, συνθέτην πολλῶν λειτουργικῶν ᾀσμάτων πραγματικῆς ἀξίας.

Ἡ ἵδρυσις Ὠδείων τὸ 1864 ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ Ἰασίῳ ἔδωκε μεγάλην ὤθησιν εἰς τὴν βέβηλον ἁρμονικὴν μουσικήν, καὶ διηυκόλυνε τὸν σχηματισμὸν τῶν χορῳδιῶν εἰς τὰς κυριωτέρας ἐκκλησίας. Ἐν τούτοις ἡ ἐπὶ πενταγράμμου γραφὴ ἀπαντᾷ μερικοὺς ἀνταγωνιστὰς καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον σημαντικοὺς ὡς π. χ. τὸν σοφὸν καθηγητὴν τοῦ Ὠδείου Βουκουρεστίου Κίριακ, ὡς καὶ τὸν διάσημον καθηγὴ τῆς Ἰσορίας καὶ Αἰσθητικῆς εἰς τὸ Ὠδεῖον τῶν Παρισίων Μπουργκὸλ Νιυκουδρέη. Κατὰ τὴν γνώμην τούτων ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ὡς καὶ ἡ ἀρχαία γραφὴ αὐτῆς ὤφειλον νὰ ὑποστηριχθῶσιν. Εἷς τι ἔργον, ὅπερ ἐδημοσίευσεν ὁ Νιυκουδρέη ὑπὸ τὸν τίτλον «Μελέται ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς» ἀναφέρει, ὅτι θελήσας ποτὲ νὰ μεταφέρῃ μερικὰς μελῳδίας Βυζαντινὸς ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς ἡμισείας διέσεις καὶ ἡμίση μπεμόλ, ἅτινα δὲν ὑφίστανται εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν μουσικήν. Εἶνε τῆς γνώμης, ὅτι θὰ ἦτο ἄδικον νὰ ἀφήσουν νὰ ἐξαφανισθῇ ἡ Ἀνατολικὴ μουσική, ἥτις εἶνε τόσον πλουσία εἰς μελῳδίας, καθόσον αὕτη ἀντιπροσωπεύει ἐκκλησιαστικήν τινα παράδοσιν καὶ πολιτικήν.

Διὰ τὰ αἴτια ταῦτα σχεδὸν ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ρουμανίας ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἀντικαταστήσῃ ποσῶς τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν γραφὴν διὰ τῆς νεωτέρας Ἐν τούτοις παρατηροῦσα, ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ ἦτο λίαν διαδεδομένη ἐν Ρουμανίᾳ καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ χορῳδία γεγραμμένη Εὐρωπαϊστὶ εἶχεν εἰσαχθῇ εἰς τὰς Ρουμανικὰς ἐκκλησίας, ἡ αὐτὴ Σύνοδος κατέληξεν εἰς τὸ νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν χρῆσιν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων ἐπὶ πενταγράμμων κατόπιν ἐξελέγξεως ὑπὸ τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς,

Σ Μπρισιμιτζάκης

ΑΠΟΤΥΧΟΥΣΑ ΕΡΩΤΙΚΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΙΕΡΟΨΑΛΤΟΥ

(Κωμικὸς μονόλογος)

(Ἀφιεροῦται εἰς τοὺς ἀποτυγχάνοντας εἰς τὸν ἔρωτά των ἱεροψάλτας! Γεγονὸς ἐκ τῶν σπανιωτάτων!!)

... Ἄχ! Ναί! Καὶ ὅμως, φεῦ! Δὲν μὲ ἀγαπᾷ! Ἐνῷ ἐγὼ τήκομαι, ὡς τήκεται κηρός! Κάθε βράδυ, μετὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ ἥλιος γιγνώσκει τὴν δύσιν αὐτοῦ (ὅπως λέγει καὶ ὁ προφητάναξ Δαβὶδ), μεταβαίνω ὑπὸ τὰ παράθυρά της καὶ τῆς προσφέρω «ἑσπερινὸν ὕμνον καὶ λογικὴν λατρείαν». Αὐτὴ δὲ «ὡσεὶ κωφὴ οὐκ ἤκουε καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἤνοιγε τὸ στόμα αὐτῆς». Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εἶμαι καὶ μόνος. Ἔχω πληθὺν ἀντεραστῶν. Εἰς τρόπον ὥστε μίαν ἡμέραν, ὅτε μὲ ἠπείλησαν οὗτοι οἱ ἀντίζηλοί μου τοὺς εἶπον: «Οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι»!

Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶνε πικρά! Ἐκείνη ἡ σκληρὰ φαίνεται ἐνδιαφερομένη δι' ἄλλους, Ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἄλλοι ἐνδιαφέρονται ὄχι τόσον διὰ τὴν καλλονήν της, ὅσον διὰ τὰ κτήματά της. Μίαν ἑσπέραν, ὅτε καὶ πάλιν εἴχομεν συναντηθῇ ὅλα τὰ θύματά της ὑπὸ τὰ παράθυρά της, τινὲς ἐξ αὐτῶν μὲ ἐπείραζον, μὲ εἰρωνεύοντο καὶ μοὶ ἔλεγον: —"«Ας τα! Ἐμυρίσθηκες τὴν προῖκα. Κτήματα σοῦ λέει ὁ ἄλλος!» — Ἐγὼ ὅμως διεμαρτυρήθην. — «Οὐχ οὕτως, κύριοι, τοὺς εἶπον, οὐχ οὕτως». — «Ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος ἱερός, θεόφρων καὶ «οὐκ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει οἱ θεόφρονες, ἀλλὰ τὴν κτίσασαν»! — Πλὴν ἐκεῖνοι ἐπέμενον.

Ἐπιτρέψατέ μοι πρὸς στιγμὴν νὰ σᾶς περιγράψω τοὺς ἀντεραστάς μου. Ἦσαν τέσσαρες τὸν ἀριθμόν. Οἱ δύο ὑψηλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι δύο κοντοί. Ἦσαν, ὅπως λέγει καὶ τὸ Μέ-

γα Θεωρητικόν, οἱ μὲν δύο πρῶτοι «ἀνιόντες χαρακτῆρες», οἱ δὲ δύο δεύτεροι «κατιόντες».

Ὁ πρῶτος ἤρχετο ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ. Διὰ δὲ τὴν ***συνεχῆ του ἀνάβασιν*** μετεχειρίζετο τὸ ***ὀλίγον*** χρηματικὸν ποσὸν ποὺ τοῦ ἐχρειάζετο, τὰ ***κεντήματα*** τὰ ὁποῖα ἐσυνείθιζε νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ διαφαινομένου στήθους τοῦ ὑποκαμίσου του καὶ τὴν ***πεταστήν*** του γραβάταν. Ὁ δεύτερος εἶχε μίαν ***ὑψηλὴν*** ράβδον σχήματος καθέτου ***ἴσου***. Ὁ τρίτος ἕνα φοιτητάριον, παιδὶ ἀκόμη, τοῦ ὁποίου τὸ μυαλὸ ἦτο ***συνεχὲς ἐλαφρὸν*** καὶ ὁτέταρτος ἕνας στρατιώτης τοῦ πυροβολικοῦ, δειλὸς ὅμως εἰς τόσον βαθμόν, ὥστε, ἅμα τὸν ἐφοβέριζες, τὸν ἔβλεπες νὰ πέρνῃ τὸν κατήφορο καὶ νὰ ἀφήνῃ ὡς σημεῖον τῆς ἐντρόμου διαβάσεώς του μίαν ***ὑπορροὴν*** ἑνὸς ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον πάντως δὲν ἦτο ἀνθόνερον. Ἡ οἰκία τῆς λατρευτῆς μου κεῖται παρὰ τὴν συνοικίαν Πλάκας. Εἶναι μία οἰκία ***ἁπλῆ***. Τὸ σχέδιόν της πολὺ ***ὁμαλόν***. Ἡ εἴσοδός της ἔχει ἔδαφος ***ψηφιστόν***. Ἡ αὐλή της ***ἕτερον***. Τὸ μόνον ἐλάττωμα εἶνε, ὅτι παραπλεύρως τῆς οἰκίας εἶνε ἓν οὐρητήριον, ἀπὸ τὸὁποῖον ἀναδίδεται ὀσμὴ ***βαρεῖα***, καθότι ἐκεῖ γίνεται συχνὰ ***ἀντικένωμα*** ὑπὸ τῶν βιαστικῶν διαβατῶν τοῦ δρόμου ἐκείνου, οἱ ὁποῖοι μάλιστα καὶ κάποτε — κάποτε ἀφίνουν νὰ ἐξυπακούεται εἰς τὸ κενὸν καὶ κανὲν ***ἐνδόφωνον κλάσμα . . .***

Ἡ ἐρωμένη μου, θαῦμα ἰδέσθαι! Ὅταν τὴν πρωτοεῖδα, ἔτυχε νὰ εἶχε διαλύσῃ τοὺς πλοκάμους καὶ νὰ ἦτο περιβεβλημένη ἐσθῆτι καθαρᾷ καὶ ἀρώμασι θείοις. Ἦτο ἄγγελος, ἢ μᾶλλον «τῶν ἀγγέλων χαρμονή».

Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς μου ὑπῆρξε σφοδροτάτη. Συνέλαβον ἔρωτα παράφορον δι' αὐτὴν καὶ ἔκτοτε ποῦ μὲ χάνεις, ποῦ μὲ βρίσκεις, ὑπὸ τὰ παράθυρά της. Τὸ σπίτι της ἔχει πλέον καταντήσῃ δι' ἐμὲ «τὸ φυλακτήριον πάντων, καὶ χαράκωμα, καὶ κραταίωμα καὶ ἱερὸν καταφύγιον». Ἐσκέφθην ὅτι κάλλιστα εἰμποροῦσα νὰ ἤμην δι' αὐτὴν «ὁ νυμφίος ὁ κάλλει ὡραῖος». Καὶ ἐπέρναγα, ξαναπέρναγα, μὰ τοῦ κάκου! Αὐτὴ δὲν μὲ ἐλογάριαζε. Τέλος πάντων ἀφοῦ εἶδα ὅτι μὲ τὰ σουλάτσα μου δὲν ἔκανα τίποτε, ἀπεφάσισα νὰ προβῶ εἰς διαβήματα σχετικώτερα. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ τῆς στείλω ἕνα γραμματάκι. Καὶ τῆς γράφω:

«Κυρία! Μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με. Διὰ τῆς παρούσης μου ἔρχομαι νὰ σοῦ ἐκφράσω τὴν ἱερὰν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι δι' ἐσέ, ἂν καὶ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ σὺ ἡ ἰδία θὰ τὸ ἔχῃς ἤδη καταλάβῃ ἀπὸ τὰ συνεχῆ ὑπὸ τὰ παράθυρά σου γυρίσματά μου, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ στεναγμός ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη. Τυγχάνων δεξιώτατος ἀριστερὸς ἱεροψάλτης, τυγχάνει ἐπίσης νὰ εἶμαι καὶ ἄνθρωπος τίμιος.

Ἀλλά, φεῦ! Δὲν ἀνήκω πλέον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ θείου, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδικήν σου. Διότι εἶμαι σκλάβος σου, δοῦλός σου. Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου, πρόβατα καὶ βόας, ἔτι δὲ (δεικνύων ἑαυτὸν) καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου... Εἶμαι μὲν ὀλίγον παχύς Ἀλλὰ τί πταίω ἐγώ, ἐὰν ἐγεννήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ; Ἄλλως τε μὴ νομίσῃς ὅτι τὸ πάχος μοῦ προῆλθεν ἀπὸ καλοπέρασιν. Ἀπεναντίας. «Ἡ πίκραις καὶ τὰ βάσανα μ' ἔχουν ἀναθρεμμένον», καθάπερ λέγει καὶ τὸ δημῶδες ᾆσμα (ἦχος δεύτερος), τὸ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Περιστέρη σεσημασμένον. Ὁ καϋμὸς ὁ ἰδικός σου μὲ τρέφει,μὲ παχαίνει «Ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με». Διὸ εἰσάκουσον τῆς παρούσης μου καὶ κλῖνον τὸ οὖς πρὸς τὴν δέησίν μου: Αὔριον Σάββατον, κατὰ τὰς ἐννέα τὴν νύκτα, θὰ ἔλθω ὑπὸ τὰ παράθυρά σου ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ νὰ σοῦ ψάλω τὸ πάθος μου. Τὸ συμβολικόν μου ᾆσμα θὰ εἶνε «Τὰ πάθη τὰ σεπτὰ» ἢ κανὲν μάθημα εἰς ἦχον ***Νεχέανες*** Φρόντισε ὅμως συγχρόνως, ὅπως περισπάσῃς ἀλλοῦ τὸν νοῦν τῆς ἁγίας καὶ σεπτῆς μητρός σου, διὰ νὰ μὴ ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον καὶ μὲ ἐξευτελίσῃ. ὑβρίζουσά με ἐν πυρίναις γλώσσαις, καθὼς ὁ θεηγόρος Λουκᾶς ἀπεφθέγξατο.

Χαῖρε παρθενίας ἄγαλμα! Χαῖρε πάνσεμνε! Μὴ ἀπώσῃ με, μηδὲ βδελύξῃ με, Σός εἰμι ἐγὼ καὶ σῶσόν με,

Ἀδὰμ Πρωτοπλαστόπουλος

(Τήνιος)

Ἀφοῦ ἔγραψα αὐτὸ τὸ γράμμα, μοῦ ἦλθε ἡ ἰδέα καὶ νὰ τὸ μυρώσω. Πάω στὸ Μπαρμπέρη μου, εἰς τὸν ὁποῖον, εἰρήσθω ἐν παρόδω, ὀφείλω καί ἕνα μικρὸ χρέος. — «Ἐπαμεινώνδα — τοῦ λέγω — δόσε μου μιὰν μυρωδιάν».—.Εκεῖνος μοῦ ἀπαντᾷ σοβαρῶς:

—«Διάλυσον τὸ χρέος».

— «Βρὲ ἀδελφέ, θὰ 'ς τὸ πληρώσω τὸ χρέος, ἀλλὰ στάξε τώρα μιὰ στιγμὴ 'ς αὐτὸ τὸ γράμμα δύο-τρεῖς σταγόνας μυρωδιᾶς».

Αὐτὸς τὸ χαβᾶ του. Τότε ἐγὼ ἔχασα τὴν

ὑπομονήν μου καὶ γεμᾶτος ὀργή, τῷ μυρεψῷ ἐβόησα:

—«Δός μοι τὸ μύρον!»

Τέλος πάντων μοῦ ἔδωσε ὀλίγην κολώνιαν καὶ ἄλειψα τὸ γράμμα. Καὶ τὸστειλα. Ἀπὸ δῶ ὅμως ἀρχίζει ἡ τρομερά μου δοκιμασία. Τί συγκίνησις ἦτο αὐτὴ ποῦ μὲ κατέλαβε! Τὴν νύκτα οὔτε ὕπνος. Μετὰ πολλὰς βασάνους τέλος, τὰ ἐξημερώματα μόλις μὲ κατέλαβεν ὁ ὕπνος. Τότε ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα. Ὅταν ἐξηγέρθην ἡ αὐτὴ σκέψις ἐβασάνιζε τὸ μυαλό μου. Ἀρά γε τί συνεπείας θὰ εἶχε τὸ γράμμα μου!

Ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους. Ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων ἐπορευόμην.

Τέλος ἡ προσδιορισθεῖσα ὥρα ἐπεφάνη. Λαβὼν μίαν κιθάραν ἐπορεύθην εἰς τὴν οἰκίαν τῆς θεᾶς μου. Φθάνω. Ἡ νύχτα ἦτο μυστηριώδης. Οἴμοι! Ὅτι νύξ μοι ὑπάρχει, ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος. Εὕρισκω εἰς τὴν κιθάραν μου τὸν τόνον. Καὶ ἀρχίζω : «Τὰ πάαα...θη τὰ σεπτά».

Τὸ τελειώνω. Περιμένω.Περιμένω Τίποτε. Εἶπα μέσα μου, —«ἆρά γε ἐὰν ἔλεγα κανὲν μάθημα εἰς ἦχον Νεχέανες»...Λέγω καὶ ἓν τέτοιο....Τσιμουδιά...Ξαναεῖπα μέσα μου:—«Μήπως εἶνε αἰσθητὴ ἡ ἔλλειψις τῆς ***διπλῆς συνηχητικῆς γραμμῆς***. Εἰς τὴν γωνίαν ὅμως τοῦ δρόμουκᾶτι διακρίνω τώρα Εἶνε τέσσαρες σκιαί. Φόβῳ συνέχομαι. Κρύπτομαι. «Τίς εἶ»;—φωνάζω—«Πάρε πόδι»—μοῦ ἀπαντοῦν. Τότε ἀπεφάσισα νὰ φωνάζω συνθηματικῶς: —«Ἐκ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα! Ξένοις ρήμασι! Ξένοις δόγμασι!»

—«Βρὲ ὁ ψάλτης εἶνε!»—Ἐφώναξαν. Μὲ ἀνεγνώρισαν. Πλησιάζουν ..Ἦσαν οἱ τέσσαρες ἀντερασταί μου!

—«Βρὲ Ἀδάμ, πάλι ἐδῶ; Δὲν θὰ τὸ φᾷς, Ἀδάμ, αὐτὸ τὸ μῆλο».

Νὰ μὴ σᾶς τὰ πολυλογῶ, εἶπαν εἰς βάρος μου τοῦ κόσμου τὰς εἰρωνείας, ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησαν.

—«Τέλος πάντων, βρὲ παιδιὰ— τοὺς λέγω—ἀφῆστέ με νὰ ἐξακολουθήσω καὶ βλέπομεν τί θὰ γείνῃ».

Καὶ ξαναρχίζω. Λέγω τὸ «Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται».

Μπᾶ! Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος ! Τὸ παράθυρον ἀνοίγει! Τότε..,«αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν πάντες οἱ ἐχθροί μου, ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διὰ τάχους».

Ἀρχίζω νὰ ἐνθαρρύνωμαι. Μά... Δὲν ἀπατῶμαι! ...

Αὐτή!... Αὐτή!... Ἐμφανίζεται εἰς τὸ παράθυρον...

Τῆς φωνάζω: «Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου! Δὲν εἶχον τελειώσῃ τὴν φράσιν καὶ πλάτς! ἕνας κουβᾶς νερὸ χύνεται ἀπάνω μου.«—Ραντιεῖς με ὑσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι»— τῆς φωνάζω.

Πλάτς! Δεύτερον ὑγρὸν ἀμφιβόλου καθαριότητος μὲ περιλούει.

—«Ἐλίπανάς μου τὴν κεφαλήν μου»— τῆς ξαναφωνάζω, ἐνῷ συγχρόνως οἱ ἀντερασταί μου ὠρύοντο—«ἄ! ἄ! ἄ!»—καὶ ἐνῷ ἐγὼ ἔψαλλα εἰς τὴν διαπασῶν, ἐκεῖνοι μὲ ἐμούντζωναν ***διὰ πέντε*** καὶ ***διὰ πασῶν***! Ὅταν ἐξαφνα . . . ἀνοίγει ἡ ἐξώθυρα καὶ δύο ἀπαίσιοι μαγγουροφόροι ὁρμοῦν καὶ μὲ πιάνουν ἀπὸ τοὺς ὤμους... Τότε... ἡ καρδία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ.

—«Ἄαα!... Τὰ πάθη τὰ σεπτὰ αἴ;— μοῦ ἔλεγον ὠθοῦντές με Ἐγὼ δὲ τὸν ***νῶτον μου ἔδωκα εἰς μάστιγας καὶ τὰς σιαγόνας εἰς ραπίσματα.***

—«Νά! Νά! Νά! ποῦ σὲ πονεῖ καὶ ποῦ σὲ σφάζει».

—«Ὤχ! Ὤχ!—τοὺς φωνάζω— «Υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε βαρυκάρδιοι;»

—«Δὲν τἀκοῦμε ἡμεῖς αὐτά»— Καὶ δός του ξύλο.

Εἶδα καὶ ἔπαθα νὰ ξεγλυττώσω, Ὅταν ἐγύρισα στὸ σπίτι μου ἤμην πτῶμα.«Ἡ ράβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου», ἐμονολόγουν.

Ἄχ, βρὲ βλάκα Ἀδάμ! Ἕως πότε, μωρέ, θὰ ἐπιμένῃς;

Περνᾷς, ξαναπερνᾷς, σὲ περιφρονεῖ. Τῆς στέλνεις γράμμα, τῆς κάνεις σερενάτας ἐκείνη σὲ βρέχει καὶ βάζει νὰ σὲ δέρνουν. Καὶ σὺ βρὲ ἕως πότε θὰ ἐξακολουθῇς; Ἄχ! τί ξύλο ἦτο αὐτό!

(ἀποφασιστικῶς). Πάει πειά!... (ἐν ἄκρᾳ ὀδύνῃ) Ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου... καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη... καὶ οἱ ἀντερασταί μου ἀπ' ἔξω μοῦ ἐφώναζαν χλευαστικῶς—«καὶ σὺ Κύρ ε ἕως πότε;

Θ. Ι. Σακελλαρίδης

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Ο ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ «Ε. ΜΟΥΣΗΣ»

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, τὸ ἔγκριτον τοῦτο καὶ σθεναρὸν δημοσιογραφικὸν ὄργανον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀναγνωρίζουσα καὶ ἐνθαρρύνουσα ἡμᾶς εἰς τὸν ἀγῶνα γράφει τὰ ἑξῆς ἐπὶ τῷ 5—6 ἀριθμῷ τῆς «Ε. Μούσης», δι' ἃ θερμῶς εὐχαριστοῦμεν.

«**Ἐκκλησιαστικὴ μουσική.** — Ὑπ' ὄψιν ἔχομεν τὸ τελευταῖον φυλλάδιον τῆς «Ἐθνικῆς Μούσης» (Ε' — ΣΤ') τῆς ἐκδιδομένης ὑπὸ τοῦ ἑλλογ. κ. Χ. Βλάχου. Ἡ ὕλη τῆς μουσικῆς ταύτης ἐφημερίδος καθίσταται παρ' ἡμέραν ἀξία μελέτης καὶ προσοχῆς, τὸ δὲ φύλλον τοῦτο ἄξιον ὑποστηρίξεως ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς, ἀκριβῶς διὰ τὸν ἀκραιφνῆ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἱερᾶς καὶ κοσμικῆς, ζῆλον τῶν ἐν αὐτῷ γραφόντων».

Ἡ ἀξιόλογος ἐφημερὶς «**Λάρισσα**» τῆς ὁμωνύμου πόλεως ἡ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς εἰσελθοῦσα εἰς τὸ β' ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της γράφει τὰ ἑξῆς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ 51 φύλλον αὐτῆς, δι' ἅπερ θερμῶς εὐχαριστοῦμεν αὐτήν.

«**Ἐθνικὴ Μοῦσα**. Ὁλονὲν νέον ἔδαφος κατακτᾷ ἐν τῇ συνειδήσει τῶν δυναμένων νὰ ἐκτιμήσωσι τὸ καλὸν καὶ τὸ ἐθνικῶς ὡραῖον τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις «Ἐθνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου» ἐκδιδόμενον μηνιαῖον μουσικὸν καὶ ἠθόγραφικὸν περιοδικὸν «Ἐθνικὴ Μοῦσα». ..».

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Διωρίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς διεξαγωγὴν τῶν πνευματικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἐπισκοπῆς Θηβῶν καὶ Λεβαδείας οἱ Γεώργ. Δημακόπουλος, Οἰκονόμος, Ἀγγελῆς Πρέζης σκευοφύλαξ καὶ Χαραλάμπης Πεντεσκούφης ὑπομνηματογράφος.

Τὸ ἔργον τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου ἐν Ἀτταλείᾳ. Εἰς τὸν χοροδιδάσκαλον τοῦ Ε.Μ. Συλλόγου κ.Α.Ἀνδρεόπουλον ἐδόθη τὸ κατωτέρω πιστοποιητικόν:

«Ἡ ἐφορεία τῶν Σχολῶν τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικης Κοινότητος Ἀτταλείας πιστοποιεῖ, ὅτι ὁ κ. Α. Ἀνδρεόπουλος, χοροδιδάσκαλος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἐδίδαξεν ἐπὶ δίμηνον μετὰ ζήλου καὶ ἐφέσεως τοῖς μαθηταῖς καὶ μαθητρίαις τῶν ἀνωτέρω τάξεων τοῦ Ἀρρεναγωγείου καὶ τοῦ Παρθεναγωγείου τῆς καθ' ἡμᾶς Κοινότητος τοὺς Ἑλληνικοὺς Ἐθνικοὺς χοροὺς μετὰ τῶν συνοδῶν Ἑλληνικῶν ᾀσμάτων. Ἐφ' ᾧ ἡ Ἐφορία συγχαίρει μὲν καὶ εὐγνωμονεῖ τῇ Σεβαστῇ Διευθύνσει τοῦ «Ἐθνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου» διὰ τὴν ὑψηλὴν ἔμπνευσιν καὶ τὴν μητρικὴν στοργὴν αὐτῆς πρὸς τὰ ἡμέτερα Ἐκπαιδευτήρια, εὐχαριστεῖ δὲ τῷ κ. Α. Ἀνδρεοπούλῳ διὰ τὴν εὐδόκιμον διδασκαλίαν αὐτοῦ, καὶ εἰς ἔνδειξιν δίδωσιν αὐτῷ τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένον καὶ ἐσφραγισμένον. Ἐν Ἀτταλείᾳ τῇ 8η Μαΐου 1909. (Τ. Σ.) Οἱ ἔφοροι **Γ. Εὐσταθιάδης, Κ. Σερεφετινίδης, Α. Ἀράπογλους, Σ. Μηλιάδης.**

Σχολὴ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ἐν Ζακύνθῳ. Ἡ Σχολὴ αὕτη συνέστη αὐτόθι τὴν 25 Μαΐου 1906. Σκοπὸς δ' αὐτῆς εἶνε ἡ διδασκαλία τῶν κατὰ παράδοσιν δύο μουσικῶν ἰδιωμάτων, τοῦ τε τῆς βυζαντιακῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τοῦ ἐπιχωριάζοντος Κρητικοῦ ἢ Ζακυνθίου ὕφους καὶ ἡ διὰ διδασκαλίας γραμματολογικῆς ἐντελῆς μόρφωσις ἱεροψαλτῶν.

Διοικεῖται δὲ ὑπὸ ἑξαμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκλεγομένης ἀνὰ τετραετίαν. Ταύτης δύο μέλη ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, 2 ὑπὸ τοῦ Δημάρχου καὶ 2 ὑπὸ τῆς ἐκεῖσε ἐπιτροπῆς τῆς Λαϊκῆς Σχολῆς. Ἐπίτιμος πρόεδρος καὶ ἀνώτατος ἐπόπτης εἶνε ὁ ἑκάστοτε Ἀρχιεπίσκοπος.

Διορισμὸς καὶ ἀπόλυσις ἱεροψαλτῶν Κατὰ τὰν ἐσχάτως ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς νόμον περὶ ἐνοριῶν ἐκανονίσθη νομοθετικῶς καὶ τὸ πολυθρύλητον ζήτημα περὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν ἱεροψαλτῶν, περὶ οὗ ἐπὶ τοσοῦτον ἤρισαν πρό τινος αἱ ἐκκλησιαστικαὶ καὶ δημοτικαὶ ἀρχαί. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον τοῦ λοιποῦ ὁ μὲν διορισμὸς αὐτῶν θὰ γίνηται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τῇ προτάσει τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ ναοῦ τῆς οἰκείας ἐνορίας ἡ δ' ἀπόλυσις ὑπὸ μόνου τοῦ ἐπισκόπου.

Τοῦ ἱεροψάλτου τοῦ ἐνταῦθα ναοῦ τῶν Ἁγ. Θεοδώρων ἡ θέσις, περὶ ἧς εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον ἐγράψαμεν μένει ἀκόμη ἀκανόνιστος, παρ' ὅλην τὴν ἐπέμβασιν πρὸς τοῦτο καὶ τὴν καλὴν θέλησιν τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ «Συνδέσμου τῶν ἱεροψαλτῶν». Διότι ἔκτοτε οἱ μὲν ἐπίτροποι ἐξακολουθοῦσι νὰ μὴ πληρώνωσι τὸν ἱεροψάλτην τοῦτον, οὗτος δὲ ἐξακολουθεῖ νὰ ψάλλῃ χωρὶς νὰ πληρώνηται.

Τὰ χορικὰ τοῦ Παχτίκου ἐν Λονδίνῳ. — (Ἡ γλῶσσα καὶ ἡ μουσικὴ ἡμῶν. Πρό τινος παρεστάθη ἐν Λονδίνῳ ἡ Μήδεια, τραγῳδία τοῦ Εὐριπίδου, ὑπὸ τοῦ ἐρασιτεχνικοῦ θιάσου τῆς δος Σμίλτου καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐρασιτεχνῶν δος Ἀλκινοῦ, καὶ τῶν κ.κ. Ζαχαριάδου, Μυρμηκίδου κλπ. Ἡ τραγῳδία παρεστάθη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ὅπερ καὶ σπουδαιότερον καὶ προφορὰν νεοελληνικὴν καὶ ὄχι ἐρασμικήν, ἣν συνειθίζουν οἱ Ἄγγλοι. Ἐκτὸς δὲ τῆς Μηδείας ὁ θίασος οὗτος ἀγγέλλεται ὅτι θὰ δώσῃ καὶ τὴν Ἠλέκτραν τοῦ Σοφοκλέους. Εὐχῆς δ' ἔργον εἶνε νὰ ἐξακολουθήσῃ οὗτος τὰς παραστάσεις του, καὶ εἰς ἄλλας χώρας, διὰ νὰ συνειθίσουν οἱ Εὐρωπαῖοι εἰς τὴν ὀρθὴν Ἑλληνικὴν προφορὰν.

Ἀλλ' ὅ,τι ὅμως, ὅπερ ἔτι σπουδαιότερον, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπιτυχία ἐθνική, εἶνε τὸ ὅτι τὰ χορικὰ τοῦ δράματος ἐψάλησαν ὅπως τὰ ἐτόνισεν ὁ κ. Παχτίκος, μὲ μουσικὴν δηλαδὴ καθαρῶς νεοελληνικήν. Διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ συνθέσεις του, καὶ ἐκ Κων)πόλεως μουσουργοῦ εἶνε ἐμπνευσμέναι ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τραγούδια ποῦ ψάλλονται εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τὴν Θρᾴκην, τὴν Μακεδονίαν καί τὴν Ἤπειρον, ἀπὸ τὰ ᾄσματα τἀποτελοῦντα θησαυρὸν ἀνεξερεύνητον ἀλλὰ καὶ ἄγνωστον ἐντελῶς, δυστυχῶς, εἰς ἡμᾶς.

Καὶ τὴν μουσικὴν τὴν ἐπαινοῦν ὅλοι οἱ κριτικοὶ τῶν ἐφημερίδων τῆς ἀγγλικῆς πρωτευούσης.

Ἡ Ἀθηναϊκὴ Μανδολινάτα ἔδωσε λίαν ἐπιτυχῆ συναυλίαν τὴν Κυριακὴν τῆς 27 Δ)βρίου ἐν τῷ ἐνταῦθα Βασιλικῷ Θεάτρῳ, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε συρρεύσῃ ἄπειρος κόσμος. Ἡ δεσποινὶς Φ. Βλαβιανοῦ ἀριστοτεχνικῶς ἐξετέλεσε τὴν «Ἄρια βαριάτα» τοῦ Μουνιὲ μόνη. Μετὰ δὲ τῶν δων Φίνις, βὰν-Ντάϊκ καὶ Μ. Νικολοπούλου τὴν ὡραίαν ἱσπανικὴν ραψῳδίαν τοῦ Σαλβέττ. Ἐξόχως δ' ἐπίσης ἐξετελέσθη ὑπὸ τῆς χορῳδίας, τῇ συνοδίᾳ τῆς ὀρχήστρας, ἡ νικτῳδία τοῦ κ. Ξανθοπούλου «ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Σελήνης».

Τὸ Ὠδεῖον Ἀθηνῶν ἔδωσε πρό ἡμερῶν τὴν β' συναυλίαν τῶν μαθητῶν καὶ τῆς Ὀρχήστρας αὐτοῦ. Κατ' αὐτὴν διεκρίθη εἰς τὸ βιολίον ἡ νεαρὰ μαθήτρια Ἀντιγόνη Στεφ. Κοψίδα εἰς δύσκολον κοντσέρτον τοῦ Μένδελσον. Εὐοίωνον τὸ καλλιτεχνικὸν μέλλον ἀνοίγεται εἰς τὴν νεαρὰν ταύτην μαθήτριαν τοῦ βιολίου κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν.

Ὠδεῖον ἐν Βόλῳ. Ἡ κ. Ἄννα Τσολάκη καθηγήτρια κλειδοκυμβάλου καὶ ὁ κ Βασίλ. Κόντης τοῦ βιολίου διπλωματοῦχοι τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν ἵδρυσαν αὐτόθι Ὠδεῖον. Πρὸς τὸ παρὸν δὲ διδάσκεται μόνον κλειδοκύμβαλον, βιολίον, χορῳδία καὶ στοιχειώδης θεωρία

Ὠδεῖον Λόττνερ. Καὶ τὸ ἀξιόλογον τοῦτο Ὠδεῖον ἤρξατο τῶν ἐφετεῖων συναυλιῶν του ἐν μεγάλῃ ἐπιτυχίᾳ ὅπως πάντοτε.

Ἕλλην μουσικὸς τυφλός. Συνιστῶμεν τὴν κατωτέρω ἐκ Μιτυλήνης ἐπιστολὴν τοῦ περιοδεύοντος μουσικοῦ (μανδολινιστοῦ) κ. Εὐαγγέλου Θ. Τσαμουρτζῆ ἐκ Περγάμου. Εἶνε ἀνταποκριτής μας ἐν Περγάμῳ. Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἠγνοοῦμεν ὅτι ἦτο τυφλός.

Ἡ εἴδησις μᾶς ἐλύπησε πολύ, ἀλλὰ μᾶς παρηγορεῖ καὶ προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν μας ἡ φιλομάθειά του, ὥστε τυφλὸς ὢν νὰ γείνῃ μουσικὸς κατά τε πρᾶξιν καὶ θεωρίαν καὶ νὰ συνθέτῃ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Βασιλεὺς μουσικός. Πρόκειται περὶ τοῦ Βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὀσκὰρ Β', ὅστις ἀποθανὼν πρὸ δύο περίπου ἐτῶν κατέλιπεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του πλείστας μουσικὰς συνθέσεις. Οὗτος ἐπεράτωσεν ἓν μελόδραμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Rivo», τὸ ὁποῖον ὁ συνθέτης Μπρένδλερ ἀποθανὼν ἐν ἔτει 1831 εἶχεν ἀφήσει ἀτελείωτον. Γίνεται μάλιστα σκέψις ὅπως τὸ ἔργον τοῦτο ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον.

Ὀσκὰρ ὁ δεύτερος ἦτο μαθητὴς τοῦ Λένδλαδ. Ἐμελοποίησε πλεῖστα ποιήματα ὧν τοὺς στίχους εἶχε γράψῃ ὁ ἴδιος.

Ἐν ἔτει 1864 ἐδέχθη τὸν τίτλον τοῦ προέδρου τῆς μουσικῆς Ἀκαδημίας τῆς Σουηδίας, τὸν ὁποῖον ἐτήρησε μέχρι τῆς ἀναρήσεώς του ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1872. Ἔγραψε στίχους διὰ τὴν μουσικὴν τοῦ Χάϊνδ, τοῦ Μόζαρτ, τοῦ Μπετόβεν, τοῦ Ροσίνι, τοῦ Γκουνὼ καὶ του Βάγνερ.

Γενόμενος βασιλεὺς δὲν ἔπαυσεν ἀσχολούμενος μὲ τὰς ὡραίας τέχνας καὶ μάλιστα μὲ τὴν μουσικήν.

Καὶ οἱ τρεῖς του υἱοὶ φημίζονται διὰ τὰς μουσικάς των κλίσεις. Ὁ πρεσβύτερος μάλιστα τούτων, ὁ πρίγκιψ Γουστάβος εἶνε συνθέτης τῆς «Λευκῆς κυρίας τοῦ Δρότοβϊνγχολμ», ἔργου παιχθέντος τελευταίως ἐν Στοκχόλμῃ.

Ὁ βιολιστὴς βασιλεὺς τῶν Ἀθιγγάνων τῆς Οὐγγαρίας. Ἡ Οὐγγαρία εὑρίσκεται εἰς τὰς παραμονὰς σπουδαιοτάτου γεγονότος. Πρόκειται νὰ γείνουν ἐκλογαὶ βασιλέως. Διὰ νὰ μὴ ὑπάρξῃ κἀμμία παρεξήγησις, δηλοῦμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθιγγάνων. Ἡ τελετὴ θὰ ἐγίνετο τὴν 15ην π.μ. Δεκεμβρίου, ὁπότε ὁ παλαιὸς βασιλεὺς θὰ παρεχώρει τὸν θρόνον του εἰς τὸν νέον. Ὁ νῦν βασιλεὺς τῶν Ἀθιγγάνων ὀνομάζεται Παῦλος Ράκζ καὶ εἶνε εἷς ἐκ τῶν διασημοτέρων βιολιστῶν τῶν ἀθιγγανικῶν ὀρχηστρῶν. Ὁ πατήρ του διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη βασιλεύς, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ἀνῆλθε, καθὼς φαίνεται, εἰς τὸν θρόνον χωρὶς νὰ πολυσυλλογισθῇ τὰς διατυπώσεις. Εἰς τὴν ἀρχὴν οἱ ὑπήκοοί του ἐσιώπησαν, κατόπιν ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ἐκθρονίσουν, διότι ἔγεινε βασιλεὺς χωρὶς νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειάν των.

Πρό τινος χρόνου ἐκυκλοφόρησε προκήρυξις ὑπογεγραμμένη ἀπὸ δεκαπέντε βιολιστὰς Ἀθιγγάνους, οἵτινες προεκάλουν τὸν Ράκζ ναποδείξῃ μὲ τὸ δοξάρι εἰς χεῖρας, ὅτι πράγματι ἦτο ἄξιος τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν αὐθαιρέτως κατέλαβε

Ἂν νικηθῇ εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν, ὀφείλει νὰ παραχωρήσῃ τὸ στέμμα εἰς ἐκεῖνον, ὅστις θὰ τὸν νικήσῃ.

Εἰς τὰς 15 Δεκεμβρίου ἔμελλε νὰ γείνῃ εἰς τὴν Βουδαπέστην ὁ ἀγὼν καὶ νὰ παιχθοῦν μουσικὰ τεμάχια, καθαρῶς ἀθιγγανικά.

Ἡ ἑλλανόδικος ἐπιτροπὴ θἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀνθρώπους δυναμένους νὰ κρίνουν καὶ ἐγνωσμένης ἀμεροληψίας.

Ἱστορία τῶν Ἀθιγγάνων. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθιγγάνων ἁρπαγῆς ἑνὸς νεανίσκου εἰς τὸ Μπισέλιο τῆς Ἰταλίας, συνεργάτης τῆς ἐφημερίδος «Μομέντο» ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς ἀθιγγανικῆς φυλῆς, ἡ ὁποία ἀπ' αἰώνων περιπλανᾶται ἀνὰ τὴν Εὐρώπην.

Ἔχει πλέον ἐξακριβωθῆ ὅτι πατρὶς τῶν Ἀθιγγάνων εἶνε αἱ Ἰνδίαι, καὶ πλέον καθωρισμένως τὸ Βελουτχιστάν. Ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὰς χώρας ἐκείνας ἐγένετο κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα. Μία ὁμὰς ἐκ τῶν ἐξ Ἰνδιῶν ὁρμηθέντων Ἀθιγγάνων κατῆλθε κατὰ τὸ 1422 εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ κατεσκήνωσε πλησίον τῆς Βολώνιας, προκαλοῦσα τὴν περιέργειαν τῶν κατοίκων τῆς πόλεως αὐτῆς, οἵτινες ἔσπευδον ἀθρόοι, ὅπως ἴδουν τοὺς περιέργους ἀθιγγανικοὺς τύπους.

Νῦν οἱ περισσότεροι Ἀθίγγανοι εὑρίσκονται εἰς τὴν Ρουμανίαν, τῆς ὁποίας ἡ Βασίλισσα κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ ἀρκετοὺς — περὶ τὰς 230,000 — εἰς Ρουμάνους πολίτας καὶ νὰ τοὺς ἐγκαταστήσῃ μονίμως ἐπὶ ρουμανικοῦ ἐδάφους. Ἡ Τουρκία φιλοξενεῖ 95,000 Ἀθιγγάνους καὶ ἄλλους τόσους ἡ Οὐγγαρία ἡ ὁποία τοὺς θεωρεῖ κατωτέρους τῶν ἄλλων πολιτῶν. Εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ τὴν Γερμανίαν ζῶσι περὶ τὰς 40,000 καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν μόλις 1000. Ἡ Ἰταλία—ὅπως καὶ ἡ Ἑλλὰς—δέχεται περαστικὰ μόνον καραβάνια Ἀθιγγάνων.

Εἰς τοὺς τόπους ὅπου εἶνε ἐγκαθιδρυμένοι μονίμως, ζῶσι κατὰ φυλὰς ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἑνὸς ἀρχηγοῦ ἐκλεγομένου καθ' ὡρισμένας περιόδους. Οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ Ἀθίγγανοι κυβερνῶνται ἀπὸ μίαν βασίλισσαν, ἥτις ἔχει δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν ὑπηκόων της.

Οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ ἡ μουσική. Ποικίλαι ὅσον καὶ περίεργοι εἶνε αἱ γνῶμαι τῶν μεγάλων συγγραφέων περὶ μουσικῆς.

Ὁ Ἀλφόνσος Ντοντὲ λόγου χάριν ᾐσθάνετο μεγάλην ἀποστροφὴν πρὸς τὴν μουσικήν.

Ἐπίσης ὁ Θεόφιλος Γκωτιὲ ὠνόμασεν αὐτὴν ὡς τὴν πλέον ἀνυπόφορον ἀνησυχίαν.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ εἶχε τὴν αὐτὴν ἰδέαν ὡς ὁ Γκωτιέ.

Ὁ ντὲ Κίνσεϋ, ὁ περίφημος ἄγγλος συγγραφεύς, ὁ ἐπωνομασθεὶς ὀπιοφάγος, εἶχεν ἀπ' ἐναντίας μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν τέχνην τῶν ἤχων. Ἦτο φίλος τοῦ Μόζαρτ καὶ θαυμαστὴς τοῦ Μπετόβεν.

Ὁ Γόλτερ Σκότ εὕρισκε τὴν κλασικὴν μουσικὴν πολὺ κουραστικὴν καὶ ἑπομένως ἐνοχλητικήν. Ἐθαύμαζεν ὅμως τὰ λαϊκὰ ᾄσματα.

Ὁ Ἐρρῖκος Χὲν ἠγάπα τὴν μουσικήν, προετίμα ὅμως ταύτης τὰς τέχνας τῆς ζωγραφικῆς καὶ πλαστικῆς. Εἰς τὸ ἔργον του «Βάντε γιάρε» λέγει ὅτι ἡ μουσικὴ εἶνε ἡ βάσις τῆς ἀνατροφῆς.

Ὁ Κάρλαϊλ ἔλεγεν ὅτι ἡ μουσικὴ εἶνε γλῶσσα μυστική, ἥτις τὸν ἔφερεν εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ἀπείρου.

Τέλος ὁ Ρίχερ ἔγραψε μετὰ πολλῆς ἀγάπης περὶ μουσικῆς καὶ ὁ Χόφμαν, ὁ συγγραφεὺς τόσων συγκινητικῶν σελίδων, ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς ὀρχήστρας καὶ συγκινητικῶν σελίδων, ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς ὀρχήστρας καὶ συνθέτης μελοδράματος, τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον «Ὄντινε».

Μία θαυμαστὴ συνείδησις καλλιτέχνου. Ἰδοὺ μία ἐπιστολὴ τοῦ Μένδελσον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ μέγας μουσικὸς μᾶς γνωρίζει μετ' εὐγλωττίας τὸ σέβας τὸ ὁποῖον εἶχε πρὸς τὴν τέχνην του. Εἶνε οἱ ἑπόμενοι σπουδαῖοι στίχοι:

«Λαμβάνω ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν πᾶν ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὴν μουσικήν. Δὲν νομίζω ὅτι μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ συνθέσω τι, ἐὰν δὲν εἰσέλθω ἐντελῶς εἰς τὸ αἴσθημα τὸ ὁποῖον τοῦτο θὰ ἐκφράσῃ. Ἐὰν ἔπραττον ἄλλως, θὰ ἦτο δι' ἐμέ, ὡσὰν νὰ ἔλεγον ψεῦδος. Διότι τὰ σημεῖα τῆς μουσικῆς ἔχουσι σημασίαν πολὺ ὡρισμένην, ὅπως καὶ αἱ λέξεις, καὶ ἴσως μάλιστα καὶ ἡ ἔννοιά των εἶνε πλέον ἀκριβής. Οὐδὲν ἔχει ἀξίαν, ἐὰν δὲν προέρχεται ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας. Τὸ μόνον κριτήριον δι' ἐμὲ εἶνε ἡ ψυχή. Καὶ τοῦτο δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν, εἰς τὴν ζωγραφικήν, εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τέλος παντοῦ».

Ὁ Μένδελσον ἐδήλωσε πολλάκις ὅτι οὐδέποτε ἔγραψεν, ἐὰν δὲν ἔσχε τὴν ἔμπνευσιν βαθέως αἰσθήματος καὶ τὸν μόνον σκοπὸν ὅπως ἐκφράσῃ διὰ τῆς μουσικῆς τὰς συγκινήσεις τῆς ψυχῆς του.

Ὁ νέος τουρκικὸς ὕμνος. Τελευταίως ὁ Σουλτάνος ἐκήρυξε διαγωνισμὸν διὰ τὴν σύνθεσιν ὕμνου, προωρισμένου ὅπως οὗτος χρησιμεύσῃ «ὡς ἐθνικὸς ὕμνος τῆς νέας τουρκικῆς ἐποχῆς». Ἐπεφυλάχθη ὅμως τὸ δικαίωμα ὅπως μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκλεχθησομένων ἔργων βραβεύσῃ οὗτος τὸ κάλλιστον.

Πρὸς τοῦτο ἐκλήθη ὁ μουσικὸς Φουρλάνι (Furlani) ὅπως ἐκτελέσῃ ἐνώπιον ὅλων τῶν αὐτοκρατορικῶν πριγκίπων τὰ ἐκλεγέντα ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἔργα. Ὁ ὑπὸ τῆς Δ)δος Κορίννης Τέρτζιμαν (Corinna Tergimann) Τουρκιστὶ ψαλλεὶς ὕμνος ὑποβοηθουμένης ὑπὸ τοῦ Μ. Φουρλάνη ἔσχε τὴν καλυτέραν ἐπιτυχίαν καὶ ὁ Σουλτάνος ἐδήλωσεν ὅτι τοῦτον κρίνει ὡς τὸν κάλλιστον καὶ ἀναγνωρίζει ἐπισήμως. Ἐδώρησε δὲ εἰς τὸν ἰταλὸν μουσικὸν πολύτιμον ἐκ χρυσοῦ ὡρολόγιον.

Δὲν ἐγνώσθη ὅμως καὶ τί δῶρον ἔκαμεν εἰς τὴν Δ)δα Τέρτζιμανν.

Ἀπὸ τὸ μοναστήριον εἰς τὸ Θέατρον. Ὁ Φραγκῖσκος Μπουρόνι (Francesco Burroni) εἰσελθὼν πρὸ δύο ἐτῶν ὡς μοναχὸς εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Φραντζισκανῶν ἐν Τουρίνῳ ἦτο ἡλικίας εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους περίπου. Προέκειτο δὲ καὶ αὐτὸς νὰποκτήσῃ τὸ δικαίωμα νὰ λειτουργῇ.

Ἀλλ' εἰς τὸ μοναστήριον εἶχε σπουδάσῃ τὴν μουσικὴν καὶ τόσον πολὺ ὅλοι τὸν ἐθαύμαζον διὰ τὴν πλουσίαν καὶ γλυκεῖαν φωνήν του, ὥστε ἀπεφάσισε νἀλλάξῃ ἐπάγγελμα. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔμαθε τὸν ρόλον τοῦ Μαυρικίου τοῦ «Τροβατόρε» καὶ ἐγκατέλιπε τὸ Μοναστήριον διὰ νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ὁ Φραγκῖσκος Μπουρόνι ἔκαμε μίαν λαμπρὰν

ἀρχὴν εἰς τὸ Πολυθέαμα τῆς Γενέβης μὲ τὸ ἔργον τοῦ Βέρδι.

Δρᾶμα ἐκ μουσικῆς ἐπιδράσεως. Πρό τινος χρόνου Ἄγγλος, εὑρισκόμενος εἴς τι παρὰ τὴν Μοντμάρτην νυκτερινὸν ξενοδοχεῖον καὶ καθήμενος ἐνώπιον πλουσίας τραπέζης, κατεγίνετο εἰς ἀποπεράτωσιν ἀφθόνου καὶ καλοῦ δείπνου, τὸ ὁποῖον εἶχε δροσίσῃ μὲ ἀρκετὰς φιάλας παλαιοῦ καὶ γενναίου οἴνου, καθὼς καὶ μὲ διάφορα λεπτὰ καὶ ἐκλεκτὰ ἠδύποτα.

Ἐκεῖ που πλησίον ὀρχήστρα Ἀθιγγάνων ἀνέκρουε γλυκὺ καὶ ἀργὸν βάλς. Μερικὰ τοιαῦτα ἀργὰ βάλς ἐνίοτε εἶνε πλήρη μελαγχολικοῦ τινος πάθους, μεταδίδοντα ἡδυπαθῆ νευρασθένειαν! . Φαίνεται ὅτι ἐξ αὐτῶν θὰ ἦτο καὶ τὸ ἄνω βάλς, ἴσως δὲ καὶ περισσοτέραν περιπαθῆ νοσταλγίαν περιέκλειε. Ὁ Ἄγγλος μας ἤκουε μὲ ἔκστασιν καὶ ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς... Ὅταν ἡ μουσικὴ ἔπαυσε, καλέσας πλησίον του τὸν ἀρχιμουσικὸν τῷ ἔδωκε μίαν ἐπιταγὴν Τραπέζης, εἰπὼν διὰ τῆς ἀγγλικῆς προφορᾶς του.

—Joez moa (ἀκόμη τὸ κομμάτι αὐτό).

Ἅπαξ, δίς, τρίς, τετράκις, πεντάκις, δεκάκις οἱ Ἀθίγγανοι ἐπανέλαβον τὸ ἴδιον τεμάχιον τοῦ ἀργοῦ βάλς.

Ἐξηκολοῦθουν νὰ παίζωσιν, ὅτε ὁ Ἄγγλος ἤρεμος καὶ ἀπαθής, σύρας ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του περίστροφον, στηρίζει αὐτὸ ἐπὶ τοῦ κροτάφου του καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς εὐθυμίας καὶ τοῦ κρότου τῶν ἀνατινασσομένων πωμάτων τοῦ καμπανίτου, ἠκούσθη εὐκρινέστερον ἡ ἐκπυρσοκρότησις τοῦ περιστρόφου τοῦ Ἄγγλου, ὅστις εἶχε μείνῃ ἄπνους.

Πρᾶγμα ἁπλούστατον ὅσον ἀγγλικὸν καὶ παρισινόν. Ἔπειτα φαντάσθητε Ἄγγλον πίνοντα ποτὰ ἀμερικανικά, τρώγοντα φαγητὰ γαλλικῆς κατασκευῆς, ἀκούοντα βιεννέζικον βάλς ἀπὸ ἀθιγγανικὴν ὀρχήστραν καὶ κατόπιν αὐτοκτονοῦντα διὰ βελκικοῦ περιστρόφου.

Μουσικαὶ ἰδιοφυΐαι. Εἰς τὴν Ν. Ὑόρκην ζῇ ὁ τριετὴς Ἰταλὸς Μπελφιόρε, ὅστις παίζει ἤδη θαυμάσια μανδολίνον.

«Ἐλάβομεν τὴν εὐκαιρίαν —γράφει μία ἐφημερὶς τοῦ νέου κόσμου — νἀκούσωμεν τὸ νήπιον αὐτὸ καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐμείναμεν ἐκστατικοί.

Ἔπαιξε διάφορα κομμάτια μὲ μεγάλην εὐχέρειαν καὶ ἀληθινὸν οἶστρον. Τὸ μανδολίνον, σημειώσατε, εἶνε μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτόν. Ὁ θαυμάσιος αὐτὸς μανδολινιστὴς ἐγεννήθη εἰς τὸ Κασταλιόνε τῆς Σικελίας καὶ μετηνάστευσε μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του εἰς τὴν Ἀμερικήν.

Οἱ δημοφιλέστεροι συνθέται. Ὁ ἀγαπητότερος εἰς τὸ γερμανικὸν κοινὸν συνθέτης εἶνε ὁ Φράντζ Λέχαρ, τοῦ ὁποίου ἡ «Εὔθυμος Χήρα» παρεστάθη 2952 φορὰς ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν.

Ἀμέσως μετὰ τὸν Λέχαρ ἔρχονται ὁ Ριχάρδος Βάγνερ μὲ 1710 παραστάσεις κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, ὁ Ἰωάννης Στράους, συνθέτης τῆς «Νυκτερίδος», μὲ 1313, ὁ Λόρτζυγκ μὲ 725, ὁ Βέρδης μὲ 720, ὁ Μπιζὲ μὲ 530, ὁ Μόζαρ μὲ 514, ὁ Ριχάρδος Στράους μὲ 291, ὁ Μασκάνη μὲ 281, ὁ Λεονκαβάλλο μὲ 252, ὁ Γκουνὼ μὲ 244, ὁ Μπετόβεν μὲ 187 καὶ ὁ Μέγερμπερ μὲ 144.

Περίεργοι συνήθειαι μεγάλων συγγραφέων. Ὁ Ροσεφόρ, ὁ διαπρεπὴς Γάλλος δημοσιογράφος, ἔχει μίαν περίεργον συνήθειαν. Ἀρχίζει τὰ ἄρθρα του τελείως καὶ ἀμέμπτως ἐκβάλλων τὰ ἐνδύματά του, τὸ κολλάρον, τὰ μανικέτια, τὸ πανταλόνι του καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, ἕως ὅτου καταντήσῃ μὲ τὴν φανέλαν καὶ τὸ ἐσώβρακον.

Πολλοὶ μεγάλοι συγγραφεῖς εἶχον ἐκκεντρικὰς συνηθείας.

Ὁ Γκαῖτε π. χ. περιεπάτει ἀπαγγέλλων στίχους καὶ, ὅσοι τὸν ἔβλεπον καὶ δὲν τὸν ἐγνώριζον, τὸν ἐξελάμβανον ὡς παράφρονα.

Ὁ Μπυφὼν ἐφόρει τὰ καλύτερά του ἐνδύματα, πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ νὰ ἐργάζηται.

Ὁ Μέγερμπερ συνέθετε τὰς μελῳδίας του μὲ κεκλεισμένα τὰ ἐξωτερικὰ παραθυρόφυλλα, ἐνῷ κατόπιν, ὅταν ἐνύκτωνεν, ἐφοβεῖτο τὸ σκότος.

Ὁ Μεζαρὺ εἰργάζετο νυκτός τε καὶ ἡμέρας μὲ ἀνημμένητ τὴν ἐπὶ τοῦ γραφείου του λυχνίαν.

Ὁ Παϊζέλλο ἔγραφε τὰς νότας του εἰς τὴν κλίνην, σκεπασμένος μὲ πέντε σκεπάσματα τὸ καλοκαῖρι καὶ ἐννέα τὸν χειμῶνα.

Ὁ Χάϋδν, πρὶν ἀρχίσῃ νὰ ἐργάζηται, ἐκτενίζετο ἐξυρίζετο, ἐρραίνετο μὲ μύρα καὶ ἔπειτα ἐφόρει τὴν ἐπίσημον στολὴν καὶ τὸ βαρύτιμον δακτυλίδιόν του.

Ὁ Βάγνερ ἐφόρει μίαν ἐσθῆτα δωματίου κομμένην κατὰ τὸ σχέδιον τῶν φορεμάτων τῶν κυριῶν.

Ὁ Σίλλερ δὲν ἤρχιζε νὰ ἐργάζηται, ἂν δὲν ἔκαμνε προηγουμένως ἓν ψυχρὸν λουτρόν.

Βιολίον μὲ πεπιεσμένον ἀέρα. Πρόκειται περὶ νεωτάτης ἀνακαλύψεως ὀφειλομένης εἰς τὸν Ἄγγλον μηχανικὸν Πάρσων. Ὁ ἐπιστήμων αὐτὸς κατώρθωσε νὰ ἐνδυναμώνῃ δι' εἰδικοῦ μηχανήματος, τοῦ ὁποίου ἡ περιγραφὴ ἤθελε καταστῇ δυσχερής, τοὺς ἤχους ὄχι μόνον τῶν βιολίων, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἐγχόρδων ὀργάνων, ἐφαρμόζων εἰς τὰς χορδὰς των τὸν πεπιεσμένον ἀέρα. Οἱ ἤχοι μεταβιβάζονται διὰ σωλῆνος ἐκ καουτσούκ, εἰς εἶδος χωνίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου κατόπιν ἐξέρχονται κατὰ πολὺ ἰσχυρότεροι.

Τὰ γενόμενα πειράματα ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, οἱ εἰδικοὶ δὲ φρονοῦσιν ὅτι ἡ νέα ἐφεύρεσις θὰ παράσχῃ μεγίστας εὐκολίας ἰδίως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν συναυλιῶν.

Τὸ ἀρχαιότερον γνωστὸν βιολοντσέλλον. Ἐπωλήθη τοῦτο πρό τινος καιροῦ ἐν Νέᾳ Ὀρλάνῃ. Φέρει χρονολογίαν ἧς τὸ τρίτον ψηφίον εἶνε ἐλαφρῶς ἐσβεσμένον: 1510 ἢ 1540 Τὸ σχῆμά του διαφέρει τοῦ νῦν ἐν χρήσει, ἀλλὰ ὁ ἦχός του εἶνε ἀπολύτως ὁ αὐτός. Ὁ πωλήσας αὐτὸ κάτοχός του τὸ εἶχεν ἀνακαλύψῃεἰς μίαν σιταποθήκην διερχόμενος μικρὸν χωρίον τῆς μεσημβρινῆς Γεωργίας.

Νεκροὶ κύνες ὑλακτοῦντες—Πῶς σχηματίζονται οἱ ἦχοι καὶ πῶς χάνεται ἡ φωνή. Ὁ κ. δ' Ἀρσουβάλ ἐξήγησε πρό τινος εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τὸ πῶς ὁ ἰατρὸς Μαράζ, ἐπιδρῶν δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος καὶ δι' ἀέρος ὑπὸ πίεσιν ἐπὶ λαρύγγων ἐξηγμένων ἐκ κυνῶν ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατόν των, κατώρθωσεν ὥστε οἱ λάρυγγες οὗτοι νὰ ὑλακτῶσιν ὡς οἱ κύνες. Ἀναλόγως δὲ τῆς ἡ-

λεκτρικῆς συσπάσεως τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μυῶνος, ἐπιτυγχάνεται τόνος βαρύς, ἀντιστοιχῶν εἰς τὸ «οὖου» τῶν μανδροσκύλων, ἢ τόνος ὀξύτερος, ὑπενθυμίζων τὴν ὀργὴν τοῦ κυνὸς πρὸς τὴν σελήνην.

Τὰ πειράματα ταῦτα, λίαν ἐνδιαφέροντα ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως, καταδεικνύουσι τὴν ὑπερισχύουσαν ἐπίδρασιν τοῦ λάρυγγος, ὅσον ἀφορᾷ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἤχων. Ἐξηγοῦσιν ἐπίσης τὴν αἰφνιδίαν στέρησιν τῆς φωνῆς, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει ἐνίοτε εἰς τοὺς ἀοιδοὺς καὶ τοὺς ῥήτορας. Ὅθεν αἰτία ταύτης δὲν εἶνε αἱ φωνητικαὶ χορδαὶ ἀλλὰ μυῶνές τινες, κινητῆριοι τῆς γλωττίδος.

Ὁ **Μαντσόνι καὶ ἡ μουσική.** Ὁ διάσημος Ἰταλὸς κοινωνιολόγος καὶ λόγιος Μαντσόνι δὲν κατενόει πολλὰ πράγματα ἀπὸ μουσικήν, οὔτε ἐνεθουσιάζετο μὲ αὐτὴν τόσον ὥστε νὰ ἐγκαταλείπῃ πᾶσαν ἄλλην ἀσχολίαν διὰ νὰ τὴν ἀκούῃ.

Ὅτε μετὰ τὸ γεῦμα ἢ τὸ δεῖπνον ἤρχιζε κἀνὲν ἐκ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του νὰ παίζῃ κλειδοκύμβαλον, ἐκεῖνος ἐξηκολούθει τὴν ἀνάγνωσίν του. Ὡμολόγει ἐν τούτοις ὅτι εὕρισκε καλύτερον τότε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνεγίνωσκε.

Μίαν ἐσπέραν ἐπαίζετο ἡ εἰς λὰ συμφωνία τοῦ Μένδελσων. Ὅτε ὁ ἐκτελῶν τὸ τεμάχιον ἔφθασεν εἰς τὰς γλυκυτέρας του νότας, ὁ Μαντσόνι ἐζήτησε νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ κατόπιν ἐζήτησε δευτέραν καὶ τρίτην ἐπανάληψιν, ψιθυρίζων διαρκῶς.

—Τί ὑπέροχο ποῦ εἶνε αὐτὸ τὸ κομμάτιον.

Ἐν γένει ἡ μουσικὴ ἐξήσκει ἐπ' αὐτοῦ μεγίστην ἐπίδρασιν. Τὸ ἔργον του «Πέμπτη Μαΐου» ἐγράφη ὁλόκληρον τῇ συνοδείᾳ κλειδοκυμβάλου.

Ἡ σύζυγος τοῦ Μαντσόνι ἐκάθητο εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἔπαιζεν, ἀπὸ τοὺς ἤχους δὲ ἐκείνους ἐξῆλθον αἱ στροφαὶ τοῦ ποιήματος.

Ἡ τέχνη τοῦ ᾄσματος. Τὸ Μιλάνον εἶνε, ὡς γνωστόν, τὸ μεγαλύτερον «παζὰρ» τῆς φωνῆς.

Ἐκεῖ πηγαίνουν οἱ διάφοροι **ἰμπρεσσάριοι** καὶ προσλαμβάνουν ἀοιδούς, ἄρρενας καὶ θήλεις διὰ τοὺς θιάσους τῆς **ὀπερέττας**· ἐκεῖ γίνονται τὰ συμφωνητικὰ καὶ ὑπογράφονται τὰ συμβόλαια καὶ εἰς τὸ Μιλᾶνον ἔχει ἐστραμμένα τὰ βλέμματά του ὁ κάθε νεοφανὴς **τενορῖνος**, βαρυτονάκος ἢ βαθυφωνάκος. Εἶνε λοιπὸν ἑπόμενον νὰ ὑπάρχουν εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν καὶ πολλοὶ μουσικοδιδάσκαλοι, ἕκαστος τῶν ὁποίων διδάσκει τὴν τέχνην τοῦ ᾄσματος κατ' ἰδιαίτερον ὅλως σύστημα

Ἓν ἀπὸ τὰ περιεργότερα ταῦτα συστήματα εἶνε τὸ ἀκόλουθον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο γηραιὸς Λομβαρδὸς μουσικοδιδάσκαλος. Ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος ἠγόρασε μὲ τὸ κοιλὸν 24 τόμους παλαιοῦ λατινικοῦ συγγράμματος, ἕκαστος τῶν ὁποίων θὰ ἐζύγιζε τρία τοὐλάχιστον κοιλά, διὰ τὸ ἀκόλουθον σύστημα.

Ὁ μαθητὴς ὑποχρεοῦται νὰ ἐξαπλωθῇ ἀνάσκελα εἰς ἕνα τάπητα. Κατόπιν τοῦ ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ διδασκάλου εἷς ὡρισμένος ἦχος, τὸν ὁποῖον ὑπεχρεοῦτο νὰ μιμηθῇ. Ὁ διδάσκαλος ἐν τῷ μεταξὺ ἔπερνε τοὺς τόμους ἕνα πρὸς ἕνα καὶ τοὺς ἐπέταε ἐπὶ τῆς κοιλίας τοῦ μαθητοῦ του.

Ὅστις κατώρθωνε νὰ παράγῃ τὸν ἦχον καὶ μετὰ τὸν δέκατον τόμον ἀνεκηρύσσετο ἱκανὸς νὰ τραγῳδήσῃ ἀκόμη καὶ εἰς τὸ θέατρον τῆς Σκάλας, καὶ ἂς μὴ εἶχε κἀνὲν ἄλλο προσόν. Ὑπάρχει καὶ εἷς ἄλλος μουσικοδιδάσκαλος ὁ ὁποῖος διδάσκει τὸ ᾄσμα κατὰ μέθοδον ἐντελῶς μυστικήν. Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ διδασκαλία ὑποχρεώνει τὸν μαθητὴν νὰ ὁρκισθῇ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἐντὸς σκοτεινοῦ δωματίου καὶ πρὸ ἑνὸς κρανίου, ὅτι δὲν θὰ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικόν του. Εἰς ἀνταμοιβὴν ἀφίνει τὸν μαθητὴν νὰ ἐκλέξῃ ἐλευθέρως καὶ νἀποφασίσῃ αὐτός ἂν θὰ γείνῃ ὀξύφωνος, βαρύτονος, βαθύφωνος ἢ...σοπρᾶνο, ὑποσχόμενος νὰ τὸν καταστήσῃ ἱκανώτατον ἐντὸς ὀλίγων μαθημάτων.

Τὸ ρεπερτόριον τῆς Σκάλας. Ὅλου τοῦ διεθνοῦς καλλιτεχνικοῦ κόσμου ἡ προσοχὴ εἶνε ἐστραμμένη τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰς τὴν «Σκάλαν», τῆς ὁποίας ἡ περιοδος θἀρχίσῃ λίαν προσεχῶς Ἐκ τῶν 8 μελοδραμάτων, ἅτινα ἀποτελοῦν τὸ ρεπερτόριον τῆς ἐφετεινῆς **σαιζόν**, πέντε—μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ «Στάμπατ Μάτερ» τοῦ Ροσσίνι — ἔχουν δοθῇ ἀρκετὰς φορὰς ἕως τώρα, τρία δὲ εἶνε ἐντελῶς νέα διὰ τὸ κοινὸν τῆς «Σκάλας», ἡ «Μήδεια», ἡ «Μαργκερίτα» καὶ ἡ «Ρέα» τοῦ Σαμάρα,

Ἐκ τῶν πέντε παλαιῶν ἡ «Βαλκιρία» ἐδόθη εἰς δύο περιόδους, κατὰ τὸ 1894 καὶ τὸ 1902. Ἡ «Αφρικάνα» κατὰ τὰ ἔτη 1866, 67, 71, 78 καὶ 1888.

Τὸ μελόδραμα «Σαμψὼν καὶ Δαλιδά» ἐδόθη κατὰ τὸ 1895 καὶ τὸ 1896 μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν. Δώδεκα ἐσπέρας κατὰ συνέχειαν παρεστάθη εἰς τὴν πρώτην περίοδον καὶ 15 εἰς τὴν δευτέραν.

Ἡ «Καταδίκη τοῦ Φάουστ» παρεστάτη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1896, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἤρεσκε καὶ διὰ τοῦτο ἐπανελήφθη 3 μόνον φοράς·

Κατὰ τὸ 1903 ἀνεβιβάσθη ἐκ νέου καὶ ἤρεσε τόσον, ὥστε νὰ σημειώσῃ τὸ μεγαλύτερον ρεκὸρ τῶν παραστάσεων· 24 «πιένας» ἐσημείωσε τότε τὸ ὡραῖον μελόδραμα τοῦ Μπερλιὸζ καὶ εἰς τὸ τέλος διεκόπησαν αἱ παραστάσεις του ὄχι διὰ κἀνένα ἄλλον λόγον, ἀλλὰ διότι ἤρχετο ἡ σειρὰ ἄλλων ἔργων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀκριβοπληρωμένα εἰς τοὺς ἐκδότας καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ παρασταθοῦν,

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

[Ἡ γλωσσικὴ ὕλη τῶν Δελφῶν. — Φωτογραφία τοῦ μουσικοῦ κειμένου τοῦ ὕμνου εἰς Ἀπόλλωνα (ὅρα καὶ ἀριθ. 3– 4 Ε.Μ. ἐν λ. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ).]

ΔΕΛΦΟΙ. Ἀπὸ ἐτῶν συλλέγω ἐν Δελφοῖς λέξεις καὶ φράσεις τοῦ λοῦ, ἃς προετιθέμην νὰ δημοσιεύσω εἰς τὸ περισπούδαστον περιοδικὸν τῆς Γαλλ. Σχολῆς «Bull. de cors Hellènique». Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ «Ἐ. Μοῦσα» δημοσιεύει τοιαύτην ὕλην, προτιμῶ αὐτήν. Πιστεύω δὲ νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως παρὰ τῶν γλωσσολόγων μας.

Περὶ δὲ τοῦ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνου, τοῦ εὑρεθέντος ἐν Δελφοῖς τὸ 1892 περὶ οὗ ἔγραφα (ἀρ. 3—4

Ε. Μ), προσεχῶς θὰ γράφω εἰς τὴν «Ἐ. Μοῦσαν» ἐκτενέστερον καὶ θὰ καταστήσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς γνωστὸν πᾶν ὅ,τι ἐγράφη περὶ αὐτοῦ, καὶ ἰδίως θ' ἀποστείλω ὑμῖν φωτογραφίας τοῦ ἀρχαίου κειμένου πρὸς μελέτην ὑπὸ τῶν μουσικῶν.

ΔΕΛΦΟΙ—[Τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν θὰ μορφώσῃ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ οὐχὶ οἱ ἀττικισταὶ καὶ οἱ μαλλιαροί.—Τὸ ἔργον τοῦ Κόντου καὶ τοῦ Κοραῆ—Ἡ γλῶσσα θὰ ἐξελιχθῇ μέχρι τοῦ ἰδιώματος τοῦ Ξενοφῶντος].

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνταποκρίσεως τοῦ ἐξ Ἀτταλείας ἐλλογίμου ἀνδρὸς κ. Θ. Σ. Κεχαγιόγλου περὶ τῆς γλώσσης μας (ὅρα Ε. Μ. σελ 56) λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γράφω ὅπως δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ «Ἐθνικῇ Μούσῃ» τὰ ἑπόμενα, ὅσον ἀφορᾷ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου..

Πολλοὶ πολλάκις ἔγραφαν περὶ τῆς πορείας τῆς γλώσσης μας καὶ τοῦ ἰδιώματος, ὅ,περ πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν. Ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὅτι οὔτε ὁ διαπρεπὴς ἀνὴρ κ. Μιστριώτης μὲ τὴν ἀττικήν του γλῶσσαν, οὔτε ὁ μακαρίτης Κόντος μὲ τὴν ἐπίσης ἀττικήν του γλῶσσαν, οὔτε οἱ μαλλιαροί, οὔτε ὁ κ. Ψυχάρης καὶ οἱ ἄλλοι εἶνε ἱκανοὶ νὰ γείνωσιν εἰσηγηταὶ καὶ θεμελιωταὶ τῆς γλώσσης μας. Τὴν γλῶσσάν μας θὰ τὴν μορφώσῃ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος μὲ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν, διότι ἡ γλῶσσα δὲν εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, κτίριον διὰ τὸ ὁποῖον διάφοροι ἀρχιτέκτονες δίδουσι τὰ σχετικά των σχέδια πρὸς ἵδρυσιν τοῦ οἰκοδομήματος. Ἡ γλῶσσα θὰ βαδίσῃ κατὰ τὴν συνείδησιν ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους καὶ θὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, κατ' ἐμὲ κριτήν, ὅπου θὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ γλυκυτάτου Ξενοφῶντος, καὶ τότε πιστεύω ὅτι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη θὰ εἶνε τὸ τέλος πλέον τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς.

Πολλοὶ κακίζουσι τὸν διαπρεπέστατον ἑλληνιστὴν μακαρίτην Κόντον, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἔχουσι δίκαιον, διότι ὁ μακαρίτης Κόντος δὲν παρουσιάσθη ὡς θεμελιωτὴς τῆς γλώσσης, ἀλλ' ἠθέλησε καὶ δικαίως νὰ καθαρίσῃ αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ξενισμοὺς καὶ νὰ δώσῃ τοὺς τύπους σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Οὐδέποτε ὅμως ὁ μακαρίτης ἐσκέφθη νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀττικὴν γλῶσσαν ὡς γλῶσσαν τοῦ ἔθνους μας. Ὁ Κοραῆς ἐπίσης συνέλεξεν ὑλικὸν διὰ τοὺς μεταγενεστέρους, ὅπως οὗτοι σπουδάσωσι καὶ μελετήσωσι τοὺς τότε τύπους, οὐδόλως ὅμως καὶ οὗτος ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἰδέαν του καὶ νὰ γείνῃ ἀναμορφωτὴς τῆς γλώσσης μας. Ἂν τις ἐπισταμένως ἐξετάσῃ καὶ μελετήσῃ τὴν γλῶσσαν τῶν ἐφημερίδων, τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν συγγραμμάτων, θέλει παρατηρήσῃ ὅτι ἡ γλῶσσα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ λαμβάνει μίαν ἰδίαν ὑπόστασιν, ἥτις θὰ καταλήξῃ ἀναμφιβόλως εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ Ξενοφῶντος, ὅπερ θὰ εἶνε τὸ τελικὸν σημεῖον, εἰς ὃ θὰ φθάσῃ.

Ἀλ. Ἐμ, Κοντολέων

ΛΕΜΕΣΟΣ (ΚΥΠΡΟΥ). Τὸ ἔργον τῆς «Ἐθν. Μούσης» ἐκτιμῶ καὶ ἐπιδοκιμάζω ὁλοψύχως· θὰ εἶμαι δ' εὐτυχής, ἐὰν κατορθώσω νὰ διαδώσω αὐτήν, ὡς οἷόν τε εὐρύτερον, καὶ ἐνταῦθα, καὶ θὰ πράξω τοῦτο μὲ μεγάλην μου εὐχαρίστησιν καὶ θὰ προσπαθήσω ὅσον δύναμαι. **Γ. Στ. Χουρμούζιος**

[**Ἡ μουσικὴ ἀνάπτυξις ἐν Αὐστραλίᾳ.** — Ἐκκλησιαστικοὶ χοροὶ καὶ προγράμματα κατὰ Κυριακήν. — Τί εἶπον οἱ Ἄγγλοι περὶ τῆς μουσικῆς τῆς Μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν].

ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ, 20]7 1909. Φίλε κ. Βλάχε,

Ἀναμφίβολον, ὅτι δραστηρίως καὶ συντόνως ἐργάζεσθε ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς καὶ τῶν δημωδῶν ᾀσμάτων παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ. Ἄξιος, τούτου ἕνεκεν, θερμῶν συγχαρητηρίων διὰ τὸν μέγαν πνευματικὸν ἀγῶνα, οὗ τὸ ἔργον τόσον προθύμως ἀνελάβετε.

Ἐντεῦθεν δὲ ἐγὼ αὐτὸς ἐκ τῆς χώρας τῶν ποτὲ ἀγρίων καὶ μαύρων τῆς Αὐστραλίας, ἤδη δὲ παλλεύκων καὶ εὐγενῶν ἀνθρώπων, γράφω σοι, ὅτι ἡ μουσικὴ καὶ τὰ ἐθνικὰ ᾄσματα θεωροῦνται ἐνταῦθα ὁ πνευματικὸς τῆς ἡμέρας ἄρτος, καὶ τὸ ἡδὺ ποτὸν τῆς ἑσπέρας. Ἀδύνατον τὴν ἑσπέραν νὰ μὴ δοθῇ συναυλία ἐν τῷ δημαρχείῳ ἢ ἄλλῃ τινὶ αἰθούσῃ. Ὅλη δὲ ἡ μουσικὴ ἔχει ἐθνικοὺς ὕμνους διαφόρους, παριστᾷ γεγονότα ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐνισχύει καὶ κρατύνει τὸ ἐθνικὸν φρόνημα. Εἰ καὶ ἡ ἀγγλικὴ μουσικὴ οὐδόλως εἶνε τερπνὴ καὶ εὐάρεστος οὐδὲ ὁμοία τῇ ἰταλικῇ καὶ τῇ τοῦ Wagner, τῇ γερμανικῇ ὀλίγον δὲ παιδαριώδης, ἐν τούτοις ὅλοι ἐνταῦθα καυχῶνται διὰ τὸ κάλλος τῆς μουσικῆς των. Αἱ σχολαὶ δὲ τῆς μουσικῆς εἶνε ἀναρίθμητοι μὲ ἀρίστους κανονισμοὺς καὶ τάξιν. Ἂν καὶ ὅλοι μελετῶσι τὴν ξένην μουσικὴν καὶ τέρπωνται αὐτὴν ἀκούοντες, ἐντούτοις ἓν ἀγγλικὸν τεμάχιον ὕμνου ἢ προσευχῆς γαλβανίζει καὶ συγκλονίζει τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ μουσικὴ τόσον προσφιλὴς ἐνταῦθα εἶνε, ὥστε ὅλοι οἱ ναοί, ἐξαιρέσει τοῦ μικροῦ ἡμετέρου, ἔχουσιν ἀρίστους χορούς, ψάλλουσι κατανυκτικώτατα τοὺς θρησκευτικοὺς ὕμνους καὶ πρὸ ἡμερῶν διατίθενται προγράμματα, μεγάλοις γράμμασι γεγραμμένα, ὁποῖος ὁ χορὸς ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας, ὁπόσα καὶ ὁποῖα τὰ πρόσωπα αὐτοῦ· ἔτι δὲ καὶ ὁποῖος ἱεροκῆρυξ θὰ ὁμιλήσῃ σαγηνευτικώτατα καὶ ἡμερώτατα, οὐχὶ δὲ καὶ ἀγρίως! διὰ νὰ ἴδῃ τις φαινόμενον ἔκτακτον καὶ θέαμα ὡραιότατον. Οὕτως, ἐὰν ὄντως ὁ χορὸς εἶνε εὐάρεστος καὶ ἱκανὸς νὰ καθηλώσῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν, πάντες συρρέουν ἐκεῖ, ὅπου σαγήνη πνευματικὴ πλέον τοὺς ἀναμένει, ἠπλωμένη μετ' ἐξαισίας ἐπιτηδειότητος παρὰ μάγου τινὸς ῥήτορος ἐκκλησιαστικοῦ.

Φθάνει δὲ ἡ ἄμιλλα αὕτη ἐν τοῖς ναοῖς κατὰ τὰς Κυριακὰς τῆς ἀπολύτου ἡσυχίας τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀπὸ πρωΐας διαρκοῦς προσευχῆς μέχρις ἑσπέρας, φθάνει μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ φάλλωσιν οἱ ἄριστοι τοῦ χοροῦ ἐν τῷ βασιλικῷ θεάτρῳ· διότι τὰς Κυριακὰς καὶ αὐτοὶ δέον νὰ ἐκκλησιασθῶσι· καθότι θέατρον δὲν ὑπάρχει τότε, παρὰ μόνον ναοὶ ἀνοικτοὶ καὶ κηρύγματα διαπρύσια.

Ἡ μουσικὴ ἑνὸς ἔθνους, καὶ δὴ ἡ ἐθνική, ὡς καὶ ἡ ἐκκλησιαστική, δέον νὰ ᾖ ὁ ἄξων τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ἄνευ μουσικῆς ἡ καρδία μένει ἄγονος, στεῖρα, ἀγρία, ἐμπαθὴς καὶ πανοῦργος. Διὰ

τῆς μουσικῆς δὲ καὶ τῆς καταλλήλου χρήσεως αὐτῆς δι' ὀργάνων καὶ τὰ θηρία ἀκόμη ἡμεροῦνται.

Ἡμεῖς ἔχομεν ἀρίστην ἐθνικὴν μουσικήν, ἀνυψοῦσαν τὸ φρόνημα καὶ θερμαίνουσαν τὴν καρδίαν, ἔτι δὲ καὶ ἀρίστην ἐκκλησιαστικήν, τὴν βυζαντιακὴν καλουμένην, τόσον ὡραίαν, ὥστε καὶ ἀγγελικὴν αὐτὴν νὰ καλέσωμεν ἀφόβως. Ὑπάρχει ὅμως ἀνάγκη ἐπιστημονικῆς μελέτης καὶ ἐπεξεργασίας σπουδαίας πρὸς διαρρύθμισιν τοῦ τραχέως ρινισμοῦ τῶν φαλλόντων. Δέον νὰ ἐργασθῶσι χεῖρες στιβαραὶ καὶ θερμοὶ ἐρασταὶ τῆς μουσικῆς μας ἥτις ποτὲ ἔδρεψε δάφνας καὶ ἐμάγευεν ἀγρίους λαοὺς καὶ ἔφερεν ἡδέως εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Χριστιανισμοῦ σλαύους, βαρβάρους κλπ.

Φίλος μου ἄγγλος Mr Tassen, ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀκούσας τὴν μουσικὴν ἐν τῇ Μητροπόλει, μοὶ ἔλεγε. «Φίλε μου, σοὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἡ βυζαντινὴ μουσική σας ἐπενεργεῖ μυστηριωδῶς πως ἐπὶ τῆς ψυχῆς, κατευνάζει αὐτήν, καὶ εἰς πνευματικοὺς ὁρίζοντας αἴρει αὐτήν. Ἡ ἡμετέρα τέρπει μόνον, ἐνῷ ἡ ἰδική σας μαγεύει καὶ συναρπάζει».

Ἔχοντες λοιπὸν τοιαύτην ἱερὰν παρακαταθήκην παρὰ τῶν ἡμετέρων ἱερῶν προγόνων, ὕλην ἑτοίμην πρὸς χρῆσιν, μεθόδους ἀπείρους, πρὸς τί πλέον νὰ ἐρίζωμεν τίς καὶ ποῖος ὁ ἐνεργήσων περὶ τῆς ἐπικρατήσεως αὐτῆς παρὰ τῷ λαῷ, καὶ τοῦ ἐθισμοῦ τοῦ πάντες νὰ γινώσκωσιν ἐθνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν; Παρόδοξον ὄντως τῆς φυλῆς ἡμῶν ἐλάττωμα νὰ μὴ θέλωμεν νὰπαρνηθῶμεν παρελθούσας κακίας τοῦ «ἢ ἡ Σπάρτη προαγομένη, ἢ αἱ Ἀθῆναι ἐπικρατοῦσαι» διὰ νὰ εὐημερήσῃ τὸ ἔθνος! Ἡ δ' ἀγγλικὴ παροιμία λέγει: «ὁ εἷς ἕλλην συναντᾷ τὸν ἕτερον», δηλ. δύο ἕλληνες οὐδέποτε σύμφωνοι.

Φοβερὸν τοῦτο, κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον ὅλαι αἱ ἄλλαι φυλαὶ ἔχουσι τὰς πεποιθήσεις ἰδίας, συμφωνοῦσιν ὅμως κατὰ τὴν ἐθνικὴν ὕπαρξιν τελείως. Αὐτοί, φαίνεται, ἐνόησαν τὸν προορισμόν των.

Ὁ σὸς **Θεοφύλακτος Ν. Παπακωνσταντίνου**
Ἀρχιμ. Ἐφημέριος

[**Πῶς τυφλὸς ὢν ἔμαθε μουσικὴν ὁ ἐν Περγάμῳ ἀνταποκριτής μας.** Ἤδη δὲ περιοδεύων δίδει καλλιτεχνικὰς ἑσπερίδας ἀνακρούων διὰ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἰδιά του ἔργα καὶ ᾄδων συγχρόνως].

ΜΙΤΥΛΗΝΗ. Φίλε κ. Βλάχε ... Ἴσως μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἀγνοεῖτε, ὅτι ὁ ἀνταλλάσσων ἀρκετὰς μεθ' ὑμῶν ἐπιστολάς, καὶ μετερχόμενος τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μουσικοῦ στερεῖται πολυτιμοτάτης αἰσθήσεως, ἄνευ τῆς ὁποίας πᾶς ἐπὶ γῆς θνητὸς θεωρεῖται δυστυχέστατος. Διατρέχων δηλ. τὸ τρίτον μόλις ἔτος τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας προσεβλήθην ὑπὸ τῆς ἐπαράτου ἀσθενείας «Εὐλογίας», ἥτις μοῦ ἀφῄρεσε τὴν ὅρασιν. Ἡᾶσαι αἱ προσπάθειαι τῶν γονέων μου πρὸς θεραπείαν τοῦ φοβεροῦ τούτου δυστυχήματος ἀπέβησαν μάταιαι.

Ἤδη διατρέχω τὸ 26ον ἔτος τῆς ἡλικίας μου, βεβυθισμένος εἰς τὸ αὐτὸ πάντοτε σκότος. Μὴ ἔχων δὲ πῶς νὰ διασκεδάσω τὸν νοῦν μου ἐπεδόθην εἰς τὴν πρακτικὴν ἐκμάθησιν τοῦ μανδολίνου. Λίαν δὲ ταχέως βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἀκοῆς κατενόησα δι' ἐπιπόνου ἐργασίας καὶ καθημερινῆς ἐξασκήσεως τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐξετέλουν πληρέστατα τοὺς κανόνας αὐτῆς. Ὅταν σὺν Θεῷ συναντηθῶμεν εἰς Ἀθήνας ἔνθα σπεύδω νὰ ἔλθω κατὰ τὰ μέσα Μαρτίου, θὰ σοῦ δώσω νὰ ἐννοήσητε ἀκριβέστερον τἀνωτέρω.

Ἀναπτυσσομένου σὺν τῷ χρόνῳ τοῦ μουσικοῦ μου ταλάντου ἤρχισα νὰ συνθέτω κατ' ἀρχὰς μὲν μικρά, ἔπειτα δὲ μεγαλύτερα καὶ δυσκολώτερα τεμάχια. Διὰ νὰ λάβητε δὲ μικράν τινα ἰδέαν περὶ τῆς ἐργασίας μου ὡς μουσικοῦ δύνασθε νὰ ζητήτητε ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον τοῦ κ. Γ. Φέξη δευτερεύοντά τινα τεμάχια ἅτινα ἔχω ἐκδώσῃ πρὸ τριῶν ἐτῶν.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ σᾶς δώσω νὰ ἐννοήσητε διὰ τῶν ὀλίγων γραμμῶν τὸν τρόπον τῆς ἐκμαθήσεως τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ μανδολίνου ἐν γένει.

Εὐάγγελος Θ. Τσαμουρτζῆς.

ΤΣΟΥΡΜΑΚΑΝ. [Ὁ **δημοδιδασκαλικὸς κλάδος ὑπὲρ τῆς «Ἐθνικῆς Μούσης».**] Μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος διῆλθον τὸ περιοδικόν σας καὶ εἶδον, ὅτι τῳόντι ἀξιοθαύμαστος τυγχάνει ἡ πρωτοβουλία ὑμῶν διὰ τὴν ἔκδοσιν ἑνὸς τοιούτου εὐεργετικωτάτου περιοδικοῦ περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Μὴ διστάσητε καθ' ὁλοκληρίαν διὰ τὸ ἔργον Σας, καθ' ὅσον, ὡς πιστεύω, δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἑλληνικὴ καρδία, ἥτις συναισθανομένη τὸν ἱερὸν σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ Σας δὲν θέλει φανῇ πρόθυμος πρὸς πᾶσαν ὑποστήριξιν αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ὁ ἡμέτερος διδασκαλικὸς κλάδος, ὅστις ὀφείλει νὰ ἀσπασθῇ καὶ ὑποστηρίξῃ τὴν «Ἐθνικὴν Μοῦσαν», ὅπως οὕτω συντείνωμεν καὶ ἐμπνεύσωμεν εἰς πάντας τὴν λατρείαν τῆς ἐνδόξου ἡμῶν ἐθνικῆς μουσικῆς.

Ἱππόκρ. Δασκαλάκης
Δημοδιδάσκαλος

ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

Δύο ἱεροψάλται ἀναγινώσκοντες τὸ νέον βιβλίον, τὴν «Λειτουργίαν», τοῦ κ. Ψάχου.

—**Δ**έν μου λές, σὲ παρακαλῶ, διατὶ ὁ συγγραφεὺς ἀπαγορεύει τὴν διάβασιν (=ἀνατύπωσιν) τῆς «διπλῆς (συνηχητικῆς) γραμμῆς του;»

—Διότι, ὡς ἤκουσα, ὑπάρχει **κίνδυνος — θάνατος** δι' ὅσους τὴν διαβοῦν. Διὰ τοῦτο ἡ ἀστυνομία τὸν ὑπεχρέωσε νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ προσέχουν νὰ μὴ διαβαίνουν ἀπ' ἐκεῖ.

—**Ἐ**ξήγησέ μου, σὲ παρακαλῶ, καὶ τοῦτο. Διατὶ ὁ Σακελλαρίδης τὸν ἐκδότην τῆς «Φόρμιγγος» ὀνομάζει **Ζουρνᾶ**;

—Ἀπὸ τὸ **π'τὶ ζουρνὰλ** τῶν Παρισίων.

—**Δ**ιατί κάμνουν ἀνασκαφὰς εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγ. Θεοδώρων;

—Διὰ νὰ εὕρουν θησαυρόν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν χρήματα νὰ πληρώνουν τοὺς ψάλτας. Οἱ φουκαράεες ἐπὶ 3 μῆνας τώρα ἀμισθί.

ΣΠΙΘΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἡ «Ἐθνικὴ Μοῦσα» ἀγγέλλει πᾶν ἔργον, οὗ ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς αὐτήν.

«**Ἁρμονική**», Θ. Πολυκράτους τεῦχ 7ον καὶ 8ον.

«**Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος**», Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. τόμ. δ' τεῦχος 20—23.

«**Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον**», ἔτος γ' 1910 τοῦ Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου. Περιέχει καὶ ἠθογραφικὴν ὕλην περὶ ἧς θέλομεν διαλάβῃ εἰς τὴν «Ἐ. Μοῦσαν».

«Ὑγίεια», Α. Ἁρμοδίου. ἰατρικὸν περιοδικόν, τεῦχος 7 καὶ 8.

«**Ψυχή**», μηνιαία ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρησις τοῦ Πνευματισμοῦ, ἀρ. 1 καὶ 2. Διευθυντὴς Μ. Λάνδος. Τὸ πρῶτον πνευματιστικὸν περιοδικὸν ἐν Ἑλλάδι. Σκοπεῖ τὴν διάδοσιν τῶν Χριστιανικῶν ἀληθειῶν, ἃς ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ θανάτου του ἐπεσφράγισε.

Χαιρετίζομεν εὐοιώνως τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ [illegible] μέλλοντος νὰ διανοίξῃ καὶ παρ' ἡμῖν νέας ὁδοὺς [illegible] τὴν ἐξύψωσιν τοῦ πνεύματος πρὸς κατανόησιν [illegible] ἀληθείας.

ΜΑΡΜΕΛΑΔΑΙ
τῆς Ἑλληνικῆς ἑταιρίας
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ
κατασκευαζόμεναι ἐκ χυμοῦ νωπῆς σταφυλῆς.

Θρεπτικὴ οὐσία πρώτης δυνάμεως.

Τροφὴ κατάλληλος ἰδίως διὰ παιδία καὶ γέρο[illegible]τας. Γλυκόν, εὔγεστον, εὐχάριστον, δροσιστικὸν [illegible] εὐθηνότατον. Συνιστᾶται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὡς τρο[illegible] καὶ ὡς φάρμακον.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διευθυνταί: Ἀριστ. Ζάννος, Ἐπ. Χαρίλαος, Ἐπ. Ρῶς

Ἡ πρώτη καὶ σπουδαιοτέρα ἐπιτυχία τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ διὰ μετουσιωμένου οἰνοπνεύματος ἐκ σταφίδος

ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

ὁ ὁποῖος ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν ἀποτελεῖ τὸ καλύτερον σύστημα φωτισμοῦ ἐξ ὅλων τῶν γινομένων διὰ τῶν ἄλλων συνήθων φωτιστικῶν ὑλῶν καὶ μάλιστα τοῦ πετρελαίου.

ΠΛΟΥΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΙΔΩΝ

Φωτισμοῦ. — Θερμάνσεως. — Κινήσεως.

Κεντρικὸν κατάστημα ὁδὸς Σταδίου 20.

ΟΞΟΣ
ΕΛΛ. ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

Τὸ ἀγνότερον, τὸ εὔγεστότερον καὶ ὑγιεινότερον **ὄξος** ἐν Ἑλλάδι καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν παράγει ἡ Ἑλληνικὴ ἑταιρεία Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων, ἐκ χυμοῦ νωπῆς σταφυλῆς. Πάντα τὰ ἄλλα εἴδη ὄξους τὰ πωλούμενα ἐνταῦθα. εἶνε ρητινωμένα καὶ συνεπῶς δυσάρεστα εἰς τὴν γεῦσιν ἢ παράγονται ἀπὸ **ὀξεικὸν ὄξυ**, ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ ξύλου, ἢ ἀκόμη καὶ νοθεύονται χάριν κερδοσκοπίας διὰ διαφόρων ἐπιβλαβῶν οὐσιῶν.

Τὸ ἀγνὸν τοῦτο ὄξος τῆς ἑταιρείας εἶνε τὸ καταλληλότατον διὰ τὴν οἰκιακὴν χρῆσιν καὶ πωλεῖται, καθὼς καὶ τὸ **ροδόξειδον**, εἰς τὸ κεντρικὸν πρατήριον τῆς ἑταιρείας, ὁδὸς Σταδίου καὶ Ὀφθαλμιατρείου, ἢ εἰς τὰ διάφορα πρακτορεῖα αὐτῆς.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΡΑΧΜ. 1,000,000 ΚΕΡΔΗ

Καθ' ἑκάστην κλήρωσιν ἐκδίδονται 100,000 γραμμάτια ἀξίας δραχμῶν 400,000· παρέχονται κέρδη εἰς 2,000 γραμμάτια ἀξίας δραχμ. 200,000. Διὰ τὴν κλήρωσιν τῆς 28 Φεβρουαρίου 1910 ἐξεδόθησαν ὑπ' αὔξοντα ἀριθμ. 1 – 25,000 **ἀκέραια γραμμάτια** παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς ἀκέραιον τὸ κέρδος τιμώμενα **τεσσάρων δραχμῶν** καὶ ὑπ' αὔξοντα 25,001, 100,000. **Τέταρτα γραμματίου** τιμώμενα **μιᾶς δραχμῆς** καὶ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς τὸ τέταρτον τοῦ κέρδους.

Κέρδη ἑκάστης κληρώσεως

1	Κέρδος	ἐξ	80,000	δραχμ.	80,000
1	»	ἐξ	20,000	»	20,000
2	Κέρδη	ἀπὸ	2,500	»	5,000
6	»	ἀπὸ	1,000	»	6,000
15	»	ἀπὸ	400	»	6,000
25	»	ἀπὸ	200	»	5,000
1905	»	ἀπὸ	40	»	78,000
2000					200,000

Ἡ πρώτη κλήρωσις γενήσεται τῇ 28 Φεβρουαρίου (13 Μαρτίου) 1910, ἡ δευτέρα τῇ 25ῃ Ἀπριλίου (8 Μαΐου) 1910, ἡ τρίτη τῇ 27ῃ Ἰουνίου (10 Ἰουλίου) 1910, ἡ τετάρτη τῇ 31ῃ 8βρίου 1910 καὶ ἡ πέμπτη τῇ 31ῃ Δ)βρίου 1910 (13 Ἰανουαρίου 1911).

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ **Γραφεῖον Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων**, ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης
Γ. Ν. Κοφινᾶς

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς Τραπεζιτικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσόν, ἤτοι φρ. καὶ λίρας στερλίνας ἀποδοτέας εἰς ὡρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκῶς. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chéque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογιούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Τόκοι καταθέσεων

1 1)2	τοῖς ο)ο	κατ' ἔτος	διὰ καταβολὴν	6	μηνῶν
»	ο)ο »	»	»	»	1 ἔτος
		»	»	»	2 ἐτῶν
		»	»	»	4 ἐτῶν
4	» ο)ο »	»	»	»	5 ἐτῶν

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου 1909

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		30 Νοεμβρίου 1909.	31 Ὀκτωβρίου 1909.
Εἰς μεταλλικόν	Δρ.	3,503,478,07	3,524,865.72
) » τραπεζικὰ γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπέζης	»	491,815.—	280,875.—
) » κερματικὰ γραμ. δίδραχμα καὶ μονόδραχμα	»	144 573.—	831,423.—
)Ἀντίτιμον μετ. Τραπ. εἰς τὸ ἐξωτ.	»	40 077,320.60	41,024,191.02
Ἐξωτ.λ)σμοὶ)Προϊὸν ἐκδοθέντος ἐθν. δανείου εἰς χρ.	»		
)Ἑλλ. Σιδηροδρομ. 4)ο τοῦ 1902	»	538.869.83	895,004.83
Δάν. πρὸς τὴν ἑλλ. Κυβ. ἐπ' ἀνάγκ. κυκλ. τραπ. γραμ.	»	61,778,575,42	61,778,775.42
» » » » » διδράχμων καὶ μονοδράχμων	»	10,500,000 —	10,500,000.—
) εἰς χρ. Δρ. 28,078,118.50	»		
Ὁμολογίαι ἐθνικῶν δανείων) » τρ. γρ. » 32,949,470.75	»	59,838,650.50	60.120,482557
Ἐντοκα γραμ. Ἑλλην. Δημοσίου εἰς τραπεζικὰ γραμ.	»	5,150,103,82	5.161,107,03
Προεξοφλήσεις	»	23,456,371.94	24,684,396 367
Κάθυστερήσεις προεξοφλήσεων	»	3,319,655,64	2,977,738,69
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ]σμοὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρηματογρ.	»	20,17,588.57	21, 642,449,87
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων	»	10,967,832.76	9,868,969,12
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ]σμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	»	69,384,628,68	69,208,063,37
Δάρεια εἰς δήμους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσ.	»	45.926,165,16	44,890,372,68
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας	»	11,621,948,67	12,180,504,66
Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας	»	5,150.927.41	4,974,855.77
Μετοχαὶ εἰς ἐγχωρίους ἑταιρίας	»	7,371,138.20	7,413,138.76
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης	»	1,250,000 —	1,250.000.77
Ὁμολογίαι λαχ. δαν. Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδ.	»	796,600.—	811,75
Τοκομερίδια ἐν γένει	»	1,071,308.87	43,848.77
Καταστήμ. Τραπ. καὶ κτήμ. ἐξ ἀναγκαστ. ἐκποιήσ.	»	8,913,203,12	8,894,434.36
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς	»	2,960762,93	3.039,733,77
Ἔξοδα ἐγκαταστ. (ἰδίως δαπάνη κατάσκ. τραπ. γραμ.)	»	1,487,456.34	1,491.910,72
Διάφοροι λογαριασμοί		1,727,804.04	2,008,365,11
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ	»	2,603,806.23	3,559,859,58
Λογαριασμὸς ἐξ ἀγορ.συμ.Κυβερ.εἰς κέρδη ἐκ τραπ.γραμ	»	1,146.880.—	1,146,880.34
Ἐξαγορὰ προν. Προνομ. Τραπ. Ἠπειροθεσσαλίας	»	640,000.—	640,000.89
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφ. δανείου εἰς τραπ. γραμμ.		100,000.—	100,000.83
Διάφορα	»	497,713.94	716,277,03
	Δρ.	403,296,213,81	407,307,846,49
ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ			
Μετοχικὸν κεφάλαιον	Δρ	20,000,000.—	
Ἀποθεματικὰ κεφάλαια	»	13,500,000,—	20,000,000,—
Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ :			13,500,000 —
I. διὰ λ)σμὸν τῆς Κυβερνήσεως Δρ. 61,778,575,42		111,598,905,15	
II. » » » Τραπέζης » 59,820,329.73	»		108,728,960,86
Κερματικὰ γραμμάτια δίδραχμα καὶ μονόδραχμα	»	10,500,000.—	10,500,000,—
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικόν	»	8,762,341,61	8,647,500.4
Καταθέσεις ἄνευ τόκου	»	16,945,953,46	6,790,734.333
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	»	1,399,094.26	804,465.05
Δερίσματα πληρωτέα	»	2,208,270.—	666,620.—
Μισθνὴς Οἰκ, Ἐπιτρ.)			
λ)σμὸς κατ. ἐκ δη-)εἰς χρυσ. Δρ. 763,638, 30			
μοσίων ὑπεγγ. προσόδων)εἰς τρ. γρ.» 4,282,520,64		5,28[illegible],450,91	5,7666,723 92
Ὑπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσὸν	»	580.809.42	256,273,30
Ὑπηρεσία ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	»	2,275,484.39	604,913.49
Καταθέσεις δημοσίου εἰς χρυσόν	»	259,643.18	48,289,77
Καταθέσεις δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	»	21,888,11	21,885.89
Ἔντοκ. κατ. δημ. εἰς χρ. διὰ τὴν κατασκ. τοῦ Σ.Π.Δ.Σ.	»	977.157.08	925,238,08
» » » εἰς τρ. γρ. » » » »	»	103,657,35	100,603·58
Καταθέσεις ἐντοκοι	»	128,511,84029	128,042,930.—
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπέζης 3) εἰς χρυσὸν	»	41,180,040.—	41,180,040,—
» » » 2 1)2ο)ο εἰς τρ. γραμ.	»	20,371,100.—	20,371,103. [
Ὑπηρεσία λαχειοφ. δανείου Τραπέζης 3 0)0εἰς Χρυσόν	»	2,546,574..—	2,232,204.75
» » » 2 1]2 ο)ο εἰς τρ. γραμ.	»	837,987.50	669,472,16
Καταθέσεις ταμιευτηρίου	»	12,151,432,18	12,172,209,72
Διάφορα	»	7,263.314,79	6,811,47922
Δραχ.		403,296,213,81	407,307,849,49

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9Δεκεμβρίου 1909 Ὁ Διευθυντὴς τοῦ ΔογιστηρίουΠ.Α. ΚΟΥΓΣΑΔΕΞΗΣ